

രാമവർഗ്ഗനാഥപി നമ്പർ 35

ഭൂതവാക്യം

നാടകം ഭാഷ

(ഗദ്യം)

കൊച്ചി

മലയാളഭാഷാ പരിഷ്കരണക്കമ്മിറ്റിയിൽ നിന്ന

പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുന്നത്.

ഭൂതവാക്യം

നാടകം ഭാഷ
(ഗദ്യം)

കൊച്ചി

മലബാർഭാഷാ പരിഷ്കരണക്കമ്മിറ്റിയിൽ നിന്ന
പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുന്നത്.

കാപ്പി 500

മമമമ

തൃശ്ശിവപേരൂർ
രാമാനുജമുദ്രാലയം (ക്രി.പൂ.) ൽ
അച്ചടിച്ചത്.

(പകർപ്പവകാശം കമ്മിറ്റിക്കു മാത്രം.)

വില 8 ണ]

[എട്ടണ

അ വ താരി ക.

‘ഭൂതചാക്രം’ ‘ഭാസോ ഹാസഃ’ എന്നു പ്രസന്നരാഘവകാരനായ ജയദേവൻ വർണ്ണിച്ചിട്ടുള്ളപ്രകാരം കവിതാകാമിനിയുടെ മന്ദഹാസമെന്നു വിഖ്യാതനും കാളിദാസൻ പോലും ബഹുമാന്യനുമായ ഭാസമഹാകവിയുടെ നിബന്ധങ്ങളിൽ ഒന്നാണെന്നു ചില പണ്ഡിതന്മാർ ഉഘാടിക്കുന്ന ഒരു രൂപകമാകുന്നു. പ്രസ്തുതനിബന്ധം ഭാസകൃതിയാണെന്നുള്ള വാദം യുക്തിയുക്തമാണെങ്കിലും അല്ലെങ്കിലും * അത് അത്യന്തം പ്രാചീനമായ ഒരു രൂപകമാണെന്നുള്ളതിനെപ്പറ്റി ആർക്കുതന്നെ വിപ്രതിപത്തിക്ക് അവകാശമില്ല.

കൌരവസഭയിലേക്കു പാണ്ഡവന്മാരുടെ ഭൂതനായി ഇരുളുറ്റതും തമ്മിൽ ഒരു സന്ധിയുണ്ടാക്കുന്നതിനുവേണ്ടി എഴുന്നള്ളിയ ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാന്റെ വാക്യം ഇതിൽ പ്രധാനമാകയാലാണ് ഇതിനു ഭൂതചാക്രം എന്ന പേർ സിദ്ധിച്ചത്. മഹാഭാരതം ഉദ്യോഗപാർവ്വത്തിന്റെ ഒരു രൂപീകരണമായ ഭഗവദ്ഗാനപാർവ്വത്തിൽ അടങ്ങിയ ഈ കഥ ഇതി പുത്തമായി സ്വീകരിച്ചിട്ടുള്ള ഗ്രന്ഥകാരന്മാർ എല്ലാവരും പ്രായേണ അവരുടെ കൃതികളെ ‘ഭൂതചാക്രം’ എന്നുതന്നെയാണ് നാമകരണം ചെയ്തിട്ടുള്ളത്. മേല്പറഞ്ഞ നാരായണഭട്ടതിരിയുടെ ‘ഭൂതചാക്രം’ ചമ്പു സുപ്രസിദ്ധമാണല്ലോ.

സംസ്കൃതസാഹിത്യത്തിൽ പ്രസിദ്ധയെ പ്രാപിച്ചി

* ഈ വാദത്തിൽ ഇവിടെ പ്രവേശിക്കുന്നില്ല.

ട്ടുള്ള വിവിധരൂപങ്ങളായ രൂപകങ്ങളിൽ 'പ്രായോഗം' എന്ന ഗണത്തിലോ അതോ 'വീഥി' എന്ന ഗണത്തിലോ ഭൂതവാക്യത്തെ ഉൾപ്പെടുത്തേണ്ടതെന്നതിനെക്കുറിച്ച് വിചിന്തനത്തിന് ഇടയിൽ വിവാദമുണ്ട്. ഈ രണ്ടുതരം രൂപകങ്ങളും തമ്മിൽ നായകഭേദം, രസഭേദം മുതലായവയെ ആസ്പദമാക്കിയാണ് വ്യത്യാസം കല്പിച്ചിരിക്കുന്നത്. ഭൂതവാക്യത്തിൽ നായകൻ സുയോധനനാണെന്നു വാദിക്കുന്നവർ അതു പ്രായോഗമെന്നും ശ്രീകൃഷ്ണനാണെന്നു വാദിക്കുന്നവർ വീഥിയെന്നും അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു.

“സർവ്വരസലക്ഷണാശ്യാ
യുക്താ ഹ്യംഗൈഗസ്യയോദശഭിഃ
വീഥീ സ്യാദേകാങ്കാ
തന്മൈകഹാത്യാ ദ്വിഹാത്യാ വാ”

അതായത് എല്ലാ രസങ്ങളും കാണുന്നതും പതിമൂന്ന് അംഗങ്ങളോടുകൂടിയതും ഏകാങ്കവും ഒന്നോ അതിലധികമോ പാത്രങ്ങളാണുള്ളതാണു് കഥ നിർവ്വഹിക്കുന്നതുമാണ് വീഥി എന്നു ഭരതമുനി വീഥിക്കു ചില സാമാന്യലക്ഷണങ്ങൾ കല്പിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിലും അവയുടെ സ്വരൂപം ഒന്നുകൂടി വ്യക്തമാക്കി അനന്തരകാലങ്ങളിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന ആലങ്കാരികന്മാർ പലതും പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്.

“വീഥീ തു കൈശികീവൃത്തൈഃ
സന്ധ്യംഗാജൈസ്തു ഭാണവൽ
രസസ്തൃചുസ്തു ശൃംഗാരഃ
സ്തൃശേദപി രസാന്തരം.
യുക്താ പ്രസ്താവനാഖ്യാതൈ-
രംഗൈരഭ്യാത്യാകാദിഭിഃ

ഏവം വിമി വിധാതവ്യം
ദേവകപാത്രപ്രയോജിതം”

എന്നു ദശരൂപകത്തിൽ ധനഞ്ജയനും

“മുഖനിവ്വാഹണേ സന്ധി
വീഥ്യാ വൃത്തിസ്ത കൈശികീ
ദ്വാഭ്യാം പ്രയോജ്യാ പാത്രാഭ്യാം
കപചിദേകേന വാ ഭവേൽ.

അംഗീ സർവ്വരസസ്സരീ

ശ്ശംഗാരോസ്ത്യാഃ പ്രധാനതഃ

യുക്താ ലാസ്ത്യാംഗ വീഥ്യാംഗൈ-

സ്തമുഗ്ദ്ധഭ്യാം ചാത്യകാദിഭിഃ

ഭവേയുഷ്യാ ന വേത്യുസ്ത്യാം

ലംസ്ത്യാംഗാന്ത്യാഹ കോഹലഃ

വീഥ്യാശ്ശംഗാരൂപതപാ-

ദപിധേയാനീതി ഭോജരാട്.

ഏകാകൈവ ഭവേദപീഥീ

രസസ്തപ്തോന്യസംഭൃതഃ

യഥാ ബകളവീഥീ സ്ത്യാ-

ദിന്ദുലേഖാദയോ യഥാ”

എന്നു ഭാവപ്രകാശനത്തിൽ ശാരദാതനയനും

“വീഥ്യാമേകോ ഭവേദങ്കഃ

കശ്ചിദേകോത്സൃജ്യതേ

ആകാശഭാഷിതൈശ്ചിതൈ-

ശ്ചിത്രാം പ്രത്യുക്തിമാശ്രിതഃ

സുചയേദ്ഭൂരി ശ്ശംഗാരം

കിഞ്ചിദന്യാൻ മസാൻ പ്രതി.

മുഖനീർപ്പഹണേ സന്ധീ
 അത്ഥപ്രകൃതയോവിലാഃ
 അസ്യാസ്രയോദശാഗോനി
 നിർദ്ദിശന്തി മനീഷിണഃ”

എന്നു രാമിത്യദപ്തത്തിൽ വിശ്വനാഥകവീരാജനും

“സുചുപ്രധാനശൃംഗാരാ
 മുഖനീർപ്പഹണാനപിതാ
 ഏകയോജ്യാ ദ്വിയോജ്യാ വാ
 കൈശികീവൃത്തിനിർഭാ
 വീമ്യംഗസഹിതൈകാങ്കാ
 വീമീതി കഥിതാ ബുധൈഃ
 അസ്യാം പ്രായേണ ലാസ്യാംഗ-
 ദർശനം യോജയേന്ന വാ
 സാമാന്യാ പരകീയാ വാ
 നായികാത്രാനുരാഗിണീ
 വീമ്യംഗപ്രായവസ്തുതപാ-
 നോചിതാ കലപാലികാ
 ലക്ഷ്യമസ്യാസു വിജ്ഞേയം
 മാധവീവീമികാദികം”

എന്നു രസാഞ്ജനവസുധാകരത്തിൽ ശിംഗഭൂപാലനും ഉപന്യസിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. ഈ പ്രസ്താവനകളിൽനിന്നു വെളിവാകുന്നത് വീമിയിൽ എല്ലാ രസങ്ങളേയും സ്പർശിക്കാമെങ്കിലും പ്രാധാന്യേന സുചിപ്പിക്കേണ്ടതു ശൃംഗാരത്തെയാണെന്നും വീമിക്കു താരതമ്യേന ശൃംഗാരരൂപതപമാണ് ഉള്ളതെന്നും അതിൽ സാമാന്യരോ പരകീയയോ ആയിരിക്കണം നായികയെന്നും വൃത്തി കൈശികിയായിരിക്കണം

മെന്ന്മാകുന്നു. ഈ ലക്ഷണങ്ങൾ ഒന്നും ഭൂതചാക്രത്തിനു യോജിക്കുന്നില്ല. ശൃംഗാരരസത്തിന്റെ പ്രസംഗമേ ഇതിലില്ലല്ലോ. വീഥീപക്ഷക്കാർ ശ്രീകൃഷ്ണൻ ധർമ്മചീമനായാണ് ഈ രൂപകത്തിൽ പര്യവസിക്കുന്നതെന്ന് പറയുന്നുമുണ്ട്. ആ സ്ഥിതിക്ക് ഇത് ഏകാങ്കവും പ്രധാനമായി ഭൂയോധനൻ വാസുദേവൻ ഈ രണ്ടു പാത്രങ്ങളെക്കൊണ്ടു നിർവ്വഹിക്കപ്പെടുന്നതുമായ ഒരു രൂപകമാണെങ്കിലും ഇതിനു മറ്റു വിഷയങ്ങളിൽ വീഥിയുടെ സ്വരൂപമില്ലെന്നതെന്ന തീർച്ചപ്പെടുത്താവുന്നതാണ്. വീഥിക്ക് ഇതിവൃത്തം പ്രഖ്യാതമായാൽ പോരാ, കവികുപ്പിതമായിരിക്കണമെന്നു പ്രതാപരുദയശോഭൂഷണത്തിൽ വിദ്യാനാഥൻ നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുണ്ട്. ആ ലക്ഷണവും ഭൂതചാക്രത്തിനു ചേരുന്നില്ല. നായികയുടെ നാമധേയത്തോടാണ് സാധാരണമായി വീഥികൾ ചൂടിപ്പിച്ചു കാണുന്നത്. അങ്ങനെയൊന്നും ഇവിടെ കാണാനില്ലെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ.

ഇനി ഈ കൃതി വ്യായോഗമാണോ എന്നു പരിശോധിക്കാം.

“ഖ്യാതേതിവൃത്താ വ്യായോഗഃ
ഖ്യാതോലതനരാശ്രയഃ
ഹീനോ ഗർഭവിമർശാഭ്യാം
ഭീഷ്ഠഃ സ്വധീമവദസാഃ
അസ്മിനിമിത്തസംഗ്രാമോ
ജാമദഗ്നജയേ യഥാ
ഏകാഹാമരിതൈകാഭ്യാം
വ്യായോഗോ ബഹുഭിന്നൈരഃ”

എന്നു ദശരൂപകത്തിലും

“വ്യായോഗസ്തതിവൃത്തം യൽ
 തൽ പ്രഖ്യാതമിതീരിതം
 ധീരോദാത്താശ്ച വിഖ്യാതാ
 ദേവാ രാജഷ്ഠോഽഥവാ
 നായകാസ്രിപതുഷ്ഠ
 ഭവേയുൻ ദശാധികാഃ
 ദിവ്യയോനികുമാരസ്രീ-
 പരിചാരസ്രിസന്ധികഃ
 ഗർഭമർശരഹിതോ
 വിഷ്ണുഭാദിസമനപിതഃ
 ഏകാഹചരിതൈകാങ്കോ
 ഭാരത്യാരഭടീയതഃ
 യുദ്ധാധ്വജസംഘോടപ-
 വിദ്വാദിനിരന്തരഃ
 കപാചിതകഃ സ്വപ്നശൃംഗാരഃ
 ഷഡ്ഭീപുരസനിർഭരഃ
 അസ്രീനിമിത്തസംഗ്രാമോ
 വ്യായോഗഃ കമിതോ ബുധൈഃ”

എന്നു ഭാവപ്രകാശനത്തിലും

“ഖ്യാതേതിവൃത്തോ വ്യായോഗഃ
 സ്വപ്നസ്രീജനസംയുതഃ
 ഹീനോ ഗർഭമർശാഭ്യം
 നരൈശ്ചുളഭിരാത്രിതഃ
 ഏകാങ്കശ്ച ഭവേദസ്രീ-
 നിമിത്തസമരോദയഃ

കൈശികീവൃത്തിരഹിതഃ
 പ്രഖ്യാതസ്കൃത നായകഃ
 രാജഷിരഥവാ ദിവ്യോ
 ഭവലീരേലേതശ്ച സഃ
 ഹാസ്യാത്രംഗാരശാന്തേഭ്യ
 ഇതരത്രാംഗീനോ രസാഃ”

എന്നു സാഹിത്യഭൂഷണത്തിലും

“ഖ്യാതേതിവൃത്തസമ്പന്നാ
 നിസ്സഹായകനായകഃ
 യുക്താ ദശാചരൈഃ ഖ്യാതൈ-
 രലൈഃ പ്രതിനായകൈഃ
 വിമൾഗഭരഹിതോ
 ഭാരത്യാരഭടീജടഃ
 ഹാസ്യാത്രംഗാരരഹിത
 ഏകാങ്കോ രൈദൃസംഗ്രയഃ
 ഏകവാസരവൃത്താന്തഃ
 പ്രാപ്തവിഷ്ണുഭൂമിജിഹ്വഃ
 അസ്മിന്നിമിത്തസമരോ
 വ്യാധോഗഃ കമിതോ ബുധൈഃ
 വിജ്ഞായമന്യ ലക്ഷ്യത്തു
 ധനഞ്ജയജയാദികം”

എന്നു രസാർണ്ണവസുധാകരത്തിലും ഇത്തരത്തിലുള്ള രൂപക
 ത്തിനു ലക്ഷണം വിവരിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. വിവിധരസ
 ങ്ങൾ വീഥിപോലെ മാലാരൂപത്തിൽ സംഘടിക്കുന്നതു
 കൊണ്ടാണ് വീഥിക്ക് ആ പേര് വന്നതെന്നു വിശ്വസനാ
 മകവിരാജനും ബഹുപുരുഷന്മാർ തമ്മിൽ ചേരുന്നതു

കൊണ്ടാണ് ("വ്യായുജ്യന്തേന്ദ്രീൻ ഖഹവഃ പുരുഷാഃ") വ്യായോഗത്തിന് ആ നാമധേയം സിലിച്ചതെന്നു ധനഞ്ജയനും പ്രസ്താവിക്കുന്നു. ഭൂതചാക്രത്തിൽ ഇതിവൃത്തം പ്രഖ്യാതമാണ്; അങ്കം ഒന്നുവുള്ള ഒരു ദിവസംകൊണ്ടു കഥ നടക്കുന്നു. ഭാരതിയും ആരഭിയുമാണ് പ്രായേണ വൃത്തികൾ. ഭുക്ത്യാധനനും വാസുഭേവനും തമ്മിൽ അസ്രീഹേതു കമായാണ് സംഗ്രാമമുണ്ടാകുന്നത്. ശൃംഗാരരസത്തിന്റേയും ഹാസ്യരസത്തിന്റേയും പ്രസക്തിയായില്ല. ഇത്തരത്തിലുള്ള വ്യായോഗലക്ഷണങ്ങളെല്ലാം ഇവിടെ സ്പഷ്ടമായി കാണുന്നുണ്ട്.

ഇനി ഈ രൂപകത്തിലെ നായകൻ ഭുക്ത്യാധനനോ വാസുഭേവനോ എന്നും അംഗിയായ രസമെന്തെന്നും നോക്കാം. ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ പരയുഭാഷണം കേട്ടിട്ടും കല്യാണത്തെ തന്റെ ഭൃശനിയായ തുടൻകൊണ്ടു യുദ്ധോത്സാഹിയായി വർത്തിക്കുന്ന സുയോധനനാണ് നായകനെന്നു ചിലർ പറയുന്നതു യുക്തിയുക്തമായി തോന്നുന്നില്ല. ഗ്രന്ഥം ആമുഖാഗ്രം സൂക്ഷ്മമായി പരിശോധിച്ചാൽ ഭുക്ത്യാധനനെ പ്രതിനായകനായി മാത്രമാണ് കവി കല്പിക്കുന്നതെന്നു കാണാം. വ്യായോഗത്തിലെ നായകൻ ധീരോദ്ധതനായിരിക്കണമെന്നു നിബ്ബന്ധമില്ലെന്നും അതിൽ ധീരോദാത്തനും നായകപദത്തിന് അർഹനാണെന്നുമാണല്ലോ ശാരദാതന്യന്റെ മതം. അതല്ല ധീരോദ്ധതൻ തന്നെയായിരിക്കണം നായകൻ എന്നു നിഷ്കർഷിക്കുന്നപക്ഷം ശ്രീകൃഷ്ണന് അത്തരത്തിലുള്ള നായകന്റെ ഏതാനും ചില ലിംഗങ്ങൾ കവി ഇതിൽ ചേർത്തിട്ടുണ്ട്. ക്രോധം ആ വക ലിംഗങ്ങളിൽ ഒന്നാണ്.

“ശം! ബാസ്വവനിസ്തേഹ!
കാക! കേകര! പിംഗള!
തപദർമ്മാൽ കരുവംശോയ-
മചിരാനാരമേഷ്യതി”

“യദി ലവണജലം വാ കന്ദരം വാ ഗിരീണാം
ഗ്രഹഗണപരിതം വാ ചാരുമാഗ്നം പ്രയംസി
മമ ഭുജബലയോഗപ്രാപ്തസംജാതവേഗം
ഭവതു ചപലചക്രം കാലചക്രം തവദ്യ”

ഇത്യാദി പദ്യങ്ങൾ ഈ വിഷയത്തിൽ ജ്ഞാപകങ്ങളാകുന്നു. മായാവിതമാണ് മറ്റൊരു ലിംഗം. “അയം ന ഭൃഷ്ടഃ കേശവഃ” ഇത്യാദി ഭക്ത്യാധനവാക്യം നോക്കുക. പക്ഷേ കവി ശ്രീകൃഷ്ണനെ

“മായാപരഃ പ്രമണ്ഡ-
ശ്വപദലാഹങ്കാരദപ്തഭൂയിഷ്ടഃ
ആത്മശ്ലാഘാനിരതോ
ധീരൈർലീലാലതഃ കഥിതഃ”

എന്ന കാരികയിൽ വിശ്വനാഥൻ നിദ്ദേശിക്കുന്ന എല്ലാ ലക്ഷണങ്ങളോടുംകൂടി അവതരിപ്പിച്ചിട്ടില്ല; അങ്ങനെ അവതരിപ്പിക്കാൻ ആർക്കും സാധിക്കുന്നതുമല്ലല്ലോ. സുദർശനം തന്റെ അവതാരത്തിന്റെ പ്രയോജനം ഓർമ്മപ്പെടുത്തിയതിനു മേലാണെങ്കിലും “സുദർശന, രോഷാൻ സമുദാചാരോ വിപ്ലവതഃ. ഗമ്യതാം സ്വപ്നിലയമേവ” എന്നു പറയുന്നതിൽനിന്നു ഭഗവാനെ ഒടുവിൽ പ്രകൃതിയെ പ്രാപിപ്പിച്ചു ധീരോദാത്തനായി അദ്ദേഹം വർണ്ണിക്കുന്നു എന്നു നമുക്കു കാണാവുന്നതാണ്. ദിവ്യയോനികഥ വേണം വ്യായോഗത്തിൽ നിബന്ധിക്കുവാൻ എന്ന ശാരദാതന്യ

ദെവനും രാജാജിതേന അല്ലെങ്കിൽ ദിവ്യനോ ആയിരിക്കുന്നു നായകൻ എന്ന വിശ്വസനാഥന്റെയും നിർദ്ദേശങ്ങൾ ഭൂതവാക്യത്തിൽ യോജിക്കുന്നു. 'നിസ്സഹായകനായക: എന്ന ശിംഗഭൂപാലന്റെ നിർദ്ദേശത്തിനും ഇവിടെ ചേർച്ചയുണ്ട്. ആകെക്കൂടി ധീരോൽഭുതപത്തിന്റെ മില ലക്ഷണങ്ങൾ കൂടിക്കലർത്തിട്ടുള്ള ധീരോദാത്തനായ ശ്രീവത്സഭാവനാണ്' ഈ രൂപകത്തിൽ നായകൻ എന്നു നിർണ്ണയിക്കുന്നതിൽ അപാകമുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല. ഭീമസേനൻ മുതലായ പുരാണപുരുഷന്മാരെ നായകന്മാരാക്കിയുള്ള സൗഗന്ധികാഹരണാദിവ്യായോഗങ്ങൾ പ്രസിദ്ധങ്ങളാണ്. ഭൂഗുണനിധിയായ ഭൂതാധിപനെ കവി നായകനായി രംഗപ്രവേശം ചെയ്യിക്കുമെന്നു ഭാവുകന്മാർ ഉപഹിഷ്ടവാൻ പ്രയാസമുണ്ട്. രസം വീരമാണെന്നുള്ളതിനെപ്പറ്റി രണ്ടു പക്ഷത്തിന് അഭിപ്രായമില്ല. യുദ്ധവീരമെന്നാകുന്നു ഏന്റെ അഭിപ്രായം. ധർമ്മവീരമാണെന്നുള്ള പൂർവ്വപക്ഷത്തിന് ബലമുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല. ധർമ്മവീരം അംഗീയായുള്ള ഒരു വ്യായോഗവും ഞാൻ വായിച്ചിട്ടുമില്ല. ഇത്ര ദൂരം ഈ വിഷയത്തെപ്പറ്റിച്ചു ചർച്ച ചെയ്യേണ്ടിവന്നതു ഭൂതവാക്യം വ്യാഖ്യാനസാഹിത്യം പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയ സഹാമഹോപാധ്യായൻ ഗണപതിശാസ്ത്രികൾ വിവിധമതങ്ങളെ മൂണ്ടിക്കാണിക്കുക മാത്രം ചെയ്തതു പ്ലിപ്പെടുകയും സ്വാഭാവികമായും വിശദമാക്കാതെയിരിക്കുകയും ചെയ്തതിനാലാകുന്നു.

ഭൂതവാക്യത്തിലെ ഇതിവൃത്തം ചുരുക്കത്തിൽ താഴെക്കാണുന്നതാണ്. ചൂതിൽ തോറു രാജ്യംവിട്ടു പോയ പാണ്ഡവന്മാർ നിശ്ചയപ്രകാരം പന്തിരാണ്ടു വനവാസവും ഓരോ

ഞ് അജ്ഞാതവാസവും കഴിഞ്ഞു ഉപപ്ലാവ്യനഗരത്തിൽ
 പാപ്പാപ്പിച്ച യുദ്ധത്തിനു സൈന്യസന്നാഹം ചെയ്തുവരു
 ന്നതായാണത് കരുപതി ഭുയോധനൻ യുദ്ധത്തിന്ന് ആ
 മെയാണ് സേനാപതിയാക്കി അഭിഷേകം ചെയ്യേണ്ടതെ
 ന്നാലോചിക്കുവാൻ ഭീഷ്മാദ്രാണകൃപകുന്താദികളെയും ത
 ണ്റെ സാമന്തന്മാരായ നിരവധി രാജാക്കന്മാരെയും മന്ത്ര
 ശാലയിലേക്ക് ആനയിക്കുന്നു. സഭയിൽ ആലോചിച്ചതിൽ
 ഭീഷ്മരെ സേനാപതിയായഭിഷേചിച്ചാൻ നിശ്ചയിക്കുന്നു.
 അപ്പോഴേക്കു യുദ്ധം തുടങ്ങുന്നതിനു മുമ്പു തക്കതായ ഒ
 രാൾ മുഖേന ഭുയോധനനോടു സന്ധി സംസാരിക്കുവാനി
 ച്ചിച്ച പാണ്ഡവജ്യേഷുനായ യുധിഷ്ഠിരനാൽ അഭ്യർത്ഥിത
 നായ ഭഗവാൻ ശ്രീകൃഷ്ണൻ യുധിഷ്ഠിരവചനത്തിലും അ
 ജ്ഞാനമെത്രീയിലുമുള്ള ഗൗരവം നിമിത്തം ഭൂതവേഷം പ
 രിഗ്രഹിച്ച് ഹസ്തിനപുരം പ്രാപിച്ച് ഭൂതപരയുവാൻമന്ത്ര
 സഭയിലേയ്ക്കെഴുന്നള്ളുന്നു. ഭഗവാൻ ഭൂതനായിവന്ന വിവ
 രം കണ്ടുകി സഭാമധ്യവർത്തിയായ ഭുയോധനനോടു ചെന്നു
 പറയുന്നു. കുമതിയായ ഭുയോധനൻ പാണ്ഡവഹിതൈ
 ഷിയായ ഭഗവാനെഴുന്നള്ളുമ്പോൾ ആരും പ്രത്യുത്ഥാനം
 ചെയ്യാതെ അവിടുത്തെ അചമാനിക്കുകയും പിടിച്ചു കെ
 ടുകയും ചെയ്യണമെന്നും, അതിനു വിരുദ്ധമായി സഭാവാ
 സികളിലാരെങ്കിലും എഴുന്നേറ്റുവെങ്കിൽ അങ്ങനെ ചെയ്ത
 വൻ പന്ത്രണ്ടു ഭാരം സ്വപ്നത്താൽ ഭണ്ഡനാകുമെന്നും ക
 ല്പിക്കുന്നു. കേശവാഗമനത്തിൽ പ്രത്യുത്ഥാനംചെയ്യാതെ
 കഴിപ്പാൻ സുയോധനൻ ഒരുപായം കണ്ടെത്തുന്നു. ഒരു
 പദിയുടെ കേശാംബാരാകർഷണം എഴുതീട്ടുള്ള ഒരു ചി
 ത്രപടം മന്ത്രസഭയിൽ കൊണ്ടുവന്നു വയ്ക്കുക; ഭഗവാ

നെഴുന്നള്ളുമ്പോൾ ആ ചിത്രപടത്തിൽ ദൃഷ്ടിവിന്യാസം ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുക. ഇതാണ് ആ ഉപായം. ഉപായ ലാഭത്താൽ സന്തുഷ്ടനായ ദുഷ്ടാധനൻ ആ ചിത്രപടം കൊണ്ടുപന്നു സഭയിൽ വെച്ചിട്ടു ഭഗവാന്റെ വരവുകാത്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. ഭഗവാൻ മന്ത്രസഭയിൽ എഴുന്നള്ളുമ്പോൾ സംഭ്രാന്തനായി സകല ക്ഷത്രിയരും എഴുന്നേൽക്കുന്നതായും സുയോധനൻ ഇരിക്കുന്നതായും കണ്ടു. അവരുടെ സംഭ്രമത്തിന്നു കാരണം ദുഷ്ടാധനന്റെ ആജ്ഞയാണെന്നു ഭഗവാൻ വിചാരിച്ചു. തന്റെ ആഗമനത്തിൽ പ്രത്യുത്ഥാനംചെയ്ത രാജാക്കന്മാർക്കു നിഗ്രഹം വരാതെ കഴിക്കുന്നതിന്നു വേണ്ടി ഭഗവാൻ ദുഷ്ടാധനനെ നോക്കി “സുയോധനൻ ഇരിക്കുകയാണോ” എന്നു ചോദിക്കുന്നു. ആവാക്കു കേൾക്കുന്നതോടുകൂടി സുയോധനൻ സിംഹാസനത്തിൽനിന്നു വിരണ്ടു നിലത്തു വീഴുന്നു. ഭക്തന്മാരായ ഭീഷ്മദ്രോണാദികൾ ബദ്ധാജ്ഞപിപുടന്മാരായി എഴുന്നേറ്റു കണ്ടു ഭഗവാൻ “ഇരിക്കൂ, ഇരിക്കൂ” എന്നു പറഞ്ഞു താനും സിംഹാസനത്തിന്മേൽ ഇരിക്കുന്നു. തദവസരത്തിൽ ദുഷ്ടാധനന്റെ ദുരുദ്ദേശഫലമായ ആ ചിത്രപടം ഭഗവാന്റെ ദൃഷ്ടിയിൽ പെടുന്നു. ചിത്രത്തിലെഴുതിയ ദൈവപദികേശാംബരകർഷണം കണ്ടു കുപിതനായിട്ട് അതവിടെ നിന്ന് എടുത്തു മാറ്റുവാൻ ശ്രീകൃഷ്ണൻ കല്പിക്കയും കേശവന്നിഷ്ടമാണെങ്കിൽ വേണ്ട എന്നു പറഞ്ഞു ദുഷ്ടാധനൻ മൃത്യുസഭയിൽനിന്നു നീക്കംചെയ്യയും ചെയ്യുന്നു.

പിന്നെ ദുഷ്ടാധനൻ ശ്രീകൃഷ്ണനോടു പാണ്ഡവന്മാരുടെ കശലം ചോദിക്കുന്നതോടുകൂടി അവർതമ്മിൽ സംഭാഷണമാരംഭിക്കുന്നു. കശലപ്രശ്നംതന്നെ ഉള്ളിലുള്ള ദു

അദ്ദേശത്തെ സൂചിപ്പിച്ചുകൊണ്ടാണ്. “ധർമ്മപുത്രനായ യു
 ധിഷ്ഠിരന്നു സുഖമാ? വായുപുത്രനായ ഭീമനു കുശലമാ?”
 എന്നു തുടങ്ങി പാണ്ഡവന്മാർക്കാരോരുത്തരും ദേവപുത്ര
 പരമ്പ്രതിപാദകമായ വിശേഷണം ചേർത്ത് അർദ്ധദേവപു
 ത്രന്മാരാകയാൽ രാജ്യത്തിന് അധികാരികളല്ല എന്നു ധ്വ
 നിപ്പിച്ചുകൊണ്ടാണ് സുയോധനന്റെ വാക്യം. ശ്രീകൃ
 ണ്ണൻ ദുര്യോധനന്റെ വിശേഷണപ്രയോഗത്തിലുള്ള
 വിശേഷം താൻ മനസ്സിലാക്കി എന്നു സൂചിപ്പിക്കുമാറു
 “ഗാന്ധാർവ്വപുത്രനായ നിനക്കു യോഗ്യംതന്നെ ഈ കുശല
 വിചാരം” എന്നുപറഞ്ഞപ്പോൾ “വനത്തിൽ വളരെ ദുഃഖം
 അനുഭവിച്ചു. സഭയിൽ വെച്ചു നിശ്ചയിച്ചു കറുപ്പം കഴിയു
 കയും ചെയ്തു. ഇനി ധർമ്മവും പൈതൃകവുമായ രാജ്യം പ
 കത്തുതരണം” എന്നുള്ള പാണ്ഡവസന്ദേശത്തെ അറിയി
 ക്കുന്നു. പൈതൃകമായ രാജ്യം എന്നു കേട്ടപ്പോൾ ദുര്യോധ
 നൻ മുൻപു താൻ വ്യംഗ്യമായി ഉപദേശിച്ച വിഷയ
 തെ വാച്യമായിത്തന്നെ പറയുന്നു. യുധിഷ്ഠിരാദികൾ പാ
 ണ्डുവിന്റെ പുത്രന്മാരല്ലെന്നും ദേവപുത്രന്മാരായിപ്പിറന്ന
 അവർക്ക് കൗരവരാജ്യത്തിന്നധികാരമില്ലെന്നുമാണ് കരു
 പതിയുടെ വാദം. ഈ വാദത്തെ അപ്രകാരംതന്നെയുള്ള
 ഒരു ന്യായംകൊണ്ടു ശ്രീകൃഷ്ണൻ നിരസിക്കുന്നു. ധൃതരാഷ്ട്ര
 രുടെ പിതാവായ വിചിത്രവീര്യൻ വിഷ്ണുസങ്കീർത്തി വ
 ഭിഷ്ഠകയുടെ കയ്യിൽ കയ്യം പിടിപെട്ടു മരിച്ചതിനു ശേഷം
 ചേദവ്യാസൻ നിന്നാണ് ധൃതരാഷ്ട്രർ ജനിച്ചത്.
 അതിനാൽ ജ്ഞിപുത്രനായ അദ്ദേഹം പൈതൃകമായ
 രാജ്യത്തെ എങ്ങനെ സ്വീകരിച്ചു എന്നാണ് കൃഷ്ണ
 ന്റെ ചോദ്യം. ഇങ്ങനെ ഒരോരോന്നു പറഞ്ഞ് പര

സ്പർശവിരോധത്തെ വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതായാൽ കുരുവംശ
 ത്തിന്നു മൂലനാശം ഭവിക്കുമെന്നും, അതുകൊണ്ടു വൈര
 ത്തെ തൃജിച്ചു പാണ്ഡവന്മാരുടെ സന്ദേശമനുസരിച്ചു പ്ര
 വർത്തിക്കണമെന്നും ഭഗവാൻ ഉപദേശിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.
 അപ്പോൾ ഭദ്രയാധനൻ രാജ്യം എന്നതു യാചിക്കയോ ഭാ
 നംചെയ്യയോ ചെയ്യാവുന്ന ഒരു വസ്തുവല്ലെന്നും, രാജ്യം
 ലഭിച്ചാനാഗ്രഹമുണ്ടെങ്കിൽ യുദ്ധംചെയ്തു പിടിച്ചടക്കുക ത
 ന്നെ വേണമെന്നും, അല്ലെങ്കിൽ കാട്ടിൽ പോയി തപസ്സു
 ചെയ്തയാണത്തമമെന്നും ഖണ്ഡിതമായി പറയുന്നു. അ
 ത്തിന്നു ഭഗവാൻ ബന്ധുക്കളുടെ വിഷയത്തിൽ അങ്ങനെ പ
 രമ്പം പറയുന്നതു ശരിയല്ലെന്നു പറഞ്ഞു സുയോധന
 നെ അനുനയിക്കുവാൻ ശ്രമിക്കുന്നു. ഈ ഘട്ടത്തിൽ കേശ
 രവേന്ദ്രൻ പാണ്ഡവന്മാരെ വിട്ട് അവരുടെ കാര്യം പറ
 വാൻ വന്ന ഭഗവാനെത്തന്നെ വ്യക്തിപരമായി അധി
 ക്ഷേപിക്കുവാൻ തുടങ്ങുന്നു. സ്വന്തം മാതൃലനായ കംസ
 നെക്കുറിച്ചു ദയയില്ലാതെ ശ്രീകൃഷ്ണൻ പ്രവർത്തിച്ചതിനെ
 ദൂഷിക്കുന്നു. ശ്രീകൃഷ്ണനാകട്ടെ ഒട്ടും ദുഷോഭിക്കാതെ കംസ
 വധത്തിൽ താൻ തെറ്റുകാരനല്ലെന്നും, നിരപരാധനായ
 സ്വസോദരിയുടെ പുത്രന്മാരെ കൊന്നതുകൊണ്ടും സ്വപി
 താവിനെ ബന്ധിച്ചതുകൊണ്ടും കംസൻ മൃത്യുവിനാൽത്ത
 ന്നെ ഹതനായതാണെന്നും സമാധാനം പറയുന്നു. അതെ
 ങ്ങനെയായിരുന്നാലും കംസനെ ശ്രീകൃഷ്ണൻ വഞ്ചിക്കുക
 യാണു ചെയ്തതെന്നു ഭദ്രയാധനൻ വീണ്ടും പറയുന്നു. കംസ
 വധാനന്തരം കംസശപത്തുരനായ ജരാസന്ധൻ അഭിഷേ
 ണനംചെയ്തപ്പോൾ ഭീതനായി പലായനംചെയ്തു എന്നൊ
 രപഖ്യാതികൂടി കുരുപതി ഭഗവാന്റെ പേരിൽ ആരോപി

ക്കുന്നു. അതിന്നു ശ്രീകൃഷ്ണൻ, ദേശകാലാവസ്ഥകളെ നോക്കിട്ടമാത്രമെ നയവേദികൾ പെരുത്തു പ്രകടിപ്പിക്കയുള്ളവെന്നും തന്നെ പരിഹസിക്കുന്നതു നിന്തി സ്വന്തം കാര്യം നോക്കുകയാണു വേണ്ടതെന്നും സമധാനം പറഞ്ഞു, ദോഷങ്ങളെ വിസ്മരിച്ചു ഭ്രാന്താക്കളിൽ സ്നേഹം കാണിക്കണമെന്നുപദേശിക്കുന്നു. ദേവപുത്രന്മാരുമായി മനുഷ്യർക്കു ഏകദൈവം വ്യത്യസ്തം ഭവിക്കുമെന്നാണ് അപ്പോഴും ഭക്തോദനൻ ചോദിക്കുന്നതു്.

ഇതുവരെ ഭഗവാൻ സാമോപായമപലംബിച്ചു സുയോധനനെ പ്രസാദിപ്പിക്കുവാനാണ് ശ്രമിച്ചതു്. പക്ഷെ ആ പ്രയത്നം വിഫലമായി. ഇനി ഈ വിദ്യ പരക്കയില്ലെന്നും, പരുഷാക്ഷരങ്ങളായ വാക്കുകളെക്കൊണ്ടു കേൾക്കുവാനാണു വേണമെന്നും അവിടേക്കു തോന്നി. എന്നിട്ടു ഭഗവാൻ അജ്ഞാനന്റെ വിവിധങ്ങളായ അപഭാസങ്ങളെ ഓരോന്നായി ഉപന്യസിച്ചു പാണ്ഡവന്മാർക്കു അല്പരാജ്യം കൊടുക്കണമെന്നും, ഇല്ലെങ്കിൽ അവർ സമുദ്രപർവ്വതമുള്ള ഭൂമിമുഴുവൻ പിടിച്ചടക്കുമെന്നും വ്യക്തമായി പറയുന്നു. അതിന്നു ഭക്തോദനൻ വായുദേവൻതന്നെ ഭീമസേനന്റെ രൂപത്തോടുകൂടിയും ഇന്ദ്രൻതന്നെ അജ്ഞാനന്റെ രൂപത്തോടുകൂടിയും വന്നു യുദ്ധം ചെയ്യുന്നതായാൽ പോലും ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ വചനമനുസരിച്ചു രാജ്യത്തിൽ ഒരു തുണമിടപോലും പാണ്ഡവന്മാർക്കു കൊടുക്കുകയില്ലെന്നു തീർത്തുപറയുന്നു. “തുണമിട” എന്നു കേട്ടപ്പോൾ തുണമിടവച്ചു സംസാരിക്കുന്നതു ഭഗവിയല്ലെന്നായി ഭഗവാൻ. സ്രീഹരതൃ, അശ്വപാതൃ മുതലായവ ചെയ്തു നില്ക്കുന്നവരു പുകക്കുന്നോടു തുണമിടവച്ചു സംസാരിക്കുവാൻ പാടുള്ളു എ

ു ടുതുംധനൻ. ഇങ്ങനെ വാക്കിനു വാക്കിനു തന്നെ അ
 ധിക്ഷേപിക്കുവാനാണ് ടുതുംധനൻ ഒരുങ്ങിയിരിക്കുന്ന
 തെന്നു കണ്ടു ഭഗവാൻ സുയോധനനോടു തന്നെ ഇപ്രകാരം
 നിന്ദിക്കുകയാണെങ്കിൽ താൻ പോകയാണെന്നും, എന്നാൽ
 പണ്ഡവന്മാരുടെ ടുതനായി വന്ന സ്ഥിതിക്ക് അചരുടെ സ
 നേശം ഗ്രഹിച്ചിട്ടുതെ പോകുവാൻ വിചാരിക്കുന്നില്ലെ
 ന്നും പറയുന്നു. പക്ഷേ ടുതുംധനൻ ആ സനേശം കേൾക്കു
 വാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നില്ല. ശ്രീകൃഷ്ണനെപ്പോലെയുള്ളവ
 രോടു താൻ സംസാരിക്കുകയില്ലെന്നാണ് കൌരവേന്ദ്രൻ
 പറയുന്നത്. ഇതു കേട്ടപ്പോൾ കൃഷ്ണൻ കുരുപതിയെ നി
 നാസു ചകുളമായ വാക്കുകളെക്കൊണ്ടു സംബോധനചെ
 ു് “നീ കാരണമായി ഈ കുരുവംശം താമസിയാതെ ന
 ശിക്കും” എന്നു പറഞ്ഞു പോവാണൊരുങ്ങി രാജാക്കന്മാ
 രോടു യാത്രപറയുന്നു. തദ്വസരത്തിൽ ഭഗവാനെ ബ
 സ്ഥിക്കേണമെന്നു കുരുതിയിരിക്കുന്ന ടുതുംധനൻ “ദുശ്ശാ
 സന, ദുർമ്മഷണ, ദുർമുഖ, ദുർബ്ബദ്ധേ, ദുഷ്ടശപര” എന്നു തു
 ടങ്ങി തന്റെ ആജ്ഞാകരന്മാരെ വിളിച്ചു ലഹളകൂട്ടി കേ
 ശവനെ പിടിച്ചുകെട്ടുവാൻ കല്പിക്കുന്നു. അവാതാരം അതി
 നു ശക്തമല്ലെന്നു കണ്ടപ്പോൾ മാതുലനായ ശകുനിയോ
 ടാജ്ഞാപിക്കുന്നു. ശകുനി പിന്തിരിഞ്ഞു നിലത്തു വീണ
 പ്പോൾ “ഞാൻതന്നെ കെട്ടുന്നുണ്ട്” എന്നു പറഞ്ഞു കയ
 റുമോങ്ങിക്കൊണ്ടു ഭഗവാന്റെ അടുക്കലേക്കു ചെല്ലുന്നു.
 തത്സമയത്തു ഭഗവാൻ “എന്ത്; ടുതുംധനൻ എന്നെ ബ
 സ്ഥിച്ചാൻ കൊതിക്കുന്നുവോ? ഇരിക്കട്ടെ, അ ചന്റെ സാ
 മർത്ഥ്യമെന്നു കാണട്ടെ” എന്നരുളിച്ചെയ്തു വിശപത്രപഥ
 വലംബിച്ചു സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു.

വിശ്വരൂപഭർത്താ സുയോധനൻ വലിയ വിസ്മയമുളവാക്കുന്നു. ഒരിക്കൽ നോക്കുമ്പോൾ കേശവനെ കാണാനില്ലാതാകുന്നു. തൽക്ഷണംതന്നെ അതിഹൃതപമുത്തിയായി കാണാം. ക്ഷണാന്തരത്തിൽ വീണ്ടും മുൻപോലെ അദ്ദേഹനാകുന്നു. അടുത്ത ക്ഷണത്തിൽ അതിഭീഷ്വാകാരമായി പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നു. അല്പനേരത്തിനുള്ളിൽ ഭഗവാൻ ബഹുരൂപങ്ങളെ അവലംബിക്കുകയും, മന്ത്രശാല മുഴുവനും കേശവനാക്കൊണ്ടു നിറയുകയും ചെയ്യുന്നു. ആകപ്പാടെ എന്തു വേണ്ടു എന്നായി ഭുക്തോധനന്റെ വിചാരം. മന്ത്രശാലയിലെ രാജാക്കന്മാരിൽ ഓരോരുത്തരും ഓരോ കേശവനെ പിടിച്ചു കെട്ടട്ടേ എന്നു സുയോധനൻ ആജ്ഞാപിക്കുന്നു. ഈ ആജ്ഞ പറഞ്ഞു കഴിയുമ്പോഴേക്ക് രാജാക്കന്മാരെല്ലാം കയറുകളെക്കൊണ്ടു തന്നെത്താൻ കെട്ടുപെട്ടു നില്പാതാകുന്നു. “എന്നാൽ ഞാൻതന്നെ കേശവനെ ബാണങ്ങളെക്കൊണ്ടു ബന്ധിച്ചു ശിഖിരത്തിലേക്കു കൊണ്ടുപോകുന്നുണ്ട്” എന്നു ഭുക്തോധനൻ പറയുമ്പോഴേക്കു ഭഗവാൻ “ഇരിക്കട്ടേ, പാണ്ഡവന്മാരുടെ കാര്യം ഞാൻതന്നെ സാധിക്കുന്നുണ്ട്” എന്നുള്ളിച്ചെയ്തു സുഭർത്താ ചക്രത്തെ സ്മരിക്കുന്നു. സ്മരണമാത്രത്തിൽതന്നെ ദിവ്യരൂപധാരിയായ ശ്രീസുഭർത്താചക്രം ഭഗവാന്റെ തിരുമുമ്പിലെത്തി, പ്രാർത്ഥനാമാത്രംകൊണ്ട് ഉപസ്ഥിതമായ ആകാശഗംഗാജലംകൊണ്ടാചമിച്ചു ഭഗവനെ നമസ്കരിക്കുന്നു. അനന്തരം ഭഗവാനാൽ സുയോധനനിഗ്രഹാർത്ഥം ആജ്ഞാപ്തമായ ശ്രീചക്രം സുയോധനന്റെ നേരേ തിരിയുന്നു. തൽക്ഷണംതന്നെ വീണ്ടുവിചാരമുണ്ടായി ശ്രീചക്രം “ഭൂഭാരഹരണത്തിനായിട്ടുവരിച്ചു നിന്തിരു പടിയുടെ

അവതാരോദ്ദേശത്തിന്നു വിരുദ്ധമാണിത്” എന്നുണർത്തിച്ചപ്പോൾ ഭഗവാൻ “ഓ, ശരി. കോപംനിമിത്തം എനിക്ക് അതോർമ്മവന്നില്ല” എന്നു പറഞ്ഞു സുദർശനത്തോടു പോയ്ക്കൊമ്പാൻ കല്പിക്കുന്നു. അപ്പോഴേക്കും സുദർശനചക്രത്തെ തുടർന്നുകൊണ്ടു ഭഗവാന്റെ ആയുധങ്ങളായ ശ്രീശാജം, കേശമോദകി, പാണ്ഡുജന്യം, നന്ദകം എന്നിവയും സ്വാമിസ്ഥിപത്തിൽ എത്തുന്നു. അവയെയെല്ലാം ശ്രീസുദർശനം വിവരം പറഞ്ഞു മടക്കി അയയ്ക്കുന്നു. അപ്പോഴേക്കു ഭഗവാന്റെ വാഹനമായ ഗരുഡൻ കാരുകൾ ഉപരിച്ചു ആദിത്യനെ തപിപ്പിച്ചും മലകളെ കലുക്കിയും കടലുകളെ കലുക്കിയും വന്നെത്തുന്നു. അദ്ദേഹത്തെയും ശ്രീസുദർശനം തിരികെ അയയ്ക്കുന്നു. ഗരുഡനെ തുടർന്നുകൊണ്ടു സുദർശനവും മടങ്ങിപ്പോകുന്നു. പിന്നെ ഭഗവാനും പാണ്ഡുപരിവീരത്തിലേക്കു പോകുവാൻ ഭാവിക്കുകയായി. അപ്പോൾ വൃദ്ധനായ ധൃതരാഷ്ട്രൻ ഭഗവത്സ്ഥിപത്തിൽ വന്നു തന്റെ പുത്രന്റെ അപരാധത്തെ ക്ഷമിക്കണമെന്നുണർത്തിച്ചു കാഴ്ച വീഴ്ന്നു. അതോടു കൂടി കഥയും അവസാനിക്കുന്നു.

മഹാഭാരതകഥയിൽനിന്നു രൂപകകഥയിൽ ചില വ്യതിയാനങ്ങൾ കാണുന്നുണ്ട്. ഭാരതത്തിൽ

“ഇദം തു സുമഹൽ കാത്വം
ശൃണു മേ യൽ സമത്ഥിതം
പരായണം പാണ്ഡുവാനാം
നിയച്ഛാമി ജനാർദ്ദനം”

അതായതു ശ്രീകൃഷ്ണനെ പിടിച്ചുകെട്ടുവാൻ താൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നു എന്നു മാത്രമേ ദുര്യോധനൻ പിതൃസമക്ഷം വിജ്ഞാ

പനം ചെയ്യുന്നുള്ളൂ. അതിനുള്ള കാരണവും അദ്ദേഹം
ഗോപനം ചെയ്യുന്നില്ല.

“ദേശഃ കാലഃ തഥായുക്തോ
നഹി നാഹ്തി കേശവഃ
സംസത്യധോക്ഷജോ രാജൻ!
ഭോദച്ഛതി മാമിതി.
അവമാനശ്ച യത്ര സ്വാൽ
ക്ഷത്രിയസ്യ വിശാംപതേ!
ന തൽ കർത്വാൽ ബുധഃ കാർത്യ-
മിതി മേ നിശ്ചിതാ മതിഃ.
സ ഹി പൂജ്യതമോ ലോകേ
കൃഷ്ണഃ പുഥുലലോചനഃ
ത്രയാണാമപി ലോകാനാം
വിദിതം മമ സർവ്വഥാ.
നന തസ്സൈ പ്രഭയം സ്വാൽ
തഥാ കാർത്യഗതിഃ പ്രഭോ!
വിഗ്രഹസ്സമുപാരണ്യോ
നഹി ശാമ്യത്യവിഗ്രഹാൽ.”

ശ്രീകൃഷ്ണൻ ത്രൈലോക്യത്തിന്റെ പൂജയ്ക്ക് അഹ്നാണെ
ന്നു താൻ സമ്മതിക്കുന്നു എന്നും പക്ഷെ പാണ്ഡവ
രുടെ ഭൃതനായി വന്നിരിക്കുന്ന അദ്ദേഹത്തെ ആ സ
ന്ദർഭത്തിൽ ബഹുമാനിച്ചാൽ അതു ഭയംകൊണ്ടാണെ
ന്ന് അദ്ദേഹം തെറ്റിദ്ധരിച്ചേക്കുമെന്നും അത്തരത്തിൽ
അവമാനഹേതുക്കമായ കാര്യം ഒരു ക്ഷത്രിയനും ചെ
യ്യാതെന്നും ദേശകാലങ്ങൾ കൃഷ്ണസൽകാരത്തിനു
പ്രതികൂലങ്ങളാണെന്നും മറ്റുമാണു ദുഷ്ടോധനന്റെ

ന്യായങ്ങൾ. ഉള്ളിലുള്ള വൈരം ഒട്ടും വെളിയിൽ കാണിക്കാതെ ധൃതരാഷ്ട്രനാടും വിഭരനാടും ഇത്തരത്തിൽ യുക്തിവാദം ചെയ്തിട്ടാണ് ശ്രീകൃഷ്ണനെ ബന്ധിക്കണമെന്നുള്ള തന്റെ അഭിപ്രായം സഭയിൽ അദ്ദേഹം ആവിഷ്കരിക്കുന്നത്. ആ ഘട്ടത്തിലാകട്ടെ അതിൽ പിന്നീടാകട്ടെ ശ്രീകൃഷ്ണൻ സഭയിലെഴുന്നള്ളുമ്പോൾ ആരും എഴുന്നേറ്റുപോകരുതെന്നും അങ്ങനെ ചെയ്യുകയാണെങ്കിൽ പന്ത്രണ്ടുഭാരം സുവർണ്ണം പിഴച്ചെയ്യണമെന്നും മറ്റും ഭയ്യോധനൻ ആജ്ഞാപിക്കുന്നതായി പ്യാസഭഗവാൻ പ്രസ്താവിക്കുന്നില്ല. എന്നാൽ ധൃതരാഷ്ട്രരെക്കൊണ്ട് ഒരു കാര്യം മാത്രം അദ്ദേഹം മുൻകൂട്ടി പറയിക്കുന്നുണ്ട്. അതു

“മമ പുത്രാശ്ച പൈത്രാശ്ച
സർവ്വേ ഭയ്യോധനാദതേ
പ്രത്യുദ്യോസ്യന്തി ദാശാഹം
രഥൈർമൃഗൈഃ സ്വപലങ്കൃതാഃ”

ഭയ്യോധനനെ ഒഴിച്ചു തന്റെ പുത്രന്മാരും പൈത്രന്മാരും ശ്രീകൃഷ്ണൻ ഹസ്തിനപുരത്തിൽ എഴുന്നള്ളുമ്പോൾ അദ്ദേഹത്തെ സന്തോഷത്തോടുകൂടി എതിരേല്ക്കുവാൻ രഥങ്ങളിൽ കയറി പോകും എന്നുള്ളതാണ്. ഈ ചെറിയ സൂചനയിൽനിന്നു രൂപകകാരൻ തന്റെ മനോധർമ്മം പ്രയോഗിച്ചു പ്രകൃതസംഭവം ചിത്രീകരിച്ചിട്ടുള്ളതായി എനിക്കു തോന്നുന്നു. ഭട്ടതിരി ഭൂതചാക്രം ചമ്പുവിൽ രൂപകകാരനെ ഉപജീവിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നുള്ളത്

“ഘോരപാശ്വണ്ണതാദരാഭപഗതോ
ഭൂതഃ പൃഥ്വജനനാം
മായാമോഹാത്മമൃഗഭേദാകകലിത-
പ്രേതസിന്ധു ഗോപാലകഃ

പ്രത്യുത്ഥാസ്യതി യോസ്യ ദാസ്യതി സ മേ
ദണ്ഡ്യസ്സവണ്ണൻ മിതാൻ
ഭാരദവാദശകേന ശാസനനിര-
കർത്താ ജഗത്യാമിതി”

എന്ന പദ്യത്തിൽനിന്നു വ്യക്തമാകുന്നുണ്ട്. ഭഗവാൻ സഭയിൽ പ്രവേശിച്ചപ്പോൾ ആജ്ഞാപ്താവും ആജ്ഞാപ്തന്മാരും സപസ്ഥാനങ്ങളിൽനിന്നു സ്വയം ഭ്രഷ്ടന്മാരായി നില്പതായി പതിച്ചു. “അഹോ! ബഹുമാന്യോയം ഭൂതഃ” എന്നു ഭയോധനൻ തന്റെ അമളിക്കു ഒരു സമാധാനവും രൂപകകാരൻ പറവാൻ കാണിച്ചു കൊടുക്കുന്നു. ദ്രൗപദിയുടെ കേശഗ്രഹണം എഴുതീട്ടുള്ള ചിത്രപടം കൊണ്ടു ചരവിക്കുന്നതും മറ്റും രസപോഷണത്തിനുവേണ്ടി ഔചിത്യവേദിയായ നിബന്ധകൻ കാണിക്കുന്ന വിദ്യകളാണെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ.

തമിഴ് സാഹിത്യത്തിൽ ക്രി. പി. ഒൻപതാം ശതകത്തിൽ രചിക്കപ്പെട്ടതായി ഗണിക്കാവുന്ന ഭാരതവെൺപാവില്യം പതിനഞ്ചാംശതകത്തിൽ നിർമ്മിതമായ വില്ലിപുത്തുരാജാരുടെ ഭാരതത്തിലും ഈ സംഭവത്തെപ്പറ്റി വല്ല പ്രസ്താവനയുമുണ്ടോ എന്നു പരിശോധിക്കാം. ഭാരതവെൺപാവിൽ (പെരുന്തേവനാർ എന്ന കവിയുടെ കൃതിയാകയാൽ ഇതിനു പെരുന്തേവനാർ ഭാരതമെന്നും പേരുണ്ട്) ഭഗവാൻ എഴുന്നള്ളുമ്പോൾ ആരും എതിരേൽക്കുവാൻ പോകരുതെന്നും അങ്ങനെ പോയാൽ അതു കൈരവപക്ഷക്കാർ പറഞ്ഞുവരെപ്പറ്റിയുള്ള ഭയംനിമിത്തമാണെന്നുള്ള അപവാദത്തിനു കാരണമായേക്കുമെന്നും ഭയോധനൻ സഭാവാസികളെ ഉൽബോധനം ചെയ്തു ചി

ല നടക്കുവർത്തമാനം മാത്രം ഭഗവാനെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടു വരുവാൻ അയയ്ക്കുന്നു. പക്ഷേ ഭഗവാൻ സഭയെ സമീപിച്ചപ്പോൾ ഭീഷ്മർ, ദ്രോണർ, വിദുർ, കൃപർ, കണ്ണൻ, അശ്വത്ഥാമാവ്, ശകുനി, വൃഷസേനൻ, ഭീമശ്രവസ്ത്വ, സോമദത്തൻ മുതലായുള്ള സകല രാജാക്കന്മാരും ദുര്യോധനനൊഴികെയുള്ള ധൃതരാഷ്ട്രരുടെ തൊണ്ണൂറൊൻപതു പുത്രന്മാരും അദ്ദേഹത്തെ എതിരേല്ക്കുകയാണ് ചെയ്യുന്നത്. ദുര്യോധനൻമാത്രം തന്റെ പീഠം വിട്ടെഴുന്നേൽക്കാതെ മറ്റൊരു സിംഹാസനത്തിൽ ഭഗവാനെ ഉപവേശിപ്പിച്ചു സ്വാഗതം പറയുന്നു. വില്ലിപുത്തൂരയ്ക്കരുടെ ദുര്യോധനൻ രാജാക്കന്മാർ ശ്രീകൃഷ്ണനെ ("എതിർചെൻറു കൊണ്ടുറച്ച കൂറിൽ") എതിരേറു സ്നേഹം പ്രകടിപ്പിച്ചപ്പോൾ അദ്വൈത ഭഗവാനെ അഗ്നിക്കിരയാക്കുമെന്നു വീരവാദം ചെയ്യുന്നു. വ്യാസഭാരതത്തിലാണെങ്കിൽ

“ധൃതരാഷ്ട്രം പുരസ്കൃത്യ
ഭീഷ്മദ്രോണാദയസ്കൃതഃ
അസനേഭ്യോചലൻ സർവ്വ
പുജയന്തോ ജനാദ്യനം.
അഭ്യോഗച്ഛതി ദാശാഹ
പ്രജ്ഞാചക്ഷുസ്തേശപരഃ
സഹൈവ ഭോണഭീഷ്മാഭ്യോ-
മുദതിഷ്ഠന്മഹായശഃ.
ഉത്തിഷ്ഠതി മഹാരാജേ
ധൃതരാഷ്ട്രേ ജനേശപരേ

താനി രാജസഹസ്രാണി
 സമുത്തസഹസ്സമന്തതഃ.
 ആസനം സപ്തതോഭഭം
 ജാംബൂനദപരിഷ്കൃതം
 കൃഷ്ണാത്മം കപ്പിതന്ത്ര
 ധൃതരാഷ്ട്രസ്യ ശാസനാൽ.
 തത്ര കേശവമാനച്ച-
 സ്സമൃഗഭ്യാഗതം സഭാം
 രാജാനഃ പാത്ഥ്മിവാസ്സവ്യേ
 ധരപശ്വ ജനാദ്യനം”

ഇത്യാദി ശ്ലോകങ്ങളിൽനിന്നു ഭഗവാൻ എഴുന്നള്ളിയ
 ക്ഷണത്തിൽ ധൃതരാഷ്ട്രർ ഭീഷ്മരോടും ദ്രോണരോടും കൂടി
 ആസനം വിട്ടെഴുന്നേല്ക്കുകയും അതുകണ്ടു മറ്റുരാജാക്കന്മാ
 രും ഉത്ഥാനം ചെയ്യുകയും നാരദാദിമഹർഷിമാരെ അപര
 വരുടെ സ്ഥാനങ്ങളിൽ ഇരുത്തി ഒടുവിൽ ഭഗവാൻ മരിക്കു
 കയും ചെയ്തതായി കാണ്മാനുണ്ട്. ദുശ്ശാസനൻ ഝാത്യകിക്കും വി
 വിംശതി (രൂറു പരിൽ പതിനെട്ടാമത്തെ രാജകുമാരൻ)
 കൃതവർമ്മാവിനും ആസനം സമ്മാനിച്ചുവെന്നും.

“അവിദൂരതു കൃഷ്ണസ്യ
 കണ്ണദുദ്യോധനാചഭൗ
 ഏകാസനേ മഹാത്മാനൈ
 നിഷീദതുരമഷ്ണൈഃ”

കണ്ണനും ദുദ്യോധനനും ശ്രീകൃഷ്ണൻ സമീപമായി ഒരു
 ആസനത്തിൽതന്നെ ഇരുന്ന്വെന്നും വ്യാസൻ പ്രസ്താ
 വിക്കുന്നു. ദുദ്യോധനൻ ഭഗവാനെക്കണ്ടപ്പോൾ എഴു
 ന്നേറില്ലെന്നു മഹർഷി പറയുന്നതായില്ല. പിൻകാല

ഇത്തരം കവികൾ അവരവരുടെ ഭാവനാശക്തിക്കൊത്തവ
ണ്ണം ഓരോ വിധത്തിൽ പൊടിപ്പും തൊങ്ങലുംവെച്ച് ആ
ഷ്ടമത്തെ വിസ്തരിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നു കാണിക്കുവാനാണ്
ഞാൻ രണ്ടു തമിഴ് കാവ്യങ്ങളെക്കൂടി ഈ അവസരത്തിൽ
സ്മരിച്ചത്.

ദയ്യോധനൻ ശ്രീകൃഷ്ണനെ ബന്ധിക്കുവാൻ ദുര്യോധ
നൻ, ദമർഷ്ണൻ, ദമുവൻ, ദബ്ബുധി, ദഷ്ടശപരൻ ഇ
ങ്ങനെ അഞ്ചുപേരെ വിളിക്കുന്നു. അവരിൽ ആദ്യത്തെ
രണ്ടുപേർ അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനുജന്മാർതന്നെ. മറ്റു മൂ
ന്നുപേരുടേയും പേരുകൾ കൌരവരുടെ കൂട്ടത്തിൽ കാണാ
ത്തതുകൊണ്ട് അവരെ ദയ്യോധനന്റെ അനുയായിമാരാ
യി മാത്രം കരുതേണ്ടതാണ്.

വിശ്വപ്രപദഗ്നഹൃദത്തിൽ

“അഗ്രേ ബഭ്രുവുഃ കൃഷ്ണസ്യ

സമുദ്യതമഹായുധാഃ

ശംഖചക്രഗദാശക്തി-

ശാജ്ജലാംഗലനന്ദകാഃ

അഭ്യന്തോദ്യതാന്യേവ

സർവ്വപ്രഹരണാനി ച

നാനാബാഹുഷു കൃഷ്ണസ്യ

ദീപ്യമാനാനി സർവ്വശഃ”

എന്നു വ്യാസഭഗവാൻ പ്രസ്താവിക്കുന്നുണ്ട്. സുദർശന
ത്തിന്റെ ഉൽബോധനം കവി ഭഗവാൻ സ്വപ്നമൊരു
ധീരോദ്ധതത്വം ഉണ്ടാക്കുന്നതിനുവേണ്ടി പ്രയോഗിച്ചിട്ടു
ള്ള പൊടിക്കൈയാണെന്നു ഞാൻ മുൻപുതന്നെ പറഞ്ഞു
കഴിഞ്ഞുവല്ലോ. ഇങ്ങനെ അനേകം ഭേദങ്ങൾ രൂപക

കാരനായ കവി മൂലകഥയിൽനിന്നു വരുത്തിട്ടുണ്ടെങ്കിലും, അവയെല്ലാം സന്ദർഭോചിതവും തത്ത്വദൃഷ്ടപരിപാശോപയുക്തവുമായിരിക്കുന്നു എന്നുള്ളതിന്നു സംശയമില്ല.

ഗ്രന്ഥ സംഖ്യകൊണ്ട് അത്യന്തം സാക്ഷിപൂർവ്വമാണെങ്കിലും അർത്ഥംകൊണ്ടു ഗുരുതരമായ ഒരു നിബന്ധമാണു ഓതുകയും. രസജ്ഞാനമായ നടനാർക്കു മനസ്സിലാക്കി അഭിനയിക്കുവാൻ തക്ക പാകത്തിലുള്ളതും രംഗവാസികളെ മുഷിപ്പിക്കത്തക്ക വിസ്കരത്തോടു കൂടാത്തതുമായ ഈ ദൃശ്യപ്രബന്ധം കേരളത്തിലെ നാട്യകലാവിദഗ്ദ്ധന്മാരായ ചാക്യാന്മാർ മുൻകാലങ്ങളിൽ ധാരാളമായി ആടിവന്നിരുന്നു. താദൃശമായ ആ ഓട്ടവാക്യത്തിന്റെ ഗദ്യരീതിയിലുള്ള ഒരു ഭാഷാവിവർത്തനമാണ് ഭാഷാപരിഷ്കരണക്കമ്മിറ്റിയിൽ നിന്നു പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുന്ന ഈ ഗ്രന്ഥം. ഭാഷാവിവർത്തനമെന്നു കേൾക്കുമ്പോൾ മൂലത്തിലെ വാക്യങ്ങളുടേയും പദ്യങ്ങളുടേയും അർത്ഥം അന്യനാനതിരിക്കുമായി മലയാളഭാഷയിൽ സങ്കുചിപ്പിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു ഗ്രന്ഥമാണ് ഇതെന്നു വായനക്കാർ ധരിച്ചേക്കാം. എന്നാൽ ആ ധാരണ ശരിയായിരിക്കയില്ല. മൂലത്തിലെ വാക്യങ്ങളുടേയും പദ്യങ്ങളുടേയും അർത്ഥം അങ്ങനെയെന്ന ഭാഷയിൽ പകർത്തിട്ടുള്ള ഭാഗങ്ങൾ ഇതിൽ വളരെ ദുർലഭമാണ്. വാക്യങ്ങളുടേയും പദ്യങ്ങളുടേയും ഭാഷാസൗകര്യത്തിനു പുറമെ അഭിനിനീഷ്യക്കളായ നടനാർക്കു രംഗപ്രയോഗത്തിനുവേണ്ട ഉപദേശങ്ങളുംകൂടി അതാതു സന്ദർഭങ്ങളിൽ ഇതിൽ കൊടുത്തിട്ടുണ്ട്. ഉദാഹരണത്തിന്നു ഇതിലെ സ്ഥാപന (പ്രസ്താവന) യെത്തന്നെ എടുക്കാം. മൂലത്തിൽ നാടിയുടെ അന്തർത്തിൽ സൂത്രധാരൻ പ്രവേശിച്ചു പൂർവ്വരംഗപ്രധാനാംഗമായ മംഗള

ശ്ലോകപാരം ചെയ്തതിനുശേഷം “ഏവമാർത്ഥമിത്രാൻ വിജ്ഞാപയാമി. അയേ കിന്നു വല്ല മയി വിജ്ഞാപനവ്യഗ്രേ ശബ്ദ ഇവ ശ്രവതേ. അംഗ പശ്ചാമി” എന്ന വാക്യം ചൊല്ലുകയാണ് ചെയ്യുന്നത്. ഭാഷയിലാകട്ടെ ഈ വാക്യത്തിന്റെ വിവർത്തനത്തിനുമുമ്പ് “എൻറ പ്രസ്താവംകൊണ്ടു വിസ്തൃതകഥാശേഷസു ചകപ്രവീണചാണീവിലാസമുടനനാകിന സുത്രധാരൻ മു....ഗാരജജ്ജരഹസ്തരാകിന പാരിപാൾപകന്മാരോടു കൂട പുറപ്പെട്ട രംഗത്തിങ്കൽ പഞ്ചപദഞ്ചെൻറ രംഗഭൂമീങ്കൽ സഭാപതിയോടു കൂടി വസിച്ചുരുളൻറ പണ്ഡിതമഹാസഭ നോക്കി ആശീർവാദം പണ്ണി തിമിഞ്ഞു നൈപതമൃശാല നോക്കി ചെല്ലിൻറവൻ; കൂത്താടുവാനാക്കിയകൊണ്ടു കുറവു കെട്ടു എൻററുള്ളടം അറിയിപ്പു എൻറ ചൊല്ലി ചെല്ലിൻറവൻ” എന്നിങ്ങനെ മേജശ്ലോകപാരാനന്തരം കഥാവസ്തുപംശവിജ്ഞാപനത്തിനു മുമ്പു സുത്രധാരൻ ചെയ്യേണ്ടതായ കർത്തവ്യത്തെ ഇടന്തയായി വിവരിച്ചിരിക്കുന്നു. സ്ഥാപനയുടെ അവസാനത്തിൽ “എൻറിങ്ങനെ ശ്രുതപാണ്ഡാപന, ദൃഷ്ടപാണ്ഡാപന, സ്മൃതപാണ്ഡാപന എൻറി സ്ഥാപനകളിൽവെച്ചുകൊണ്ടു ശ്രുതപാണ്ഡാപനകൊണ്ടു കഥാസ്ഥാപന ചെയ്തു മേലിൽ വന്ന കഥയെ സൂത്രിച്ചു കീഴു കഴിഞ്ഞ കഥയെ രംഗത്തിങ്കൽ സ്ഥാപിച്ചു രംഗഭേദതാവന്ദനം പണ്ണി പ്രയോഗാർത്ഥമായി നൈപതമൃശാല നോക്കി ചെല്ലു തുടങ്ങിനാൻ കഥാസുചകൻ സുത്രധാരൻ” എന്നിങ്ങനെ സുത്രധാരന്റെ രംഗനിഷ്ഠമണത്തിങ്കലുള്ള ചടങ്ങ് വിഴയതെ വിവരിച്ചിരിക്കുന്നു.

ഇതുപോലെ മേലിലും ഓരോ പാത്രത്തിന്റെയും പ്രവേശത്തിൽ ആ പാത്രത്തിന്റെ ധ്യാനവും രംഗപ്രവേശപ

രിപാടിയും ഈ വിചിന്തനത്തിൽ വിശദമായി പറഞ്ഞിട്ടു
ണ്ട്. അതെല്ലാം മൂലത്തിലില്ലാത്തതാണ്. ചില ഉദാ
ഹരണങ്ങൾ കാണിക്കാം.

മൂലം—(തതഃ പ്രവിശതി കാഞ്ചുകീയഃ) കാഞ്ചുകീയഃ—

ഭാഷ—ചൊന്നാൻ കാഞ്ചുകീയൻ ഭര്യോധനനിയോഗ
ത്താൽ രാജസമൂഹത്തെ മന്ത്രശാലയിലാക്കുവാനദ്ധ്യവ
സിക്കിൻറവൻ പ്രതിഹാരകപ്രവരന്മാരെ നോക്കി.

മൂലം—(തതഃ പ്രവിശതി യഥാനിദ്ദിഷ്ടോ ഭര്യോധനഃ) ഭ
ര്യോധനഃ—

ഭാഷ—അരുളിച്ചെയ്താൻ കൈരവേന്ദ്രഭര്യോധനന്തിരുവ
ടി ഭൂതപരായണരാകിന പാർത്ഥന്മാർ പന്ത്രണ്ടു സംവ
ത്സരം വനവാസവും ഒരാണ്ടുജ്ഞാതവാസവും കഴിച്ചു
വിരാടഭൃപദസമനപിതരായ് യുദ്ധത്തിന്നദ്ധ്യവസിച്ച്
ഉപപ്ലാവ്യമാകിൻറ ശാഖാനഗരത്തെ പ്രാപിച്ചാർ
എൻറ കേട്ടു മതിബലവിദഗ്ദ്ധരാകിന മഹാരാജമണ്ഡ
ലത്തോടുകൂടി മഹാകാതും വിചാരിപ്പു എൻറ കല്പിച്ച
രാജാക്കളെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോരുവാൻ കാഞ്ചുകീയനെ
നിയോഗിച്ചു മന്ത്രശാല നോക്കി എഴുന്നരുളിൻറവന്ത
ന്തിരുവടിയുടെ ഉത്സാഹാദ്ധ്യവസായങ്ങളെ നിരൂപി
ച്ചരുളിച്ചെയ്താൻ— ഇത്യാദി.

മൂലം—(തതഃ പ്രവിശതി വാസുദേവഃ കാഞ്ചുകീയശ്ച) വാ
സുദേവഃ—

ഭാഷ—അരുളിച്ചെയ്താൻ ശ്രീചക്രായുധൻ ശ്രീവാസുദേവ
ന്തിരുവടി ധർമ്മരാജനിയോഗത്താൽ സാത്വകിസനാഥ
രാകിന ഒരക്ഷേപഹിണിപ്പടയോടുകൂടി ഭൂതേഴുന്നരുളി
വൃകസ്ഥലം പ്രാപിച്ചു വിഹിതാനുഷ്ഠാനതൽപരരാകി

ന ബ്രാഹ്മണചക്രത്തിന്നു അനുഗ്രഹം പണ്ണി ഹസ്തിന
പുരം പ്രാപിച്ചു അവിടെ ഒങ്ങുകിന രാജമാഗ്ഗ്വേ വാ
ദരായണസമതനായ് മന്ത്രശാലനോക്കി എഴുന്നരു
ളുന്റാൻ ശ്രീചാസുദേവന്തിരുചടി തന്തിരുചടിയു
ടെ ഉത്സാഹാദ്ധ്യചസായങ്ങളെ നിരൂപിച്ചുരുളിച്ചെ
ഴ്ത്താൻ — ഇത്യാദി.

മേൽക്കാണിച്ച ഉദാഹരണങ്ങളിൽ നിന്ന് ഈ ഭാ
ഷാഗദ്യവിവർത്തനം മൂലത്തിന്റെ ഒരു പരിഭാഷ മാത്രമ
ല്ലെന്നു തെളിയുന്നുണ്ട്. ഇതേ നിലയിൽ ഭാഷാഗദ്യരൂപേ
ണയുള്ള വാക്യങ്ങൾ ചൊല്ലിക്കൊണ്ട് അഭിനയിക്കേണ
മെന്ന ഉദ്ദേശത്തോടുകൂടിയല്ല ഇതെഴുതീട്ടുള്ളത്. മൂലനാട
കം ആട്ടുന്ന ചാക്യാന്മാർക്ക് ആട്ടച്ചടങ്ങു പിഴയ്ക്കാതിരിക്ക
ുന്നതിനും അതതു പാത്രങ്ങളുടെ തന്മയീഭാവബോധം ജ
നിക്കുന്നതിനും ഉപകരിക്കുവാൻ വേണ്ടി നാട്യകലാഭോ
വിദനായ ഒരു പ്രാചീനപണ്ഡിതൻ നിർമ്മിച്ചതായിരിക്ക
ണം ഈ ഗ്രന്ഥം. ചുരുക്കത്തിൽ പറയുന്നതായാൽ രം
ഗോപജീവികളായ ചാക്യാന്മാരുടെ ഒരു പഴയ 'പാഠപു
സ്തക'മാണ് ഇതെന്നുചിഹ്നിക്കാവുന്നതാണ്.

ഈ ഉപഹത്തെ സഹായിക്കുന്നതിന് ഈ ഗ്രന്ഥ
ത്തിൽ പേറെയും ചില തെളിവുകളുണ്ട്. ചാക്യാന്മാർ 'കൂ
ടിയൊട്ട'മായി നാടകങ്ങൾ ആടുമ്പോൾ ആദ്യത്തെ ചട
ങ്ങായ 'അക്കിത്ത' കഴിഞ്ഞതിനു ശേഷം നമ്പ്യാർ മിഴാ
വിന്റെ മുൻപിൽ നിന്ന് 'അരങ്ങു തളിക്കുക' എന്നൊരു
ചടങ്ങു നടത്തുക പതിവുണ്ടല്ലോ. ആടുവാൻ ഭാവിക്കുന്ന
നാടകത്തിലെ മംഗളശ്ലോകം ചൊല്ലി അതിലെ കഥാസം
രം ചിത്രിക്കുന്ന 'തമിഴ്' പറയുന്നതിനാണ് അരങ്ങു തളി

ക്കുക എന്നു ചേർ പറയുന്നത്. 'സുന്ദരകാണ്ഡം തമിഴി'ൽ നിന്ന് അങ്ങു തളിക്കുന്നതിനു ചൊല്ലാറുള്ള ഭാഗം മഹാ മഹിമന്ത്രി അമ്മാമൻ തമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സിലെ 'കുത്തും കൂടിയാട്ടവും' എന്ന പുസ്തകത്തിൽ ഉദ്ധരിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതു പ്രകൃതത്തിന് ഉപയുക്തമാകയാൽ ഇവിടെ പകർത്തുന്നു.

“അരുളിച്ചെയ്താൻ അമൃതകിരണശേഖരപ്രിയതനയൻ അതുതാനുഭാവൻ അഞ്ജനാനന്ദനൻ മാരുതാത്മജൻ ശ്രീഹരമാൻ. അംഭോജസംഭ്രതിസംഭവോത്തഭാവനാസംഭാവിതനായി അവാഞ്ജനസഗോചരങ്ങളാകിന ഗുണഗണങ്ങളുടയവനായി മുഗേന്ദ്രബഹുളമാകിന മഹേന്ദ്രത്തെ മറകൊണ്ടു മൈനാകാചലലംഘനം ചെയ്തു അമർത്ത്യനിയുക്തയാകിയ സുരസയെ ജയിച്ചു അംബരചാരികൾക്കു ഹിതമാകാംക്ഷിച്ചു സിംഹികയെക്കൊന്നു സായംകാലത്തു സാഗരതീരസ്ഥനായി ത്രികൂടമഹീശ്വരൻ ബലമാകിന ലങ്കാനഗരത്തെ പ്രാപിച്ചു അതിക്കുളിതസഹസ്രാക്ഷ പക്ഷവിക്ഷിപ്തസപക്ഷക്ഷിതിധരപക്ഷവിക്ഷോഭദക്ഷഭിരഭീതനായി സലിലാധിപാവബലസഖ്യനായി ഫണിഗണമണികിരണനികരവലമഥനചാപപരിശോഭിതനായി നാഗകന്യകമാരുടെ ലീലാദികൾക്കു ആശ്രയഭൂതനാകിന മൈനാകത്തെ ലംഘിച്ചു അത്രയുമല്ല അംബരത്തിനുടെ വൃത്തമാകിന ചർമ്മാപനയനം ചെയ്തിതോ എന്നാലെന്നുടെ ഗുരുവാകിന വായുഭഗവാനേയും വൈനതേയാദികളേയും വിസ്മയിപ്പിച്ചു അഖിലലോകൈകനാഥനാകിന രഘുവീരനുടെ ശരവരംകണക്കേ ഒരു വിഘ്നമെന്നിയേ ലങ്കാനഗരത്തെ പ്രാപിച്ചു എന്നരുളിച്ചെയ്യുന്ന മാരുതിയുടെ സാഗരതരണം എപ്രകാരമെങ്കിൽ

അതിന്നു മുന്നമേ ശ്രീമനോഭിരാമൻ ദേവൻതിരുവടി സുതുംഭജനോടു സംഖ്യം ചെയ്തു തുനാസീരസുനന്ധനം ചെയ്തു സുഗ്രീവനെ വാനരരാജാവാക്കിക്കല്പിച്ചു സാധര ജനായി മാല്യവാന്മേലധിപതിച്ചുരുളിനാൻ. വട്യാവ സാനത്തിങ്കൽ ദിനകരതന്യൻ അനാഗതനാകഹേതുവാ യി അപരജനെ നിയോഗിച്ചുരുളിനാൻ. അക്ഷണമേ അ ക്ഷീണപരാക്രമനാകിന ലക്ഷ്മണൻ വാനരരാജധാനിയെ പ്രാപിച്ചു ജ്യാശ്ലേഷം ചെയ്യുന്ന കാലത്തു ചാപജ്യാ ശ്ലേഷംകൊണ്ടു കമ്പിതഹൃദയനാകിന വാനരാധിപതി താരയുടെ മധുരാലാപങ്ങളെക്കൊണ്ടു അനുനീതനായ സു മിത്രാത്മജനെ പ്രണാമം ചെയ്തു. അവനോടുകൂടിട്ടു മതം ഗാശ്രമത്തെപ്രാപിച്ചു ചീനീതനായി അവനീപതിയെ ന സ്കരിച്ചുനിൽക്കുന്ന കാലത്തു അരുളിച്ചെയ്തു ശ്രീമനോഭിരാ മൻ ദേവൻതിരുവടി. എടോ സുഗ്രീവ വാനരശ്രേഷ്ഠ ഇക്കാ ത്തത്തിന്നു ഞാനുമല്ല ലക്ഷ്മണനുമല്ല പ്രഭുവാകുന്നത്. എ ന്നാൽ ഇപ്പോൾതന്നെ മൈഥിലിമാഗ്ഗ്നത്തിന്നായിക്കൊ ണ്ടു മർക്കടവീരന്മാരെ നിയോഗിക്കു എന്നരുളിച്ചെയ്തതു കേ ടു തരണിതന്യൻ നാലുദിക്കിലേക്കും വാനരത്താന്മാരെ നിയോഗിച്ചു. നാളോടനാളു കൂടുമ്പോൾ വരേണ്ടും അ ല്ലാത്തവന്നു ശുലാരോഹണം ദണ്ഡമെന്നു കല്പിച്ചു നിയോഗി ച്ചുകാലത്തു അവനീചന്ദ്രദേവൻ ആഞ്ജനേയനെ അടു ത്തരികെ വിളിച്ചു അംഗുലീയകപും കൊടുത്തു അടയാളവാ ക്കും അറിവിച്ചു നിയോഗിച്ചു കാലത്തു അപ്രതിഹതപരാ ക്രമനാകിന പശുപതിതന്യൻ അവിടെനിന്നും പുറപ്പെ ടു അചലഗഹനനഗരനദികളിൽ സീതാനേപഷണം ചെ യ്തു സഞ്ചരിക്കുന്നകാലത്തു അംഗദൻ ആഗതനാകിന ഹ

യഗ്രീവനെ ദശഗ്രീവനെന്നു കല്പിച്ചു നിഗ്രഹിച്ചു മരുഭൂമിയിൽ പരിഭ്രമിക്കുന്ന കാലത്തു. . . . ” ഇത്യാദി.

“രാമാംഗുലീയകധരോ രഘുചീരദൂതോ
രാഗാസരാചണകുലക്ഷയധുമകേതുഃ
രോഷാഭിഭൂതനിവിചാരിബലോ ഹന്തമാൻ
രക്ഷാം തനോതു സതതം പാപനാശമജോ വഃ”

എന്ന മംഗളശ്ലോകത്തിന്റെ ‘തമിഴാ’ണ് അത്. ആ തമിഴും ഭൂതവാക്യത്തിൽ നാന്യന്തത്തിൽ സൂത്രധാരൻ ചൊല്ലുന്ന

“പാദഃ പാദാഭ്യുപേന്ദ്രസ്യ
സർവ്വലോകോത്സവഃ സ വഃ
വ്യാപിഭ്യോ നമുചിഭ്യുന
തന്നതാമ്രനഖേന ഖേ”

എന്ന മംഗളശ്ലോകത്തിന്റെ ‘ഭാഷ’യും (1—5 ഭാഗങ്ങൾ) തമ്മിൽ ഒന്നു തട്ടിച്ചുനോക്കിയാൽ രണ്ടിനും തമ്മിൽ ഭാഷയുടെ പഴക്കംകൊണ്ടല്ലാതെ രചനാരീതികൊണ്ടോ “വിസ്തൃതകഥാശേഷ” വിചരണരീതികൊണ്ടോ യാതൊരു ഭേദവും കാണുന്നില്ല. ആകയാൽ ഈ പുസ്തകത്തിലെ ആദ്യത്തെ ഗദ്യം ഭൂതവാക്യം കൂടിയാടുമ്പോൾ “അരാജതളിക്ക”ന്നതിനുജ്ജ്വലതാണെന്നു വിചാരിക്കാം. അരാജതളിക്കവാൻ ചൊല്ലുന്ന ശ്ലോകം ആട്ടവാൻപോകുന്ന കഥയുടെ സംക്ഷേപത്തെ പ്രതിപാദിക്കുന്നതും കഥയിലെ നായകനെ ചന്ദിച്ചുകൊണ്ടുള്ളതുമായിരിക്കണമെന്നുണ്ട്. അതിവിടെ യോജിക്കുന്നുണ്ടോ എന്നു നോക്കാം. ഇവിടെ അവയവശക്ത്യാ മോചനാഭാവത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്ന “നമുചി”പദംകൊണ്ടു ഭൂതപറഞ്ഞു കെഴുതവ

സഭയിൽനിന്നു യാത്രപുറപ്പെട്ട ഭഗവാനെ മോചിക്കാതെ
 ബന്ധിപ്പാനൊരുങ്ങുന്ന ആസൂരപ്രകൃതിയായ ഭയോധന
 നേയും “വ്യാവിലഃ” എന്നതുകൊണ്ടു വിശ്വപ്രപഞ്ചം
 നന്നിമിത്തമായ ക്ഷിപ്താവസ്ഥയേയും സൂചിപ്പിച്ചിരിക്കു
 ന്നാൽ ഈ ശ്ലോകത്തിൽ കഥാസൂചനം അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു.
 രൂപകത്തിലെ നായകൻ ഉപേന്ദ്രാഭിധകുടിയുള്ള ശ്രീകൃ
 ണ്ണനാണെന്നു മുൻപു സമർത്ഥിതമായല്ലോ.

ചാക്യാരുടെ ആട്ടത്തിൽ ഗദ്യത്തിലോ പദ്യത്തിലോ
 എന്തിലായാലും സംക്ഷിപ്തമായി പറയപ്പെട്ട അർത്ഥത്തെ
 വികസിപ്പിച്ചു വലുതാക്കിയും പ്രസക്താനുപ്രസക്തരീതിയി
 ലുള്ള ഉപകഥകളെക്കൊണ്ടു വിസ്തരം വരുത്തിയും നീട്ടി
 യാടുക പതിവാണ്. അങ്ങനെ ചെയ്യുന്നതു പ്രകൃതമാ
 യ രസത്തിന്റെ പരിസ്ഥിതിക്കു വലിയ സഹായമായി
 രിക്കും. പ്രസ്തുതഗ്രന്ഥത്തിൽ പലേടത്തും ഇപ്രകാരം മൂല
 ത്തിൽ വളരെ ചുരുക്കി സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുള്ള അർത്ഥത്തെ തു
 ലോം വലുതാക്കി വർണ്ണിച്ചെഴുതിക്കൊണ്ടുണ്ടു്. മന്ത്രശാ
 ലയിലേക്കു പുറപ്പെടുന്ന ഭയോധനന്റെ വചനമായ

“ഉദ്ധൃതരോഷമിവ മേ ഹൃദയം സഹഷം

പ്രാപ്തം രണോത്സവമിമം സഹസം വിചിന്ത്യ

ഇച്ഛാമി പാണ്ഡവബലേ വരവാരണാനാ -

മുൽകൃതദന്തമുസലാനി മുഖാനി കർത്തും”

എന്ന ശ്ലോകത്തിന്റെ ഭാഷ (8 — 14 ഭാഗങ്ങൾ) എത്ര
 വളരെ വിസ്തൃതമായിരിക്കുന്നു എന്നു നോക്കുക. “പ്രാ
 പ്തം രണോത്സവം” എന്നതിനെ “രംഗേ വിജയമാന
 സ്വ കീർത്തിഭവതി ശാശ്വതീ” എന്ന പ്രമാണമെടുത്തു വി
 സ്തരിച്ചിരിക്കുന്നു. “പാണ്ഡവബലേ” എന്നുള്ളിടത്തു പാ

ണ്ഡുചിന്റെ ഉത്ഭവം, രാജ്യപ്രാപ്തി, ശാപലബ്ധി, മാതൃ സംഗമത്താലുള്ള മരണം മുതലായവയെ വിവരിച്ച് പാണ്ഡു കൈരവനാൽ ഭോഷം ചെയ്തവനാണെന്നു പറഞ്ഞു വെച്ച പാണ്ഡവന്മാർ ചെയ്തിട്ടുള്ള പരാഭവങ്ങളെ വിസ്തരിച്ചിരിക്കുന്നു. പാണ്ഡവന്മാരുടെ ബാല്യം, അസ്രുശിക്ഷ, അതിൽ അജ്ജനനാണായ ആധികൃതം, പാണ്ഡോലബന്ധനം, അപരിലുണ്ടായ വൈരം, അവരെ നശിപ്പിക്കാൻ ചെയ്ത പ്രയത്നങ്ങൾ, പാണ്ഡോലീവിവാഹം, അർദ്ധരാജ്യഭാഗം, സുഭദ്രാഹരണം, ഖാണ്ഡവദാഹം, രാജസൂയം, ഭൃതവിജയം, വനത്തിലേക്കുള്ള നിർവാസനം, ഗോഗ്രഹണം മുതലായവയെല്ലാം ഈ ഘട്ടത്തിൽ എടുത്തു പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. പാണ്ഡവന്മാർ യുദ്ധത്തിന്നു പുറപ്പെടുന്ന ചിവരമറിഞ്ഞു കോപിച്ചും പ്രതിയോധനത്തിന്നുസാഹചര്യമില്ലാത്തതായിപ്പറപ്പെടുന്നതിന്നു പാണ്ഡവന്മാരിൽനിന്നുണ്ടായ പരാഭവങ്ങളുടെ സ്മരണകൾ മനസ്സിൽ പാഞ്ഞുകയറുന്നത് ഒഴിച്ചുകൂടാത്തതാണ്. അതിനാൽ ഭയോധനൻ ഈവക പൂർവ്വകഥകൾ ആടുന്നത അപസരോചിതവുമാണ്.

ശ്രീചാസുഭേവൻ തിരുവടി ഭൂതു പറയുവാനായി കരുതലിലേക്കെഴുന്നള്ളുമ്പോൾ ചിന്തിക്കുന്ന

“കൃഷ്ണപരാഭവഭവാ രിപുചാഹിനീഭ-

കുഭസ്മലീഭവനതീക്ഷ്ണഗദാധരസ്യ

ഭീമസ്യ കോപശിഖിനാ യധി പാത്ഥപത്രി-

ചണ്ഡാനിലൈശ്വ കരുവംശവനം വിനഷ്ടം”

എന്ന പദ്യത്തിന്റെ ഭാഷ സവിശേഷം ശ്രദ്ധേയമാണ്. ഇത്രയധികം പൂർവ്വകഥകൾ ചേർത്തു പറഞ്ഞിരുന്നതും മനോ

ഹരവുമായ ഒരു ഭാഗം ഈ പുസ്തകത്തിൽ വേറെ ഉണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല. പദ്യത്തിന്റെ യഥാശൃതമായ അർത്ഥം പറഞ്ഞതിനുശേഷം “കൃഷ്ണാപരാഭവഭൂവാ” എന്ന വിശേഷണപദത്തിൽനിന്നു പിടിച്ചു “എങ്ങനെ ദൈവദീപരിഭവത്തിന്നു ഹേതു വന്നുവാനെങ്കിൽ അതിന്നു മുന്നേ അജാതശത്രു ധർമ്മപുത്രന്തിരുവടി അഭിഷിക്തനായ” എന്ന് തുടങ്ങി ശ്രീനാരദൻ ധർമ്മപുത്രനോടു രാജസുയയാഗം ചെയ്യാനുപദേശിച്ചത്, ജരാസന്ധവധം, ഭീമാദികൾ രാജസുയാർത്ഥമായി നാലു ദിക്കുകളും ജയിച്ചത്, രാജസുയം, ശ്രീകൃഷ്ണൻ അഗ്രപുരു ചെയ്തത്, അതിൽ ശിശുപാലന്റെ ക്ഷോഭം, ഭീഷ്മരുടെ കോപം, ശിശുപാലവധം, സുധായനന്റെ സഭാപ്രവേശം, ദൈവദീപകേശഗ്രഹണവും വസ്രാക്ഷേപവും എന്നു മുതലായ പൂർവ്വകഥകളെ വളരെ വിസ്തരിച്ചു പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. കേശവനാർ പാണ്ഡവന്മാരോടു ചെയ്ത പരാഭവത്തിന്റെയും അധർമ്മത്തിന്റേയും വിവിധങ്ങളായ അംശങ്ങൾ ഈ കഥകളിൽ കലർന്നിട്ടുണ്ട്. കൃഷ്ണാപരാഭവംകൊണ്ട് അതു പരിപൂർണ്ണമാകയും ചെയ്യുന്നു. ഓതനായെന്നുള്ളതു ഭഗവാന്റെ തിരുച്ചിങ്ങത്തിൽ ആ പരാഭവവും അധർമ്മവും അത്യന്തശക്തിയോടുകൂടി ആരോഹണം ചെയ്യുന്നുണ്ട്. അതിനാൽ ഭഗവാൻ ഈ ചക കഥകൾ ആടുന്നത് ഈ സന്ദർഭത്തിൽ അത്യന്തം ഉചിതവുമാണ്. രാജജ്ഞനായ ഭാഷാഗദ്യകാരൻ പ്രസ്തുത ഗദ്യപദ്യങ്ങളെ അഭിനയിക്കുന്ന നടന്മാരുടെ ഉപയോഗത്തിനു വേണ്ടിയാണ് ഈ ഭാഗം ഇത്ര വിസ്തരിച്ചതെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ

അ റിമനോഹരമായ ഈ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ പ്രണേതാവ്

ആരെന്നറിവാൻ ഒരു മാഗ്ഗവും കാണുന്നില്ലെങ്കിലും കൊല്ലം നെൽ-മാണ്ടു “മിഥുനത്തായിര പോകിൻറ നാളിൽ” “പരുവക്കൽ ഗുഹത്തിൽ ഇരുന്ന ചെറിനാട്ട്” ഉണ്ണിരാമൻ” എന്നൊരാളാണ് ഈ ഗ്രന്ഥം പകർത്തിയതെന്നു ഗ്രന്ഥാവസാനത്തിലെ കുറിപ്പിൽനിന്നു വിശദമാകുന്നുണ്ട്. “ആദിത്യവർമ്മാ നമഃ” എന്നൊരു കുറിപ്പും അതിനു മുൻപു കാണുന്നു.

“ഇമാം സാഗരപത്മന്താം
ഹിമവദിന്ദ്രധൂഷഡലാം
മഹീമേകാതപത്രാങ്കാം
രാജസിംഹഃ പ്രശാസ്ത നഃ”

എന്ന ഭരതവാക്യത്തെ “നീയ്ക്കു ലഭിച്ചതാകുന്ന രാജദ്രോഷൻ അഴകുതായി രക്ഷിച്ചുരുളുവാനാക. പശുക്കൾക്കും ബ്രാഹ്മണക്കും നന്മ വരുവിതാക” എന്നും മറ്റും ഭാഷാന്തരപ്പെടുത്തിയതിനുശേഷം എഴുതിയിരിക്കുന്ന ഈ കുറിപ്പ് അക്കാലത്തു തിരുവിതാംകൂർ രാജ്യം ഭരിച്ചിരുന്ന സർപ്പാംഗനാഥസ്വാമിരുടെനായ ആദിത്യവർമ്മനെ മഹാരാജാവിനെ ഉദ്ദേശിച്ചുള്ളതാണെന്നു ഞാൻ അനുമാനിക്കുന്നു. സർപ്പാംഗനാഥൻ ആദിത്യവർമ്മനു സകലകലൈ ആദിത്യവർമ്മനെന്നും ബിരുദാന്തരമുണ്ടായിരുന്നു. ‘രണ്ടു ബിരുദങ്ങൾക്കും അർത്ഥം ഒന്നുതന്നെ. യൗവരാജ്യത്തിൽതന്നെ അദ്ദേഹം സകല കലകളേയും പ്രാപ്തവാഹിപ്പിച്ചുവന്നു. കോഴിക്കോട്ടു സാമൂതിരിക്കോവിലകത്തെ ആയുധവിദ്യാഗുരുവായ അയ്യമേനോനേയും കളിക്കാട്ടു രാജകുടുംബത്തിന് അത്തരത്തിൽ ഒരു സ്ഥാനം വഹിച്ചിരുന്ന ദീപ്രദീപപ്പലവരെയും മല്ലയലത്തിൽ ജാമി

കുങ്കനിമിത്തം വിഖ്യാതരായിത്തീർന്ന തന്റെ രണ്ടു പ്രജകൾക്ക് അദ്ദേഹം ചില സ്ഥാനമാനങ്ങൾ ഭർത്താമാണ്ടിടയ്ക്കു നൽകിയതായി താമ്രശാസനമുണ്ട്. ഉണ്ണുനീലിസന്ദേശത്തിലെ സന്ദേശവാഹിയായ “തൃപ്പാപ്പൂർ മുപ്പ്” ആദിത്യവർമ്മൻ അദ്ദേഹമെന്നാണ് എന്റെ വിശ്വാസം. ആ മഹാരാജാവിന്റെ നാലു ശിലശാസനങ്ങൾ കാണപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. അവയിൽ രണ്ടു തിരുവനന്തപുരത്തു തിരുവാമ്പാടി ശ്രീകൃഷ്ണസ്വാമിക്ഷേത്രത്തിലും ബാക്കി രണ്ട് അഗസ്തീശ്വരത്തു വടശ്ശേരി ശ്രീകൃഷ്ണസ്വാമിക്ഷേത്രത്തിലുമാണ് രേഖപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ളത്. തിരുവാമ്പാടിയിലെ ശാസനങ്ങളിൽ ഒന്ന് ഭർത്താമാണ്ടിടയ്ക്കും വടശ്ശേരിയിലെ ശാസനങ്ങളിൽ ഒന്നു ഭർത്താമാണ്ടും ശിലയിൽ കൊത്തപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. വടശ്ശേരിയിലെ മറ്റേ ശാസനത്തിൽ ഉള്ള താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്ന ശ്ലോകങ്ങളിൽനിന്ന് ആദിത്യവർമ്മമഹാരാജാവിനു സർവ്വാംഗനാഥവിരുദം എന്നു കാരണങ്ങളാൽ സിദ്ധിച്ചു എന്നു വെളിവാകും.

“ശബ്ദജ്ഞാസു ൧൧ ലക്ഷ്യലക്ഷണഗുരു-

സ്സംഗീതസാഹിത്യയോഃ

സ്മൃത്യർത്ഥാത്മപുരാണശാസ്ത്രനിഗമാൻ

ജാനേ പ്രമാണാനുപി

ഷട്ത്രിംശത്സപപി ഹേതിഷു ഗ്രമഗുണൈ-

ശ്ലോഭേ കലാനരം കലാ-

ന്യഭ്യാസേ യധി ഭൂപതീംശു വിജയേ

സർവ്വാംഗനാഥമംസു ൧൪:

സാഹിത്യേ നിപുണാഃ കേചിത്;

കേചിച്ഛാസ്ത്രേ ച കോവിദാഃ;

കേചിദ്ഗീതേ കൃതാഭ്യാസാഃ;
കേചിച്ഛഃസ്ര കൃതശ്രമാഃ;
ആദിത്യവർമ്മൻ! ഭവത-
സ്സാമൃമിച്ഛന്തി തേ കഥം
പാരംഗതേന വിദ്യാനാ-
മേകാം വിദ്യാം സമാശ്രിതാഃ?”

ഇവ കഴിഞ്ഞ ശ്രീകൃഷ്ണപരമായ ഒരു മംഗലശ്ലോകവും കാണുന്നു. അതു താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്നതാണ്.

“നവജലദസമാഭഃ കഞ്ജനേത്രേ (കൃതങ്കഃ?)
പതിതചികരസംഘം വാരയന്നംഗുലീഭിഃ
വ്രജയുവതിസമൃദ്ധം സസ്തിതം പ്രേക്ഷമാണോ
വസതു ഹൃദി സദാ മേ ബാലകൃഷ്ണസ്യ ഭാവഃ”

ഈ ശാസനത്തിനു വേണ്ട പദ്യങ്ങൾ നിർമ്മിച്ചതു മഹാ രാജാവു തന്നെയാണെന്ന് ഈ ശ്ലോകങ്ങളിൽനിന്നു സ്പഷ്ടമാകുന്നു. തിരുവാമ്പാടിയിലെ ക്ഷേത്രവും ഗോശാലയും മണ്ഡപവും നവീകരണംചെയ്തതും അദ്ദേഹമായിരുന്നു.

“ശ്രീഗോഷ്ടകൃഷ്ണാലയമണ്ഡപാനാം
ഗവാഞ്ച കൃഷ്ണസ്യ ച ഭൂസുരാണാം
നിവേശനാത്മം കൃതവാൻ നവതപ-
മാദിത്യവർമ്മാ പരവീരവീരഃ.

അഹോ ദൃഷ്ടോ ച ഗോശാലാ-
പ്രഹോ ദൃഷ്ടഞ്ച മണ്ഡപം
അഹോ കൃഷ്ണാലയം ദൃഷ്ട-
മഹോ വക്ഷ്യാമി കിം സഖേ?
ആദിത്യവർമ്മണാ രാജാ

കൃതമേതത്രായം ജനാഃ

പശ്യന്തു സസ്തൃഹം നിത്യം

ഭേദധപം കൃഷ്ണമാദരാൽ”

ഇത്യാദി അധിഭാസത്തെ ഒരു ശാസനത്തിൽ കാണുന്ന ഭേദാക
ങ്ങൾ ഈ വസ്തുത തെളിയിക്കുന്നു. ഇവയിൽനിന്നെല്ലാം
ആദിത്യവർമ്മമഹാരാജാവ് ഒരു വലിയ യോഗാധ്യാനം സം
ഗീതസാഹിത്യരസികനും സർവ്വശാസ്ത്രപണ്ഡിതനും കലാപു
രസ്കന്താവും ആയിരുന്നതിനു പുറമെ ഒരു ഉത്തമനായ
ശ്രീകൃഷ്ണഭക്തനുമായിരുന്നു എന്നു വായനക്കാർക്കു കാണാ
വുന്നതാണല്ലോ.

“ഉപയൽപൂമെത്തെയിൽ മരുവുമക്കണ്ണനുമണ്ണിതന്നെ-
ത്താലോലിച്ചും തഴുകിയുമടൻ നിൻറു വൈകാതവണ്ണം”
ഇത്യാദി ഉണ്ണുനീലിസന്ദേശപദ്യങ്ങളുടെ സ്വാരസ്യം വി
ശദമാകണമെങ്കിൽ ഈ ശിലാശാസനങ്ങളുടെ സ്മരണകൂ
ടി വേണ്ടതാണ്. ഇങ്ങനെയുള്ള ഒരു മഹാരാജാവിന്റെ
ആജ്ഞ അനുസരിച്ച് ഏതോ ഒരു പണ്ഡിതൻ ശ്രീകൃഷ്ണ
ന്റെ മാഹാത്മ്യത്തെ പ്രകാശിപ്പിക്കുന്ന ഭൂതചക്രവൃ
ത്താഗ്രം ഭാഷാഗദ്യമാക്കിയിരിക്കണമെന്നുചിന്തിക്കുന്നത് അ
നുപപന്നമല്ലല്ലോ. ഭാഷാരീതികൊണ്ടും ക്രി. പി. പതി
നാലാംശതകത്തിനു മുൻപ് ഈ കൃതി വിരചിതമായിരി
ക്കും എന്നു വിചാരിക്കുവാൻ വലിയ ന്യായമൊന്നും കാ
ണുന്നില്ല. പക്ഷേ അതിന് ഒരു ശതകത്തിനു മുൻപോ മ
റ്റോ രചിച്ചതും ആദിത്യവർമ്മമഹാരാജാവിന്റെ കാല
ത്തു പകർത്തിയെഴുതിയതുമാണെന്നും വരുവാൻ പാടില്ലായ്ക
യില്ല. അതെങ്ങനെയായാലും ക്രി. പി. 1389-ാമാണ്ടോ
ളുമെങ്കിലും പഴക്കമുള്ള ഒരു കൃതിയാണു ഇതെന്നുള്ളതു നി

വിവാദമാണല്ലോ. പൊടിവുള്ള ഭാഗങ്ങൾ അച്ചടിയിൽ കുത്തിട്ട വിട്ടുകളഞ്ഞിരിക്കുന്നു.

എഴുതിയ കാലം കുറിച്ചിട്ടുള്ള എഴുതുകളിൽ എന്റെ അറിവിൽപെട്ടിട്ടുള്ളിടത്തോളം ഈ താളിയോലഗ്രന്ഥത്തിനാണ് പഴക്കം അധികമായി കാണുന്നത്. അക്കാലത്തെ ശക്ത ഭാഷ, ലിപി, വിന്യാസം ഇവയുടെ രീതി മനസ്സിലാക്കുവാൻ പ്രയോജനകീഭവിക്കുന്ന ഈ ഗ്രന്ഥം എത്ര അമൂല്യമാണെന്നു വിശേഷിച്ചു പ്രസ്താവിക്കേണ്ടതില്ലല്ലോ. ഈ ഗ്രന്ഥം എന്റെ കൈവശം വന്നിട്ടു വളരെക്കാലമായി. ഇതു സർക്കാർ സേവനത്തിൽനിന്നു വിശ്രമം ലഭിച്ചതിനുശേഷം സൗകര്യപോലെ സ്വന്തമായി പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുവാൻ ഞാൻ ഉദ്ദേശിച്ചിരുന്നതാണ്. കൊച്ചി ഗവർണ്മെൻറിൽനിന്ന് എനിക്കു നല്കിയ ഭാഷാപരിഷ്കരണക്കമ്മിറ്റിയുടെ അദ്ധ്യക്ഷപദത്താൽ ഞാൻ ആ ഗവർണ്മെൻറിന്റെ നേക്ക് ഏറ്റവും കൃത്യത്തോടെ തീർന്നിരിക്കുന്നതുകൊണ്ട് ആ കമ്മിറ്റിയുടെ വകയായി ഈപ്പാൾ ഇതു പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു കൊള്ളുന്നു.

ചാക്യാരുടെ കൂത്ത്, കൂടിയാട്ടം ഇവയിൽ ഉപയോഗിക്കുന്ന ഭാഷ അത്യന്തം പ്രാചീനവും പരിഷ്കൃതവും പരിശുദ്ധവുമാണെന്നുള്ളതു സർവ്വസമ്മതമാകുന്നു. ഭാഷാപദങ്ങളുടേയും സംസ്കൃതപദങ്ങളുടേയും ഷീർനീരന്ത്യായേന ഉള്ള യോഗമാണ് ഈ പരിഷ്കാരത്തിനും പരിശുദ്ധിക്കും പ്രധാനകാരണം. ഭാഷാഭേദിയുടെ കളികോമളമായ പദവിന്യാസത്തിൽ മഞ്ജീരശിഞ്ജിതംപോലെയുള്ള മനോഹരമായ ഒരു മധുരനാദം ചാക്യാരുടെ ഗദ്യങ്ങളിൽ കേൾക്കുവാൻ സാധിക്കും. പ്രകൃതമായ ദൃതവാക്യം അത്

ർത്തിലുള്ള ഗദ്യത്തിന്റെ അതിപ്രാചീനമായ ഒരു മാതൃകയാകുന്നു. ആ ഭാഷയുടെ പ്രത്യേകതകളിൽ ചിലതു താഴെ വിവരിക്കാം.

‘ക്രിയാപദത്തെ പിന്നിട്ടുള്ള കർതുപദപ്രയോഗം പ്രാകൃനഭാഷാഗദ്യകാവ്യങ്ങളിൽ സുലഭമാണ്’. ഇത്തരത്തിൽ ഒരു രീതി തമിഴ് മണിപ്രവാളഗദ്യത്തിലും കാണാറുണ്ട്. പെരുന്തേവനാർ ഭാരതത്തിലെ ഓരോ പാട്ടിനും ഗദ്യരൂപത്തിൽ ഒരു വാക്യരണിക കാണുന്നു. ഗദ്യവും പാട്ടും ഒരു കവിയുടെ കൃതിയെന്നു തന്നെയാണ് അഭിപ്രായമതം. തമിഴ് മണിപ്രവാളശൈലിയെന്തെന്നു താഴെക്കാണുന്ന അതിലെ ഒരു ഖണ്ഡികയിൽനിന്നു വെളിവാകും. “ഇവുകൈ പേചിയ അശരീരിയാകിയ ആദിത്യഭഗവാൻ അന്നുലാനം ചെല്ല പിൻപു * കുന്നന്തെയ ത്യാഗശക്തിയിൻ മഹാൻഭാവം കണ്ടു തേവജാതികളും ആത്മയുക്ത പുഷ്പവർണ്ണ പൊഴിന്താർ. അപ്പൊഴുതു ബ്രാഹ്മണനും ഏല്ലെയില്ലാത്തൊർ പ്രിയമെങ്കിയചിടത്തു, കുന്നൻ തൻ കവചകണ്ഡലക്കളെത്തൊന്നെ വാങ്കുളവിൽ ദൈവികത്തിനാൽ അയെകഴൈനെകിഴ, വാങ്കി ദേവേന്ദ്രഹസ്തം കീഴ്പ്പട തൻ കൈ മേർപ്പട, അകമചർത്തുളൻചൊല്ലടൻ കൊടുപ്പ, ദേവേന്ദ്രനും വാങ്കി മഹാപ്രിയസ്ഥനായ് നിന്നെന്നയൊക്കും ത്യാഗപരർ ഇല്ലെയെൻറുചൊല്ലി സ്വാഗതം ചൊല്ലി മറ്റു അന്നക്കന്നനെയെവിട്ടു നീകി മീണ്ടുപൊതു, ശാജ്ജപാണി, ചക്രമേന്തി, പഞ്ചായധൻ, പവിത്രമുത്തി, ശ്രീവാസുദേവൻപക്കർപോയ്ത്തിരുവടി തൊഴുതു കവചകണ്ഡല

* കുന്നൻ = കണ്ണൻ

കുളൈക്കുട്ടിത്തേവലോകത്തുക്കുപ്പോവാനാക വിടെ വേ
ണിനാനൈത്തടുത്തുപ്പിന്നും യാതു അരുളിച്ചെഴുതാൻ ശ്രീ
വാസുദേവൻ”

“വിദൂരൻകായിലിടംകൊണ്ടാൻ ശ്രീവാസുദേവൻ”
“ശ്രീവാസുദേവനെ നോക്കി യാതു ചൊന്നാൻ ദുര്യോ
ധനൻ” ഇത്യാദി പ്രയോഗങ്ങൾ ആ ഗ്രന്ഥത്തിൽ ധാ
രാളമായുണ്ട്. ഗവേഷണപടുവായ ശ്രീമാൻ ചിറയ്ക്കൽ
ബാലകൃഷ്ണൻ നായർ ബി. എ. എന്നിക്കയച്ചതുന്നിട്ടുള്ള
തും ഭാഷാപരിഷ്കരണക്കമ്മിറ്റിയുടെ ആഭിമുഖ്യത്തിൽ പ്ര
സിദ്ധീകരിക്കുവാൻ ഇടയുള്ളതുമായ ഉത്തരരാമായണം ഭാ
ഷാഗദ്യത്തിലും “യമലോകം നോക്കിപ്പോവിതും ചെഴ്ത്താൻ
രാക്ഷസരാജാവു രാവണൻ” “ബ്രഹ്മലോകം നോക്കിയെ
ഴുന്നരുളിനാൻ ബ്രഹ്മൻ തിരുവടി” “ചിഷ്ണുഭഗവാനെ
ച്ചെന്നു കണ്ടു നമസ്കരിച്ചറിയിപ്പുതുംചെഴ്ത്താനിന്ദ്രൻ” ഇ
ത്തരത്തിലുള്ള പ്രയോഗങ്ങൾ ഒട്ടുവളരെ കാണാവുന്നതാ
ണ്. തിരുവനന്തപുരം ശ്രീമൂലം ഗ്രന്ഥാവലിയുടെ പതി
മൂന്നും പതിന്നാലും അക്കങ്ങളായി പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിട്ടുള്ള
ഭാഗവതം ഭാഷാഗദ്യത്തിൽ “ഭഗവാന്റെ അനുഗ്രഹമെ
ന്നറിഞ്ഞാരവർ” “കടമ്പമരത്തിന്മേൽ കരേറി അവൻ
കിടക്കുന്നതിനു മീതെ അങ്ങു ചാടി ഭഗവാൻ” “ഒരു നാ
ഴിക ചെല്ലുകിലൊരു യുഗമെന്നു തോന്നുന്നു അവർക്ക്” “അ
പ്പോൾ വൈസ്രവണന്റെ അനുജനാകുന്ന ശംഖമുഖൻ
വന്നാനവിടേക്ക്” ഇങ്ങനെയുള്ള വാക്യങ്ങൾ അവിട
വിടെക്കാണുന്നുണ്ടെങ്കിലും കുത്താവിനു പിൻപു വരുന്ന
ക്രിയയോടുകൂടിയ വാക്യങ്ങളാണ് അധികം എന്നാൽ
നേരേ മറിച്ചാണ് ഈ വിഷയത്തിൽ ദൂതവാക്യത്തിന്റെ

നില. ക്രിയയ്ക്കു പിന്നീടല്ലാതെ കർത്താവു വരുന്ന വാക്യങ്ങൾ ഇതിൽ വളരെ ചുരുക്കം.

ക്രിയകളോടു ലിംഗപുരുഷവചനപ്രത്യയങ്ങൾ ചേർന്നിട്ടു ഭാഷാഗദ്യത്തിൽ ഇപ്പോൾ ആരും പ്രയോഗിക്കാറില്ലല്ലോ. 'ലീലാതിലക'ത്തിലെ "ക്രിയായാം കാലത്രയേ പ്രായോഗിതഃ" എന്ന സൂത്രത്തിൽ നിന്നു ക്രി. പി. പതിനാലാംശതകത്തിൽ പ്രായേണ ക്രിയകളോടു മൂന്നു കാലങ്ങളെക്കുറിക്കുമ്പോഴും ലിംഗപുരുഷവചനപ്രത്യയങ്ങൾ ചേർത്തിരുന്നു എന്നു കാണാവുന്നതാണ്. 'പ്രായഃ' പദഗ്രഹണംകൊണ്ടു പ്രത്യുദാഹരണങ്ങൾക്കും സ്ഥാനമുണ്ടെന്നു വരുന്നു: ഭൂതവാക്യത്തിൽ അങ്ങനെയുള്ള പ്രത്യുദാഹരണങ്ങൾ നന്നെ ചുരുക്കമാണ്. ഭാഗവതം ഭാഷയിൽ "ശ്രീശുകൻ പറഞ്ഞു" എന്നും "ശ്രീശുകൻ പറഞ്ഞാൻ" എന്നും അച്ചുവസ്ഥിതമായി പ്രയോഗങ്ങൾ കാണുന്നതിനു പുറമെ "ബ്രാഹ്മണസ്രീകൾ ആശീർവ്വദിക്കുന്നതുംചെയ്തു" "ഭഗവാൻ ശ്രീകൃഷ്ണൻ പുറപ്പെട്ടതുംചെയ്തു" എന്നും മറ്റുമുള്ള വാക്യങ്ങളും വിരളമല്ല.

പഴയ മലയാളത്തിൽ പ്രചുരപ്രചാരങ്ങളായ പല പദങ്ങളും പ്രയോഗങ്ങളും ഭൂതവാക്യത്തിൽ ഉണ്ട്. അലക്കുക(അലയുക), തറാതെ (തെററാതെ), ഏഴ്നിററ (ഏഴ്നേററ), പടുക(പെടുക), പണ്ണി (ചെയ്തു), തൊങ്ങൾ (തൊങ്ങൾ), നന്മവരവ് (സ്വപാഗതം), പിളന്നു (പിളന്നു), വീണ്ണ (വീണ), ആനത്തലവങ്ങൾ (ആനത്തലവന്മാർ), അമഷ് (അമഷം), സൂക്ഷിച്ചു (സൂക്ഷിച്ചു) മുതലായ ഓരോന്നിനും ഓരോ വിഭജനമായ ചരിത്രമുണ്ട്. അതെല്ലാം ഇവിടെ പ്രപഞ്ചനം ചെയ്യുവാൻ സൗകര്യമില്ല. 'ന'യ്ക്കു

പകരം 'ൻറ' പ്രയോഗിക്കുന്നതായിരുന്നു പണ്ടത്തെ നടപ്പ്. "ഉണ്ട്", "അല്ലോ" ഇവയ്ക്കു പകരം "ഒണ്ട്", "എല്ലോ" എന്നാണു യഥാക്രമം ഗ്രന്ഥത്തിൽ എഴുതിക്കാണുന്നത്. ആ പാഠങ്ങൾ അതേ നിലയ്ക്കുതന്നെ സ്വീകരിച്ചിരിക്കുന്നു. "എല്ലോ" എന്ന പ്രയോഗം കണ്ണശ്ശരാമായണത്തിലുമുണ്ട്. "അല്ലോ" എന്ന പ്രയോഗവും പണ്ടു നടപ്പുണ്ടായിരുന്നതായി കാണുന്നു. "പോയ്കെട" തുടങ്ങിയ ചില പഴയ ഭാഷാശൈലികളും ഭൂതചാക്രത്തിൽ ഇല്ലാതില്ല.

ഭാവികാലത്തിലുള്ള പിൻവിനയേച്ചും കൂടാതെ കാലാദിവിശേഷങ്ങളൊന്നുമില്ലാത്ത കേവലക്രിയയായ നടുവിനയേച്ചും മാത്രം കാണിച്ചു പുണ്യക്രിയ പ്രയോഗിക്കുക എന്നതു ഭാഷയിൽ ഇന്നു നടപ്പില്ല. തമിഴിൽ ഇന്നും അതു നടപ്പിലിരിക്കുന്നുണ്ട്. പ്രസ്തുതഗ്രന്ഥത്തിൽ അത്തരത്തിലുള്ള പ്രയോഗം പ്രായേണ കാണുന്നുണ്ട്. "പുറപ്പടത്തുടങ്ങീതു അസുരഗണം" "മൃഷ്ടമായി ഭജിക്ക എൻറവുണ്ണം പ്രവർത്തിക്കത്തുടങ്ങീ" ഇത്യാദി പ്രയോഗങ്ങൾ നോക്കുക.

ഇതുപോലെ ഇനിയും ചിലതു പ്രസ്താവയോഗ്യമായിട്ടുണ്ട്. സഹസ്രവാഹു, വെലാൽക്കരിക്ക, വാധ എന്നു തുടങ്ങി ഖകാരത്തിന്റെ സ്ഥാനത്തു വകാരപ്രയോഗം പല സ്ഥലങ്ങളിൽ കാണുന്നുണ്ട്. വ, ഖ എന്നിവയ്ക്കു തമ്മിൽ അഭേദം സംസ്കൃതത്തിൽ ഉണ്ടെങ്കിലും ശ്ലേഷസിദ്ധി മുതലായ പ്രയോജനങ്ങളുള്ളിടത്തേ അതു കാണുന്നുള്ളു. പ്രകൃതത്തിൽ ഉള്ള വകാരം സ്പർശാക്ഷരങ്ങളുടെ വർഗ്ഗങ്ങളിൽ തൃതീയാക്ഷരമില്ലാത്തതായ തമിഴിന്റെ സംബന്ധത്തെയാണ് കാണിക്കുന്നത്; അവയെ തങ്ങളുടേതായിത്തന്നെ

അംഗീകരിക്കേണ്ടതുമാണ്. രേഖകൊണ്ട് ആരംഭിക്കുന്ന ചില പദങ്ങളുടെ മുമ്പിൽ ഇകാരം വന്ന് “ഇരണ്ട്” മുതലായ വിധത്തിലാകുന്ന സമ്പ്രദായവും ചില സ്ഥലങ്ങളിൽ കാണുന്നുണ്ട്. ഇതു ലീലാതിലകത്തിലെ “ഹലി ന വിശേഷഃ” എന്ന സൂത്രത്തെ അനുസരിച്ചുവരുന്ന വികാരമാകുന്നു. ഇവയെല്ലാം ഭാഷയിൽ തമിഴിന്റെ ആധിപത്യം നിലനിൽക്കുന്ന ഒരു കാലത്തെ കാണിക്കുന്ന ചിഹ്നങ്ങളാണ്. ഇതുപോലെ സംസ്കൃതത്തിന്റെ അധികാരവും ഭാഷയിൽ ഏറക്കുറവു പ്രതിഷ്ഠിതമായിരുന്നുവെന്നു താഴെ ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്ന ഉദാഹരണങ്ങൾ വ്യക്തമാക്കും.

ഒരു ക്രിയയുടെ കാലംകൊണ്ട് മറ്റൊരു ക്രിയ നടക്കുന്ന കാലത്തെ കാണിക്കുന്ന വിഷയസപ്തമി അല്ലെങ്കിൽ സതിസപ്തമി പ്രയോഗിക്കുന്ന സമ്പ്രദായം സംസ്കൃതഭാഷയിൽ ഉള്ളതാണ്. ഈ വിഷയസപ്തമിയുടെ അസ്പഷ്ടമല്ലാത്ത ഒരു സ്വരൂപം ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ അതിസുലഭമായി കാണുന്നുണ്ട്. “ത്രൈലോക്യൈശ്വര്യത്തെ ദേവനാകൊടുത്തു ത്രൈലോക്യത്തെ സ്ഥിതി വരുത്തിയ കാലത്തു” “അമരരാജധാനിയെ പ്രാപിച്ചു അമരകളോടു പരാക്രമിക്കിന്റെ കാലത്തു”, “അധോക്ഷജനെ നോക്കി അറിയിച്ചയവസ്ഥയിൽ” എന്നു തുടങ്ങിയ പ്രയോഗങ്ങൾ നോക്കുക. തമിഴ് മണിപ്രവാളത്തിലും ഈ ശൈലിയുടെ സംക്രമമുണ്ട്.

സംസ്കൃതത്തിലെ ശത്രന്തം, ശാനജന്തം എന്നിവയുടെ പ്രതിരൂപങ്ങളായ വിശേഷണങ്ങൾ (പേരെച്ചങ്ങളിൽ ലിംഗപ്രത്യയം ചേർത്തു നാമങ്ങൾ പോലെയാക്കിയ നിദ്ദേശക ചർമ്മാനവിശേഷണങ്ങൾ) ഇന്നു ഭാഷയിൽ പ്രയോ

ഗിക്കാരില്ല. എന്നാൽ അവ ഈ പുസ്തകത്തിൽ ധാരാളം കാണുന്നുണ്ട്. വിശേഷണവിശേഷ്യങ്ങളുടെ പൂർ്വ്വപരഭാവം മാറ്റി വിശേഷണം പിൻപു ചേർക്കുന്നതും ഇതിൽ അപൂർ്വ്വമല്ല “...-സുത്രധാരൻ.....നൈപത്യാശാല നോക്കി ചെല്ലിൻവൻ.....അറിയിപ്പു എന്റു ചൊല്ലി ചെല്ലിൻവൻ.....” ഇത്യാദിചാക്യങ്ങൾ നോക്കുക.

സംസ്കൃതത്തിലെ ബഹുവ്രീഹിസമാസം ഭാവിഭാഷകളോടു തീരെ ഇണക്കമില്ലാത്ത ഒന്നാണ്. അതിനെ ഭാഷപ്പെടുത്തുന്നതു സംസ്കൃതം പഠിക്കുമ്പോൾ പരിഭാഷ ചൊല്ലുന്ന രീതിയിൽതന്നെയായാലേ ചിശദമാകയുള്ളു. ഭാഷയുടെ സംസ്കൃതപാരതന്ത്ര്യം കുറഞ്ഞതുടങ്ങിയതോടുകൂടി ഈ രീതി ഇപ്പോൾ ക്ഷയിച്ചുവന്നിട്ടുണ്ട്. എന്നാൽ ഈ ഗദ്യഗ്രന്ഥത്തിൽ പരിഭാഷചൊല്ലുന്നതിന്റെ മായയുള്ള രീതിതന്നെയാണ് ആ വക ഘട്ടങ്ങളിൽ സ്വീകരിച്ചു കാണുന്നത്. “ചുപന്ന ചെറുതാകിന തിരു ചുടമ്പിനെ ഉടയനായ്”, “സമാഗതമാകിന യുദ്ധമഹോത്സവത്തെ നിരൂപിച്ചു സന്തോഷത്തോടുകൂടി ഇരിക്കിൻറ എന്നുടെ ഹൃദയം കടഞ്ഞു കളയപ്പെട്ടിരിക്കിൻറ ക്രോധവഗത്തോടു കൂടിയ കണക്കെ ഇരിക്കിൻറു” എന്നു തുടങ്ങിയ പ്രയോഗങ്ങൾ നോക്കുക.

യച്ഛസ്സം, തച്ഛസ്സം എന്നിവയുടെ ഘടനകൊണ്ടു വിശേഷണവിശേഷ്യഭാവത്തെ കാണിക്കുന്ന സമ്പ്രദായം സംസ്കൃതത്തിലുള്ളത് അങ്ങനെയെന്നു പണ്ടത്തെ അന്യായാർത്ഥം ചൊല്ലുന്ന രീതിയിൽ ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ അംഗീകരിച്ചിരിക്കുന്നു. “ശ്രീവടു ചാമനമൂർത്തിയുടെ ആ ശ്രീപാദം നിങ്ങളെ രക്ഷിച്ചതാക യാതൊരു ശ്രീപാദംകൊണ്ടു നമു

ചിയാകിൻറെ ദൈത്യവരൻ.....ഉയർത്തുത്തെയറിയപ്പ
ട്ടിതു” ഇത്യാദി പ്രയോഗങ്ങൾ നോക്കുക.

ഇങ്ങനെ നോക്കിയാൽ “ചതുസ്സാഗരപർവ്വതയായി
രുന്ന ഭൂമി നിസ്സപതയായ” എന്നതധീനയായിട്ടുചരം”
എന്നാദിയായി വിശേഷണവിശേഷ്യങ്ങൾക്കു സമാനലിം
ഗതപം മുതലായി സംസ്കൃതത്തിൽ നടപ്പുള്ള വേദേയും ചി
ല വിധികളും ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ അനുസരിച്ചിരിക്കുന്നതാ
യി കാണാം. ഇതിലെ ഭാഷ സംസ്കൃതത്തിന്റെയും തമി
ഴിന്റെയും സംബന്ധത്തെ ധാരാളം കാണിക്കുന്നുണ്ടെന്ന്
ഇത്രയുംകൊണ്ടു വിശദമാകുമെന്നു വിശ്വസിക്കുന്നു.

ഭാഷാപരിഷ്കരണക്കമ്മറ്റിയിൽനിന്നു പ്രസിദ്ധപ്പെടു
ത്തുന്നതിനു സർവ്വപ്രകാരത്തിലും യോഗ്യതയുള്ളതാണ് ഈ
പുസ്തകം. ഇങ്ങനെ പറയുന്നതിനു പലകാരണങ്ങൾ ഉ
ണ്ട്. ഗദ്യമായാലും പദ്യമായാലും, പഴയ ഗ്രന്ഥപ്പുര
കളിൽനിന്നു കണ്ടുകിട്ടുന്ന പ്രാചീനങ്ങളായ ഭാഷാഗ്രന്ഥ
ങ്ങൾ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുന്നതു ഭാഷയുടെ പരിഷ്കരണത്തിനു
പ്രധാനോപായമാണ്. ഭൂതത്തിന്റെ സാഹായ്യം കൂടാ
തെ വർത്തമാനത്തിന്റെ ഗുണഭോഷങ്ങളെ വിവേചനം
ചെയ്യാനോ ഗുണഭോഷവിവേചനം കൂടാതെ ഭാവിയിലേ
ക്കുള്ള പരിപാടിയിലെ ഉറപ്പിക്കുവാനോ സാധിക്കയില്ല.
ഈ ഗ്രന്ഥം പ്രാചീനകാലത്തു നടപ്പിലിരുന്ന പ്രൗഢവും
പ്രസന്നവും സരസവുമായ ഭാഷാഗദ്യത്തിന്റെ മാതൃക നമു
ക്കു കാണിച്ചുതരുന്നുണ്ട്. ഭാഷയിൽ ഗദ്യമെന്നാണ് ഈ
യിടയിലുണ്ടായതാണെന്നുള്ള ചിലരുടെ അന്ധവിശ്വാസ
ത്തിന് ഇത്തരത്തിലുള്ള ഗ്രന്ഥങ്ങളുടെ പ്രകാശനംകൊണ്ടു

വലിയ ഇളക്കം തട്ടാതെയിരിക്കുകയില്ല. ഇതിൽ സംസ്കൃത പദങ്ങളും തമിഴുരീതിയിലുള്ള പ്രയോഗങ്ങളും ധാരാളമുണ്ടെങ്കിലും നൂറു ഭാഷയുടെ പ്രസന്നതയ്ക്കും സാരസ്യത്തിനും ഒരു വിധത്തിലും ഹാനി വരുത്തുന്നില്ല. യാതൊരു കെളടി ചുമ്പും കൂടാതെ നിരർദ്ദമായൊഴുകുന്ന ഇതിലെ ഭാഷാനദി ഏവരേയും തന്നിൽ അവഗാഹനം ചെയ്യാൻ പ്രേരിക്കാതിരിക്കുകയില്ല. അവഗാഹനം ചെയ്തവരുടെ ഹൃദയം തെളിയുകയും, ഇത്ര പ്രാചീനമായ കാലത്തുതന്നെ ഇത്ര സുഹണീയമായ ഗദ്യരീതി നമ്മുടെ ഭാഷയിൽ ഉണ്ടായിരുന്നുവല്ലോ എന്ന് അഭിമാനംകൊള്ളുകയും ചെയ്യും.

ഈ ഭാഷാഗദ്യം സാഹിത്യഗുണമെന്നു നോക്കുമ്പോഴും ഇലോം ഉൽകൃഷ്ടമായിട്ടാണിരിക്കുന്നത്. ശബ്ദംഗി, അർത്ഥംഗി, കല്പനാചാതുര്യം മുതലായവകൊണ്ടാണല്ലോ സാഹിത്യഗുണത്തെ കണക്കാക്കേണ്ടത്. ഇവയെല്ലാം ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ സാമൃദ്ധ്യമുള്ളതെല്ലാം പരമാകത്തക്കവിധം ഇണങ്ങിയിരിക്കുന്നുണ്ട്. ഉദാഹരണങ്ങൾ ഇതിൽ ആപാദകൾ കാണാം. ആദ്യത്തെ മംഗളശ്ലോകത്തിന്റെ വിവരണമായ ഗദ്യം, മന്ത്രശാലയിലേക്കു ചെല്ലുമ്പോൾ ദുർയ്യാധനൻ വിചാരിക്കുന്നതിനെ പറയുന്ന ഗദ്യം, അതിനടുത്തുതന്നെ ഭഗവാന്റെ വിചാരമായിട്ടുള്ള ഗദ്യം, ശ്രീകൃഷ്ണസുയോധനസംവാദം, വിശ്വരൂപപ്രദർശനം എന്നിവ വിശേഷിച്ചും പ്രസ്താവയോഗ്യമാണ്. കഥാചക്രത്തിൽ ഒരു പാത്രത്തിന്റെ സ്വഭാവം അതിന്റെ വാക്കുകൾകൊണ്ടും പ്രവൃത്തികൾകൊണ്ടും വ്യക്തമാക്കുന്നതിലാണ് കല്പനാചാതുര്യം സ്ഥിതിചെയ്യുന്നത്. ഇതിൽ ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ വിചാര

ഈ വർണ്ണിക്കുന്നതിന്റെ മദ്ധ്യത്തിൽ രാജസുയം കഥ പ
 റയുന്നതിൽ, ഭഗവാനു അഗ്രപുജ ചെയ്തതിൽ കവിതനാ
 യി പല ഭർത്താക്കളും പറയുന്ന ശിശുപാലനോടു യുധി
 ഷ്ഠിരൻ പറയുന്നത് “എടോ ശിശുപാലാ ഇസ്സഭയിങ്കൽ
 നിന്നെക്കാട്ടിൽ വൃദ്ധനായ മഹാനുഭാവരാകുന്ന മഹീ
 പതിമാർ അനേകം ഒണ്ടിരിക്കിൻറു. എൻറാൽ ഇവർ സ
 ഹിച്ചിരിക്കിൻറടുത്തു നീയും പൊറുത്തിരിക്കയല്ലയോ അ
 ഴകിയു” എന്നു മാത്രമാണ്. ഈ അനുനയവാക്കിൽനിന്ന്
 യുധിഷ്ഠിരന്റെ ശാന്തി, തിരിച്ച മുതലായവ പ്രസ്താവാ
 കുന്നുണ്ട്. അതു കേട്ടപ്പോൾ ശിശുപാലനോടു കോപിച്ചു
 ഭീഷ്മപിതാമഹൻ പറയുന്ന “അനുനയത്തിന്നഹ്നല്ല ശി
 ശുപാലൻ” എന്നു തുടങ്ങിയ വാക്യങ്ങളിൽനിന്ന് അദ്ദേഹ
 തിന്നുള്ള അസാധാരണമായ ഭഗവൽഭക്തിയും അപ്ര
 തിഹതങ്ങളായ വീര്യപരാക്രമങ്ങളും വ്യക്തമാകുന്നുണ്ട്. ഭ
 ഗവാനു ഭയ്യോധനനോട് അല്പരാജ്യം തരണമെന്ന യുധി
 ഷ്ഠിരസന്ദേശത്തെ അറിയിച്ചതു കേട്ട ഭയ്യോധനൻ പറയു
 ന്ന “എടോ ഭൂതാ രാജ്യവ്യവഹാരത്തെ അറിയിൻറാരുത്ത
 നല്ല ഭവാനു” എന്നുദിയായ വാക്യങ്ങൾ സുയോധനനുള്ള
 ഐശ്വര്യമത്ത, ദുരഭിമാനം, പണ്ഡിതമ്മന്യത, സ്വജന
 ഭേദം മുതലായവയെ വിശദമാക്കുന്നുണ്ട്. സർവ്വജ്ഞനാ
 യ ഭഗവന്റെ മുമ്പിൽ “അസാഹസൈരദ്ധ്യവസായഭീരു
 ഭിഃ” ഇത്യാദിപ്രമാണം ചൊല്ലി അത്ഥം പറയുകയും, വലി
 യൊരു നീതിശാസ്ത്രജ്ഞനെന്നു ഭാവിച്ച സാമദാനഭേദ
 ണ്യങ്ങളെക്കുറിച്ച് പ്രസംഗിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന സുയോധന
 ന്റെ സ്വഭാവത്തെ കവി എത്രയും തന്മൂലത്തോടുകൂടി
 ചിത്രീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്.

നാഭോരൻപതു കൊല്ലത്തിനു മുൻപ് എഴുതിയ ഈ താളിയോലഗ്രന്ഥത്തിലെ ലിപികൾ ഗ്രന്ഥാക്ഷരമാലയിൽനിന്നു മലയാളം ക്രമേണ വേർപെട്ടു വന്നതിന്റെ ഒരു പ്രധാനഘട്ടത്തെ വെളിപ്പെടുത്തുന്നുണ്ട്. 'ര' എന്ന ങ്കാരഘടിതമായ ചില്ലിന്റെ സ്ഥാനത്തിൽ ഗ്രന്ഥത്തിൽ 'ഌ' എന്നാണ് എഴുതിക്കാണുന്നത്. ഉകാരത്തിന്റെ ചില്ലാകയാലാണ് ഈ ചിഹ്നം പൂർവ്വകാലങ്ങളിൽ ഗ്രന്ഥമെഴുത്തുകാർ ആ ഘട്ടങ്ങളിൽ ഉപയോഗിച്ചുവന്നത്; അതിന് ഒഴിവില്ലാത്തവുമുണ്ടായിരുന്നു. അച്ചടിക്കുന്നതിനും വായിക്കുന്നതിനുമുള്ള സൗകര്യത്തെ ഉദ്ദേശിച്ച് 'ര' എന്ന ലിപി തന്നെയാണ് മുദ്രണത്തിൽ സ്വീകരിച്ചിട്ടുള്ളത്. 'ഴ' എന്നതു ഴകാരത്തിന്റെ ചില്ലായി ഗ്രന്ഥത്തിൽ ഗ്രഹിച്ചിരിക്കുന്നു. 'ങ്ങ' എന്നൊരു ലിപി പൂർവ്വകാലത്തുണ്ടായിരുന്നില്ല. ഗ്രന്ഥത്തിൽ 'ം ങ്' എന്നാണ് ആ വർണ്ണത്തിനുള്ള ലിപി. അച്ചടിയിൽ 'ങ്ങ' തന്നെ ഉപയോഗിച്ചിരിക്കുന്നു. 'ചെയ്തു' 'എയ്തു' എന്നിങ്ങനെ ഇപ്പോൾ യകാരതകാരസംയോഗത്തോടുകൂടി എഴുതേണ്ട വാക്കുകൾ ഗ്രന്ഥത്തിൽ 'ചെയിതു' 'എയിതു' എന്നാണ് എഴുതിക്കാണുന്നത്. എന്നാൽ ആധുനികരീതി അച്ചടിയിൽ സ്വീകരിച്ചിരിക്കുന്നു. 'ച്' എന്നാണ് പ്രായേണ അനുസാരത്തിന്റെ ചിഹ്നമായി ഗ്രന്ഥത്തിൽ എഴുതിട്ടുള്ളത്. എന്നാൽ പരാക്ഷരത്തിന്റെ യോഗത്തിൽ മകാരത്തിനു യോജിപ്പുള്ള സ്ഥലങ്ങളിൽ മാത്രമേ ഇങ്ങനെ ചെയ്തുകാണുന്നുള്ളൂ. അല്ലാത്ത സ്ഥലങ്ങളിൽ 'ം' എന്ന അനുസാരചിഹ്നംതന്നെ ഗ്രന്ഥമെഴുത്തുകാരനും ഉപയോഗിച്ചിരിക്കുന്നു. യാതൊരു വിരാമചിഹ്നവും ഗ്ര

നമ്മിൽ ഇല്ല. വാക്യങ്ങൾ യഥാസൗകര്യം മുറിച്ചു ചൊല്ലേണ്ട ഭാരം വായനക്കാർക്കു വിട്ടുകൊടുത്തിരിക്കുന്നതായാണ് കാണുന്നത്. അച്ചടിയിൽ ഖണ്ഡികാവിഭാഗം ചെയ്തിട്ടുണ്ട്.

ഈ ആമുഖോപന്യാസം ഇനിയും ദീർഘിപ്പിക്കുന്നില്ല. ഇതു ഭാഷയ്ക്ക് അനർത്ഥമായ ഒരു സമ്പത്തും ആരേണവുമാണെന്നുള്ള എന്റെ അഭിപ്രായം പണ്ഡിതന്മാരായ ഭാഷാഭിമാനികൾ സമ്മതിക്കുമെന്നു ഞാൻ ദൃഢമായി വിശ്വസിക്കുന്നു.

തിരുവനന്തപുരം,
23-12-11

ഉജ്ജ്വൽ എസ്. പരമേശ്വരയ്യർ,
പ്രസിഡൻറ്,
ഭാഷാപരിഷ്കരണക്കമ്മിറ്റി.

ഭൂതവാക്യം

നാടകം ഭാഷ.

(ഗദ്യം)

ഹരി: ശ്രീഗണപതയേ നമഃ.

ചൊന്നാൻ സൂത്ര(ധാരൻ):— “ഭഗവാൻ ഇന്ദ്രാവരജൻ ഉപേന്ദ്രൻ ശ്രീപദ്വാമനമുന്തിയുടെ ആ ശ്രീപാദം നിങ്ങളെ രക്ഷിച്ചതാക. യാതൊരു ശ്രീപാദംകൊണ്ടു നമുചിയറകിൻറെ ദൈത്യവരൻ അതിവിശാലമാകിന അംബരമാഗ്തിക്കൽ ഉയർത്തേണ്ടതായിപ്പട്ടിതു, യാതൊരു ശ്രീപാദം ഉയർപ്പലോകമുച്ചാനയരിൻറെ കാലത്തു ത്രൈലോക്യത്തിന്നു ഉത്സവാത്മമായ് എടുത്തു നാട്ടിന കനകയുപം പോലെ കാണപ്പട്ടിതു. ഇങ്ങനെ ഇരുന്ന ഉപേന്ദ്രന്തിരുവടിയുടെ ശ്രീപാദം നിങ്ങളെ രക്ഷിച്ചതാക. തനക്കളായ് താമ്രങ്ങളായിരിക്കിൻറെ നഖമണികളോടുകൂടി ഇരിക്കിൻറെ (ശ്രീപാദം) അംബരമാഗ്തിക്കൽ നമുചിയറകിൻറെ ദൈത്യൻ എടുത്തേറിയപ്പട്ടുവാറു എങ്ങനെ എങ്കിൽ അതിന്നു മുന്നമേ നരകമഥനൻ നാരായണസ്വാമി നരസിംഹരൂപിയായ് ഹിംസ്യകശിപ്പുവിനെ നഖമുഖങ്ങളെ കൊണ്ടു പിളന്നു കൊൻറു ത്രൈലോക്യശാപത്തുതെ ദേവേന്ദ്രനു കൊടുത്തു ത്രൈലോക്യത്തെ സ്ഥിതിവരുത്തിയ കാലത്തു അസുരകളെല്ലാംകൂടി നിരൂപിച്ചു ചൈവരോചനി മഹാബലിയുടെ സകാശത്തെ പ്രാപിച്ചു അപനെ നോ

ക്കി പ്രതിപാദിച്ചുതുടങ്ങി. എങ്കോ ദൈത്യേന്ദ്രാ നിന്നുടെ
 പിതാമഹനായിരുന്ന ഹിരണ്യകശിപുവെന്നോളോൻ
 ഇ ത്രൈലോക്യാധിപത്യം അതിനെ വെലാൽകൂമിച്ചു
 പഠിച്ചു കൊൾക ചെയ്തു. ദേവന്ദ്രൻ വിഷ്ണുഭഗവാനെ
 പ്രാർത്ഥിച്ചു വിഷ്ണു മായാപ്രഭാവംകൊണ്ടു ഹിരണ്യകശി
 പുവിനെ നിഗ്രഹിച്ചു സ്വീകരിച്ചൊൻറു ഇ സ്വർഗ്ഗ
 ശപ്തം. എൻറാൽ പെരിക വിരഞ്ഞു അ ജെ
 എല്ലാമെയ്യ നിഗ്രഹിച്ചു സ്വർഗ്ഗശപ്തം കൊണ്ടുഭവി
 ക്കെ എൻറിങ്ങനെ പ്രതിപാദിച്ചു പ്രീതമനസ്കനാകിന മ
 ഹാബലിയെ ദേവധാർമ്മ്യമായ് ഇന്ദ്രനാക്കി അഭിഷേകം
 പണിതു. പിന്നെ ത്രൈലോക്യവിജയാർത്ഥമായ് ദൈ
 ത്യകോടികളെ നിയോഗിച്ചാൻ മഹാബലി; പുറപ്പടത്തു
 ടങ്ങീതു അസുരഗണം. മഹാപത്മൻ നികളൻ കാഞ്ചനാ
 ക്ഷൻ കപിസ്കന്ധൻ മോലനാദൻ ബലന്ധമൻ തുടങ്ങി
 പുറപ്പടത്തുടങ്ങീതു. സിംഹികാതനയൻ രാഹു പുറപ്പട്ടാൻ.
 മഹാബലിയുടെ പുത്രൻ സഹസ്രവാഹു രഥാധിരഥകോടി
 പ്പടയോടുകൂട ധ്വജങ്ങൾ അശ്വങ്ങൾ ആനത്തലവങ്ങൾ
 എൻറപമാദികളോടു കൂട അമരരാജധാനിയെ പ്രാപി
 ച്ചു അമരകളോടു പരാക്രമിക്കിൻറ കാലത്തു സമർത്ഥരാകി
 ന ദൈത്യന്മാരുടെ ശരകന്താടി ആയുധവരങ്ങളാൽ പരി
 പീഡിതരായ് കെട്ടോടിപ്പോയിതു ദേവതാവഗ്ഗം. . സ്വ
 റ്ഗ്ഗശപ്തം മഹാബലിക്കായിതു. പിന്നെ ദേവകൾ
 സ്വർഗ്ഗത്തെയും കളഞ്ഞു ബ്രാഹ്മണവേഷപ്രതിച്ഛന്നരായ്
 പൂർവ്വദീക്ഷ പെരുമാറിൻറവർകൾ തങ്ങളിൽ കൂടി നിരൂ
 പിച്ച് ജീരാസ്സുവം പ്രാപിച്ചു ശ്രീനാരായണസ്വാമിയെ
 സ്തുതിക്കിൻറ കാലത്തു അന്നത്തനാകിൻറ അഹിപതിമേൽ

അധിവസിച്ചുരുളുൻ അംബുജാലയാവല്ലഭൻ അമരകളുടെ സകാശം പ്രാപിക്കുൻ കാലത്തു “പ്രഭുവേ മഹാബലിയുടെ ശൈശ്യാഗ്നിയാൽ ചുട്ടപ്പട്ടിരിക്കുൻ ഞങ്ങളെ നിന്തിരുവടിയുടെ കരുണാസ്രാധത്തിൽ മുഴക്കി കളുപ്പിച്ചുരുളുക ദേവദേവശാ” എൻററിയിക്കുൻ കാലത്തു ശ്രീപ്രഹ്ലാദകുലത്തിലൊള്ളൊരുത്തനാകയും എന്നിൽ ഭക്തനാകയുമൊണ്ടു എൻറാൽ ഉപായാന്തരങ്ങളെക്കൊണ്ടു അവനാലൊള്ളു ഉപദ്രവത്തെ കെട്ടുകുൻറിതൊണ്ടു എൻറരുളിച്ചെയ്തു അഭിതിദേവിയുടെ തിരുവുദരാധാരത്തെ പ്രാപിച്ചുരുളിനാൻ. അനന്തരം മഹാബലി ഭുന്തി മിത്തഗ്രഹശമീതനായ് പിതാമഹമുഖവിഗളിതമാകിന പരപുരുഷപരാക്രമത്തെ നിന്ദിക്ക നിമിത്തമായ് കോപിക്കുൻ ശ്രീപ്രഹ്ലാദനിയോഗത്താൽ അശപമേധം ഭീക്ഷിച്ചു പാത്രികളെ സംഗ്രഹിച്ചു ഋതപിക്കുകളെ വരിച്ചുകൊണ്ടു കുതിര പെരുമാററി ചടങ്ങു പിഴയാതെ യോഗയെയ്തു മുടിച്ചു പ്രാർത്ഥിതപ്രദാനപരായണനായ് വസിക്കുൻ കാലത്തു, അഭിതിദേവിയുടെ തിരുവുദരാധാരത്തിങ്കൽ നിൻറു ദിവ്യം വഷ്ഠസഹസ്രംകൂടി ജനിച്ചു ചുവന്നു ചെറുതാകിന തിരുവുടമ്പിനെ ഉടയനായ് ദേവമന്ത്രി ബൃഹസ്പതിയെ ഉപാധ്യായനായ് കത്പിച്ചു ആയിരം ശാഖകളോടുകൂടി ഇരിക്കുൻ സാമദോദത്തിൽ വാമദേവ്യമാകുൻ ശാഖ അളന്നു പാടി മഹാബലിയുടെ യജ്ഞവാടം പ്രാപിച്ചു കാലത്തു, മധുരമധുരമാകിന സാമഗ്രാനംകേട്ടു സന്തോഷിതഹൃദയനാകിന മഹാബലി ശ്രീവടുചാമനമുത്തിയെ നോക്കി “നൽവരവാവുതാക. എന്തിനെ ഇച്ഛിക്കുൻറു? അഭിപ്രേതമായിരുന്ന വരത്തെ വരി

ക്കു" എൻറിങ്ങിനെ മഹാബലപരാക്രമനാകിന മഹാബലി ചൊല്ലിൻറതു കേട്ടു അരുളിച്ചെയ്തു ശ്രീവടുപാമന മൂർത്തി. "എന്ദോ ദൈത്യേന്ദ്രാ രാജ്യത്തിങ്കൽ ശ്രദ്ധയില്ലാ എന്നു. അപ്പടിയേ ധനത്തിലും രത്നങ്ങളിലും സ്രീകളിലും ശ്രദ്ധയില്ലാ. നിനക്കു ധർമ്മവിധി ഒണ്ടാകിൻറതാകിൽ നിന്നെ പ്രാർത്ഥിക്കിൻറേൻ ഗുർവ്വർത്തായ യജ്ഞശാല നാട്ടുപാൻ എന്നുടെ അടിയാൽ മൂവടി പ്രമാണം ഭൂമി തരവേണ്ടും" എൻറു പ്രാർത്ഥിക്കിൻറ അവസ്ഥയിൽ "എന്ദോ ബ്രാഹ്മണേന്ദ്രാ മൂൻറ പദങ്ങളേക്കൊണ്ടെന്നു നിന്തിരുവടിക്കു പ്രയോജനം? നൂറുതാൻ നൂറായിരത്താൻ അടി പ്രമാണം ഭൂമി അജ്ഞകൊരുക" എൻറ മഹാബലിയുടെ വചനം കേട്ടു പ്രഹ്ലാദനാകിൻറ അതാന്ത്യൻ ചെൻറു ചെറുത്താൻ: "കേവലം ബ്രാഹ്മണനല്ല ഇവൻ. അസുരഹന്താവു അമരനാഥൻ നാരായണസ്വാമി ഇക്കാരാകിൻറതു. ബ്രഹ്മദത്തവരഗർവ്വിതനായ് ത്രൈലോക്യേശ്വരഗർവ്വിതനായ് നിന്തിരുവടിയുടെ ഗുരുവായിരുന്ന ഹിരണ്യകശിപുവിനെ ശ്രീനാരസിംഹന്തിരുവടമ്പിനെ സംഗ്രഹിച്ചു കൂത്തു കൊടിയവായിരിക്കിൻറ നഖങ്ങളേക്കൊണ്ടു വക്ഷസ്ഥലം പിളന്നു കൊൻറരുളിയോൻ യാചനൊരുത്തൻ; അങ്ങനെഇരുന്ന നളിനാലയാകാന്തൻ നാരായണസ്വാമിയേ ഇതു" എൻറു പ്രഹ്ലാദൻ ചൊല്ലിൻറതു കേട്ടു "ക്ഷീരാർണ്ണവത്തിങ്കൽ അനന്താഹിരോഗപത്മകശായിയായ് ശ്രീശാസ്ത്ര്യാനന്ദകം ശ്രീസുഭഗ്നം കൌമോദകി ശ്രീപാഞ്ചജന്യം എൻറി പഞ്ചായുധങ്ങളോടുകൂടി ഇരിക്കിൻറ ശ്രീരമൻ ശ്രീനാരായണസ്വാമി യുദ്ധത്തിങ്കൽ വെച്ചു പരാക്രമിപ്പാനശക്തനായ് വന്നിരിക്കിൻറതാ

കിൽ കൊടുക്കിൻറിതൊണ്ടു” എൻറ ചെല്ലി. കള
 ണ്തു പൊല്ലാനയിൽ നീർ കോരി കൊണ്ടു പോന്നു ത്രിഭു
 വനേശ്വരൻ ശ്രീനാരായണസ്വാമിക്കു മുമ്പെ പ്രമാണം
 ഭൂമിക്കു നീർചീഴ്ത്തിൻറ കാലത്തു, പ്രതിനവവികസിതകമല
 ദലസദൃശമാകിന കരതലത്തിങ്കൽ ദാനവസലിലം വീണ്ണ
 കാലത്തു, ഇരണ്ടു ശ്രീവാഹുക്കളും നാലായ് എട്ടായ് ക്രമ
 ണ്താലെ ആയിരം ശ്രീവാഹുക്കൾ തികഞ്ഞു ശരശാസ്ത്ര
 ശഃഖചക്രനന്ദകൈശമോദകീപ്രഭുത്വായുധവരങ്ങളാൽ അ
 ലംകൃതങ്ങളാകിന ശ്രീവാഹുക്കളെ ഉടയനായ് ത്രൈലോ
 ക്യഭീതിശാന്ത്യർത്ഥം ജാംബവാനെ നിയോഗിച്ചു സുതല
 മാനിൻറ വിലസപ്തം ആചന്ദ്രതാരമായ് കൊടുത്തു കീഴ്
 നോക്കി ചെല്ലിൻറ ശ്രീപാദത്തെ കണ്ടുപിടിച്ച കാലത്തു
 പാദോപധൂതനായ് ഭൂമീൽ വീണ്ണു നരൂണിപ്പോയിനാൻ.
 ഉജ്വലപലോകമളപ്പാനയരിൻറ ശ്രീപാദത്തെ നമുചിയാ
 കിൻറ ദൈത്യൻ പിടിച്ച കാലത്തു ആകാശമാഗ്ഗ്വത്തിങ്ക
 ലാമാറു ഉയര കുടഞ്ഞരുളിനാൻ. യാതൊരു ശ്രീപാദം
 കൊണ്ടു നമുചിയാകിൻറ ദൈത്യവരൻ അതിമുദുക്കളായി
 ചുവന്നു അതികോമളങ്ങളായിരുന്ന നഖമണിനികരങ്ങ
 ുൽ ബന്ധുജീവകസുമസദൃശച്ഛായമായിരുന്ന അംബര
 മാഗ്ഗ്വത്തിങ്കൽ മേൽ നോക്കി എടുത്തെറിയപ്പട്ടിതു ത്രിഭു
 വനോത്സവൈകഹേതുകമായിരുന്ന ഇന്ദ്രാചരജൻ ഉപേ
 ണ്ണിതിരുവടിയുടെ ആ ശ്രീപാദാരവിന്ദം നിങ്ങളെ നിത്യ
 മായ് രക്ഷിപ്പതാക”.

എൻറ പ്രസ്താവംകൊണ്ടു വിസ്തൃതകഥാശേഷസു
 മകപ്രവിണവാണീവിലാസമുടയനാകിന സുത്രധാരൻ മു
 . . . ഗാരുജ്ജരഹസ്തരാകിന പാരിപാശ്ചകന്മാരോടുകൂ

ട പുറപ്പെട്ട രംഗത്തിങ്കൽ പഞ്ചപദഞ്ചൈൻറ രംഗഭൂമി
 ുൽ സഭാപതിയോടുകൂടി വസിച്ചുരുളുൻറ പണ്ഡിതമ
 ഹാസഭെ നോക്കി ആശീർവാദം പണ്ണി തിരിഞ്ഞു നൈപ
 ത്യശാല നോക്കി ചെല്ലിൻറവൻ; കൂത്താടുവാനാക്കിയ
 കൊണ്ടു കുറച്ചു കെട്ടു എൻറൊള്ളടം അറിയിപ്പു എൻറ
 ചൊല്ലി ചെല്ലിൻറവൻ “എനേ വിജ്ഞാപനത്തിങ്കൽ
 ഞാൻ ഏകാഗ്രചിത്തനായിരിക്ക ചെല്ലേ ഒരു ശബ്ദമേ
 പോ . . കേൾക്കാകിൻറു. അമയമിതിനെ കുറിക്കൊണ്ടു
 കേൾപ്പു ഞാൻ” എൻറ ചൊല്ലിൻറ കാലത്തു നൈ
 പത്യത്തിങ്കൽ ശബ്ദമൊണ്ടായിതു “എടോ എടോ ഭാര
 പാലപ്രധാനന്മാരേ മഹാരാജൻ ഭയ്യോധനനാജ്ഞാപി
 ക്കിൻറാൻ” എൻറിങ്ങനെ നൈപത്യത്തിങ്കലൊണ്ടാ
 കിൻറ ശബ്ദത്തെ കേൾക്കിൻറ സുത്രധാരൻ “അറിഞ്ഞെൻ
 ഞാനി ശബ്ദമൊണ്ടാവാനൊള്ള കാരണം ഭർമ്മതികളാകി
 ന ഭയ്യോധനാദികൾക്കു പ്രഥിതപരാക്രമരാകിന പാണ്ഡു
 പുത്രന്മാരോടു വൈരം സംഭവിച്ച പിഷയത്തിങ്കൽ മന്ത്രത
 തപജ്ഞമാകിന മഹീപതികളത്തോടുകൂടി കായ്ന്നിരൂപി
 പ്താൻ ഭയ്യോധനനിയോഗത്താൽ ഭൃത്യൻ രാജസമൂഹത്തെ
 മന്ത്രശാലയിലാക്കുവാൻ അല്പവസിച്ചു മന്ത്രശാലെ ന
 വീകരിക്ക ചെയ്തിൻറതു” എൻറിങ്ങനെ ശ്രുതപാസ്ഥാപന,
 ഭിഷ്ടപാസ്ഥാപന, സൂതപാസ്ഥാപന എൻറി സ്ഥാപന
 കളിൽ ചച്ചുകൊണ്ടു ശ്രുതപാസ്ഥാപനകൊണ്ടു കഥാസ്ഥാ
 പന ചെല്ലു മേലിൽ വൻറ കഥയെ സൂത്രിച്ചു കീഴു കഴി
 ണ്ണ കഥയെ രംഗത്തിങ്കൽ സ്ഥാപിച്ചു രംഗഭേദതാവദ
 നം പണ്ണി പ്രയോഗാത്മമായ് നൈപത്യശാല നോക്കി
 ചെല്ലു തുടങ്ങിനാൻ കഥാസൂചകൻ സുത്രധാരൻ.

ചൊന്നാൻ കാഞ്ചുകീയൻ ഭരതോദയനനിയോഗ
 ഞാൽ രാജസമൂഹത്തെ മന്ത്രശാലയിലാക്കുവാനദ്ധ്യവസി
 ക്കിൻറവൻ പ്രതിഹാരകപ്രവരന്മാരെ നോക്കി “എടോ
 എടോ പ്രതിഹാരശ്രേഷ്ഠന്മാരേ മഹാരാജൻ ഭരതോദയനൻ
 ആജ്ഞാപിക്കിന്റേറാൻ ഇപ്പൊഴു് മന്ത്രവിചക്ഷണരാകിന
 സർവ്വമഹീപതിമാരോടും കൂട മന്ത്രിപ്പാനിച്ഛിക്കിന്റേറൻ
 എൻറാൽ സമസ്തരാജമണ്ഡലത്തെ മന്ത്രസഭയിലാക്കുക
 എൻറിയ്ക്കനെ ഭരതോദയനനിയോഗം” എൻറ ചൊല്ലി മു
 സ്വീകൽ നോക്കിൻറവൻ “എനേ ഇവനെല്ലോ മഹിത
 മഹാമഹിമാവാകിന മഹാരാജഭരതോദയനന്തിരുവടി ഇ
 ങ്ങേ നോക്കി എഴുന്നരുളുന്റേറാൻ പ്രശ്യാമകോമളമനോ
 ഹരവർണ്ണനായ് യൗവനോദ്ദാമഗർവ്വിതനായ് സിത്തരമാ
 യ് അതിമുദുവായ് രമണീയമായിരിക്കിൻറ ഉത്തരീയകൂറ
 ഉടയനായ് വെൺകൊററുകട വെഞ്ചാമരം എന്റേറവ
 മാദി രാജപരിച്ഛേദപരിവൃതനായ് നാനാവിധങ്ങളായിരി
 ക്കിൻറ മണിഗണങ്ങളുടെ പ്രഭാപ്രവാഹത്താൽ ചുവപ്പി
 ക്കപ്പട്ടിരുന്ന അചയവത്തെ ഉടയനായ് നക്ഷത്രമദ്ധ്യ
 ത്തിങ്കലെ പാവുണചന്ദ്രനെ കണക്കെ ഇരുന്ന ശോഭയോ
 ടുകൂടി ഇവൻ ഇങ്ങ് നോക്കി എഴുന്നരുളുന്റേറാൻ. എൻ
 റാലി വൃത്താന്തവിശേഷത്തെ മഹാരാജഭരതോദയനന്തിരു
 വടിക്കറിയിപ്പു ഞാൻ” എൻറ ചൊല്ലി ഭരതോദയനസകാ
 ശനോക്കി ചെല്ലത്തുടങ്ങിനാൻ കാഞ്ചുകീയൻ.

. അരുളിച്ചെയ്താൻ കൌരവേന്ദ്രൻ ഭരതോദയനന്തിരുവ
 ടി ഭൂതപരായണരാകിന പാത്ഥന്മാർ പന്ത്രണ്ടു സംവ
 ത്സരം വനവാസവും ഒരാണ്ടജ്ഞാതവാസവും കഴിച്ചു
 വിരാടദ്രുപദസമനപിതരായ് യുദ്ധത്തിന്നദ്ധ്യവസിച്ച് ഉ

പല്ലാവുമാകിൻറ ശാഖാനഗരത്തെ പ്രാപിച്ചാർ
 എൻറ കേട്ട മതിബലവിദഗ്ദ്ധമാകിന മഹാരാജമണ്ഡല
 ത്തോടുകൂടി മഹാകാൽ വിചാരിച്ചു എൻറ കല്പിച്ച
 രാജാക്കളെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോരുവാൻ കാഞ്ചുകീയനെ
 നിയോഗിച്ചു മന്ത്രശാല നോക്കി എഴുന്നള്ളുൻറവന്ത
 ന്തിരുവടിയുടെ ഉത്സാഹാദ്ധ്യവസായങ്ങളെ നിരൂപിച്ച
 തളിച്ചെഴുതാൻ: “പരിഹൃതവൈരിസാത്മരാകിന പാ
 ത്മന്മാർ പരാക്രമോനുഭവരായ് ഉപപ്ലാവുത്തെ പ്രാപി
 ച്ചാർ എൻറ കേൾക്ക നിമിത്തമായ് സമാഗതമാകിന യു
 ധമഹോത്സവത്തെ നിരൂപിച്ചു സന്തോഷത്തോടുകൂടി ഇരി
 ക്കിൻറ എന്നുടെ ഹൃദയം കടഞ്ഞു കളയപ്പട്ടിരിക്കിൻറ
 ശ്രോധവേഗത്തോടുകൂടിയ കണക്കെ ഇരിക്കിൻറ ബലാ
 ധികരാകിന രാജവരന്മാർ യുദ്ധമല്ലോ ഉത്സവമാ
 കിൻറതു “രംഗേ വിജയമാനസ്യ കീർത്തിഭവതി ശാശ്വ
 തീ ഹതസ്ത്യാപി രണേ യസ്യ നാകപുഷ്പം വിധീയതേ”
 എൻറ. പാണ്ഡവകൾക്കു രാജ്യപ്രദാനമെന്നുതപസ്സും
 കൊടുതായിരിപ്പോരു യുദ്ധം സംഭവിക്കും. യുദ്ധഭൂമിയിൽ
 വച്ചു ജയിക്കിൻറതാകിൽ എൻറക്കെടാ..... യശസ്സി
 നെ പ്രാപിക്കാം മരിക്കിൻറതാകിൽ വീരസ്വർഗ്ഗത്തെ പ്രാ
 പിക്കാം; എൻറിട്ടിരണ്ടു ജാതിയും ക്ഷത്രിയന്ത യുദ്ധമേ ഉ
 ത്സവമാകിൻറതു. എൻറിട്ട സഹസ്ര സംപ്രാപ്തമാകിന
 യുദ്ധമഹോത്സവത്തെ മനസാ ചിന്തിച്ചു സന്തോഷത്തോ
 ടുകൂടി ഇരിക്കിൻറ എന്നുടെ ഹൃദയം നിരസ്തസമസ്തമാകി
 ന അമച്ഛയോടുകൂടിയ കണക്കെ ഇരിക്കിൻറ. ഭീഷ്മദ്രോ
 ണകൃപദ്രൗണിവികർണ്ണകർണ്ണാദി മഹാഹഥരോടുകൂട യുദ്ധ
 ഭൂമിയെ പ്രാപിച്ചു കൊടുതാകിന യുദ്ധമദ്ധ്യത്തിൽ പ

രാജിതരാകിന പാണ്ഡവന്മാരുടെ തേർ കെടുത്തു കുതിര കൊൻറു യോദ്ധാക്കളെ നശിപ്പിച്ചു സർവ്വലക്ഷണസമ്പന്നങ്ങളായ് സജലജലധരസ്തനിതഗഃഭീരഘോരഘോഷങ്ങളായ് മസ്തകമുയർന്നു ഐരാവതവംശജാതങ്ങളായ് അരിഭയങ്കരങ്ങളാകിന ആനത്തലവങ്ങളുടെ മസ്തകമടർത്തുകലെ ചോര ചിതറി ദന്തങ്ങളെ മുറിച്ചു പരിഭ്രമിപ്പിച്ചു പത്തുദിക്കിലും പരാക്രമവിമുഖങ്ങളായ് പെരുമാറുമാറാകുവാൻ ശ്രദ്ധപണ്ണിന്റേൻ പാണ്ഡവസൈന്യമധ്യഗതങ്ങളാകിന ആനത്തലവങ്ങളുടെ ദന്തമുസലങ്ങളോടു വേറുപടുത്തുകരേ ... രേണുക്കളെ കണക്കെ ഇരുന്ന മുഖങ്ങളോടുകൂടുവാൻ ഇച്ഛിക്കിന്റേൻ. യുദ്ധപ്രാപിക്കു നമ . . . മായ് അമച്ഛയോടു വേറുപട്ടകണക്കെ ഇരിക്കിൻറു എന്നുടെ ഹൃദയം. ഒരിക്കലും അമച്ഛയോടു വേറുപട്ടുവാൻ വിഷയമില്ല എന്നുടെ ഹൃദയത്തിൽ പാണ്ഡുപുത്രന്മാർ അനവരതം അഭിഭവിക്കു വിഷയമായ്. അത്രേയുമല്ല ഇവരുടെ പിതാവു പാണ്ഡുവും വിരോധമേ ചെയ്തതു. എങ്ങനെയെങ്കിൽ ശത്രുതിസമാനനാകിന ശാന്തനാൻ ശ്രീഭീഷ്മന്തിരുവടി ചിത്രാംഗദനിധനാനന്തരം വിചിത്രവീര്യനെ രാജ്യപരിപാലനാർത്ഥം കല്പിച്ചു. അംബിക എൻറും അംബാലിക എൻറും നാമങ്ങോടുകൂടി ഇരുന്ന കാശിരാജനന്ദനമാരെ വിവാഹമഞ്ചയ്ക്കു വിഷയിയാകയാൽ ക്ഷയരോഗംകൊണ്ടു മരിച്ചു സർഗ്ഗത്തനായ വിഷയത്തിങ്കൽ സത്യപരായണയാകിന സത്യവതി സന്തതൃത്വം സർവ്വജ്ഞനാകിന ശ്രീവേദവ്യാസനെ പ്രാർത്ഥിച്ചു അംബികയിൽനിൻറും അംബാലികയിൽനിൻറും ധൃതരാഷ്ട്രരേയും പാണ്ഡുചിന്തയുമുൽപാദിപ്പിച്ചു അവിടെ അന്ധനാകയാൽ ധൃതരാഷ്ട്രൻ രാജ്യം

നല്ല എൻറു ചൊല്ലി പാതി രാജ്യവും പാണ്ഡുവിന്നു പകർത്തുകൊടുത്തു. സോമവംശജാതരാകിന രാജാക്കന്മാരിൽ ജ്യേഷ്ഠനേ രാജ്യപരിപാലനം ചെയ്തതു എൻറാളെങ്കടം നിരൂപിച്ചില്ല പാണ്ഡു. എൻറീട്ടു ഇപ്രകാരം പിതാവായി പാണ്ഡുവും വിരോധത്തെ ചെയ്താൻ. പിന്നെ മൃഗയാതൽ പരനായ് ഹിമഗിരികാനനങ്ങളെ പ്രാപിച്ചു വരാഹശരഹരിണാദിമൃഗങ്ങളെ വധിക്കിന്റെടത്തു മൃഗരൂപധാരിണിയായിട്ടു ജീവിച്ചിരുന്ന ശരംകൊണ്ടു നിഗ്രഹിക്കു വിഷയമായ് മുനിശ്രേഷ്ഠനാലഭിഷേകനായ് രാജ്യവാഹനമുടയാരാദികളോടു വേദപട്ട ശതതുംഗത്തിന്മേലെ വസിച്ചാൻ. “അന്യായേനാജ്ഞിതരൂപം തന്യായേന വിനശ്യതി” എൻറാണ്ടു. ജ്യേഷ്ഠാചിതരാകിന രാജ്യത്തെ പകർപ്പിച്ചുകൊണ്ടു പരിപാലിക്കയാൽ അഹതുകമേ ജീവിച്ചിരുന്ന നിഗ്രഹിച്ചു മുനിശ്രേഷ്ഠനാൽ ശപിക്കപ്പെട്ടതന്നുടെ രാജ്യഭാരങ്ങളോടു വേദപട്ട മുടിഞ്ഞു. “ധർമ്മം രക്ഷതി രക്ഷിതം” എൻറമൊണ്ടു. ചതുസ്സാഗരപർവ്വതമായിരുന്ന ഭൂമി സമസ്തവും പിതാവു ധൃതരാഷ്ട്രയ്ക്കു ആയിട്ടു മുടിഞ്ഞു. ധർമ്മതൽപരനായാൽ പിന്നെ തപസ്സിന്നു ലുപ്തമായിരിക്കിന്റെ പാണ്ഡു മാഭീസംഗമംകൊണ്ടു മരിച്ചു സ്വർഗ്ഗത്തെ പ്രാപിച്ചാൻ. ആമരണാനന്തരം തപസ്സിനെയെല്ലാൻ ഭാഗ്യവൈപരീത്യം വന്നു പാണ്ഡുവിന്നു. പിന്നെ സ്വർഗ്ഗത്താകിന പാണ്ഡുവിന്നു വേണ്ടും ഔല്പദേഹികാദികൾങ്ങളെയെല്ലാ മുടിച്ച് മാതൃസമേതരായ് ശതതുംഗത്തിന്മേൽ നിൻറു നാഗപുരത്തെ പ്രാപിച്ചു പാർത്ഥനാമെ കണ്ടു പിതാവു ധൃതരാഷ്ട്രന്തിരുവടി തന്നുടെ പുത്രന്മാരോടൊക്കെ പാണ്ഡവകളെ പരിപാലിച്ചു കൃപാചാര്യ

നെക്കൊണ്ടു അസ്രം പയിററിച്ച് വസിക്കിന്റെടുത്തു, ഭര
 പാജനന്ദനൻ ഭ്രോണാചാർച്ചൻ പാഞ്ചാലനാൽ പരിഭൂത
 നായ് ഹസ്തിനപുരത്തെ പ്രാപിച്ച യുതരാഷ്ട്രനാൽ സൽ
 കൃതനായ് അവനീപതിനന്ദനനാറെ അസ്രം പയിററി
 ന്റെടുത്തു അജിതപരാക്രമനാകിന അജ്ജനന അഖിലാ
 സ്രശസ്രാദികളിൽ ആധികൃതമാണ്ടെൻറു അഖിലഭോക്താ
 പ്രശംസിക്ക വിഷയമായ് അവർണ്ണനീയപരാക്രമനാകിന
 കണ്ണനെ അംഗരാജാഭിഷേകം പണ്ണി അജ്ജനനാടു പ
 രാക്രമിപ്പാത്തുടങ്ങിയേടത്തു, ഗുരുദക്ഷിണ പാഞ്ചാലഗ്രഹ
 ണമെൻറ ഭാരദാജാചനഗൌരവം വിഷയമായ് പാ
 ഞ്ചാലനാശാടു പരാക്രമിച്ചു പരിഭൂതരായി ധാർത്തരാഷ്ട്ര
 നാർ. അപ്രതിഹതപരാക്രമനാകിന അജ്ജനൻ അക്ഷ
 ണത്തിങ്കൽ പാഞ്ചാലരാജനെ പിടിച്ചുകെട്ടി രാജാഭ്യം
 പകുപ്പിച്ചുകൊടുത്തു ഭ്രോണരെ സന്തോഷിപ്പിച്ചാൻ. അ
 ന്റെടുങ്ങി പാണ്ഡവകളുടെ യശസ്സും നമ്മുടെ അയശ
 സ്സും. പിന്നെ പ്രഥമപരാക്രമരാകിന പാർത്ഥനാരിൽ
 അമർ വലിച്ചു ഭീമപരാക്രമനാകിന ഭീമനേ നറെ പി
 ടിച്ചുകെട്ടി ഗംഗയിൽ പ്രമാണകോടിയിൽ കൊണ്ടുചെൻ
 റിട്ടു; അതുകൊണ്ടുവന്നൊരാപത്തു വന്നീല്ല. പിന്നെ നി
 ഭ്രാവേലയിങ്കൽ കുടപ്പാമ്പു കടിച്ചു; അതുകൊണ്ടും അ
 പായം വന്നീല്ല. പാർത്ഥനാറെ ഒരിക്കലേ നിഗ്രഹിക്കാ
 മോ എൻറു നിനച്ചു വിഷച്ചോരൂട്ടി; നിഗ്രഹസാ....ല്ല
 പാണ്ഡവകൾ എൻറു നിരൂപിച്ചു വാരണാവതത്തി
 കലരക്കില്ലഞ്ചുമച്ചു അതിൽ വസിക്കിൻറ നാൾ, ജ
 തുഗ്രഹഭാഹത്തിങ്കൽ ജീവിച്ചു ദേശാന്തരം പ്രാപിച്ചു
 വസിക്കിൻറ നാൾ, ശ്ലേഷപദീസപയംവരോത്സവം കേട്ടു

പതിനെ നവവിഷയവാസികളാകുന്ന രാജാക്കളും ദ്വിജശ്രേഷ്ഠന്മാരും പാണ്ഡുലവിഷയം പ്രാപിച്ചു അമ്പലാരത്നത്തെ സ്വീകരിക്കാമോ എന്തു നിനച്ചു വില്ലെടുത്തു കല ഏറ്റുവാങ്ങാൻ സാധ്യമായ് നിൽക്കിന്റെ കാലത്തു അമരഗ്രന്ഥനൻ അതുതപരാക്രമൻ അജ്ഞനൻ വില്ലെടുത്തു കല ഏറ്റി യന്ത്രമെഴുതി മുറിച്ചു യാജ്ഞസേനിയെ സംഗ്രഹിച്ചു രാജാക്കളെ യുദ്ധത്തിന്നു പുറംകടാകിന്റെ കാലത്തു അഹമഹമികയാ പുറപ്പടിന്റെ രാജസമൂഹത്തെ അയത്നമായ് ജയിച്ചു പാണ്ഡുലിയെ സ്വീകരിച്ചാൻ. അൻറു തുടങ്ങി മറെറാളു രാജാക്കൾ അശക്തരെന്നു ലോകത്തിങ്കൽ പ്രസിദ്ധി വന്നു. അപ്പൊഴ് വൈരം വർദ്ധിച്ചു. എന്നു യുദ്ധാത്മമായ് ഭീഷ്മദ്രോണാദികളെ പ്രാർത്ഥിക്കിന്റെ കാലത്തു പാണ്ഡുപുത്രന്മാരോടു വിരോധമിട്ടു രാജാധ്യം കൊടുക്കു എന്റു ധൃതരാഷ്ട്രർ ശ്രീഭീഷ്മർ ശ്രീവിദ്യരമണിപരളുടെ വചനഗൗരവത്താൽ രാജാധ്യം പകർത്തുകൊടുത്തു. അഭിഷിക്തനാകുന്ന അജാതശത്രുവിന്റെ അനുഭാവം കണ്ടു സമീകൃതതാഴികയാൽ പിതൃമുഖേന ശക്തപ്രസ്ഥത്തിങ്കലാക്കി പാണ്ഡവകളെ. അവിടെയുമവർ ഐശ്വര്യം വർദ്ധിച്ചു. പിന്നെ പശുക്കളെ ആട്ടിക്കൊണ്ടു പോരിന്റെ കാലത്തു പാർത്ഥൻ പരാക്രമിച്ചു ശക്തപ്രസ്ഥത്തിങ്കൽ നയിച്ചാൻ. പിന്നെ ശ്രീബലഭദ്രമതാനുവർത്തിയായ അലംബുസൻ വാസുഭദ്രഭഗിനി സഭഭദ്ര എന്നു വിവാഹാത്മമായ് എടുത്തുകൊണ്ടു പോരിന്റെ കാലത്തു പ്രഭാസതീർത്ഥഗതനാകുന്ന പാർത്ഥൻ ആഗ്രന്യാസുപ്രഭാവംകൊണ്ടാണെ ഭൂമിപ്പിച്ചു കന്യക വീണ്ടുകൊണ്ടു അന്തഃപുരത്തിങ്കലാക്കി ശ്രീവാസു

ദേവന്തിരുവടിയുടെ ബുദ്ധിമുട്ടി സുഭദ്രാവിവാഹനിച്ചു
 ത്തിച്ചാൻ. എപ്പോഴും പാത്ഥൻ നമ്മുടെ പരിഭവത്തെ
 ചെയ്തിൻറു. പിന്നെ അഗ്നിഭഗവാൻകൾ നിൻറു ഗാഢധീ
 വം സംഗ്രഹിച്ചു പാണ്ഡവം വനനാശിപ്പിച്ചു ശതകൃതുപ്ര
 മുഖമാകുന്ന ദേവഗണത്തെ ജയിച്ചു വാങ്ധാരകളെ ചെ
 ളുത്തുകൊണ്ടു അഗ്നിഭഗവാനെ സന്തോഷിപ്പിച്ചു അവിച
 ലോകത്തെ വിസ്മയിപ്പിച്ചാൻ. നമ്മുടെ കീർത്തിധാനി അ
 വിടെ അവിടെ വരുത്തിത്തന്നതല്ലേനൻ. പിന്നെ ധർമ്മരാ
 ജനിയോഗത്താൽ ഭ്രാതാക്കൾ നാലരും നാലുദിക്കും ജയി
 ച്ചു അത്മാശി ആ പാദിക്കിൻറടുത്തു ധനദപാലിതയാകി
 ന ദിക്കിനെ ജയിച്ചു ധനേശ്വരനോടു തീർ കൊണ്ടു ധന
 ജയനെന്നൻ നാമം സർവ്വലോകത്തിങ്കൽ പ്രസിദ്ധമായി.
 പിന്നെ രാജസുയാചസാനത്തിങ്കൽ ശിശുപാലവധയെ
 ള്ള വിഷയം പാണ്ഡവകൾക്കു അനന്തമൊണ്ടെൻറു കൽ
 പിക്കായി. അതുകൊണ്ടു പിതൃമുഖന ധർമ്മപുത്രനെ വിളി
 പ്പിച്ചുകൊണ്ടു അഷ്ടപതിയാകിൻറ സഭയിൽ സഞ്ചല
 നാകിന ശങ്കനിയെക്കൊണ്ടു ചൂതു പൊരുതിച്ചു രാജ്യവാ
 ഹനവസ്തുഭണ്ഡാരാദികൾ ഒട്ടൊഴിയായ്തെ സ്വീകരിച്ചു ഭ്രാ
 താക്കളെയും ഭാര്യയെയും തന്നെയും കൂട പണയം വെച്ചിട്ടു
 കൊണ്ടു മുന്നഞ്ചെയ്തു പരിഭവങ്ങൾ എല്ലാറെറയും ശമി
 പ്പിച്ചുതുഞ്ചെയ്തു. അധികമായ പരിഭവഞ്ചെയ്തു എൻറു
 കപ്പിച്ചു യാജ്ഞസേനി ശ്രേപദിയെ ഏകവസ്രയായ് ര
 ജസപലയായിരുന്നവളെ ദുശ്ശാസനനെക്കൊണ്ടു സഭാമദ്ധ്യ
 ത്തിങ്കൽ ഇഴുപ്പിച്ചു ശരകാൽകൊണ്ടു തല്ലി വസ്രാക്ഷേ
 പഞ്ചയ്യിച്ചു പാണ്ഡുപുത്രന്മാരെവരും നോക്കിനിക്കച്ചെ
 ള്ള സഭാമദ്ധ്യത്തിങ്കൽ സകലരാജസമക്ഷത്തിങ്കൽ വച്ചു

അഴകുതായ് പരിഭവിപ്പതും ചെയ്തു. പിന്നെ പന്ത്രണ്ടു സംവത്സരം വനവാസവും ഒരാണ്ടുജ്ഞാതവാസവും അനുഷ്ഠിച്ചു ത്രയോദശവർഷാന്തത്തിങ്കൽ രാജ്യം പകുത്തുകൊടുപ്പു, ഇടയിൽ വെളിച്ചപ്പടകിൽ വനവാസവും അജ്ഞാതവാസവും യഥാവദനുഷ്ഠിച്ചു എന്റു കല്പിച്ചു വനത്തിന്നു യാത്രയാക്കി പാർത്ഥനാരെ. അവരും വനത്തിലൊരിടമൊഴിയാതെ പെരുമാറി വരിഷ്ഠരീതാതപങ്ങളെ സഹിച്ചു തീർത്ഥസ്നാനം ഭക്ഷത്രദശ്നം എന്റുവമാദികളെ കൊണ്ടു പാപക്ഷയം വരുത്തി വനവാസം കഴിച്ചു അജ്ഞാതവാസമനുഷ്ഠിക്കിന്റെടത്തു കീചകവധത്തിന്നിമിത്തമായ് പാണ്ഡവകൾ വിരാടപുരത്തോരെന്റുള്ളടമറിഞ്ഞു പശുക്കളെ അടിച്ചുകൊണ്ടുപോരിന്റ കാലത്തു അജ്ഞനൻ വെളിച്ചപ്പട്ടാൻ. അതു വിഷയമായ് പന്ത്രണ്ടു സംവത്സരം വനവാസവും ഒരാണ്ടുജ്ഞാതവാസവും കഴിച്ചുവരിക അതൻറിയേ സമയലംഘനയ്ക്കെയിന്റുതാകിൽ ഒഴിക്കിന്റതുമാണ്ടു എന്റു സുതനെ കൊണ്ടു പാണ്ഡവകൾക്കറിയിപ്പിച്ചു കാലത്തു പാണ്ഡവകളും മാത്സ്യന്മാരോടും പാണ്ഡാലന്മാരോടും കൂട ഉപപ്ലാവ്യത്തെ പ്രാപിച്ചു യുദ്ധോന്മുഖരായ് വസിക്കിന്റു. എന്റുദിട്ട സംപ്രാപ്തമാകിന യുദ്ധമഹോത്സവത്തെ മനസ്സുകൊണ്ടു നിരൂപിച്ചു ആ ഹ്യാദത്തോടുകൂടി ഇരിക്കിന്റ എന്നുടെ റ്റുദയം സമുദ്ധൃതമാകിന രോഷവേഗത്തോടുകൂടിയപോലെ ഇരിക്കിന്റതു. പാണ്ഡവസൈന്യമദ്ധ്യഗതങ്ങളാകിന വരവാരണങ്ങളുടെ മുഖ നമുസലയുഗങ്ങളായ് കാണാൻ ശ്രദ്ധ പണ്ണിന്റേൻ” എന്റുങ്ങനെ സമര നായ് അരുളിച്ചെയ്താൻ കൌരവേന്ദ്രൻ ഭൂയോധനത്തിരുവടി.

“ജയിക്കു മഹാരാജൻ. മഹാരാജശാസന നിമിത്ത മായ് സമാനീതമായി സർവ്വരാജമണ്ഡലം. നിന്തിരുവടി യുടെ നിരോധത്താൽ രാജസമുഹത്തെ മന്ത്രസഭയിങ്കലാ ക്കീതു” എൻറുനത്തിനാൻ കാഞ്ചുകീയൻ.

“അഴകതു ചെങ്കുവാറു നീ, അന്തഃപുരനോക്കിപ്പോ ക്” എൻറുളിച്ചെഴുതാൻ ദുരിയോധനന്തിരുവടി.

“യാതൊൻറു മഹാരാജനിരോധം” എൻറു ചൊ ല്ലി അന്തഃപുരനോക്കിപ്പോയാൻ കാഞ്ചുകീയൻ.

അരുളിച്ചെഴുതാൻ ദുര്യോധനന്തിരുവടി “ആയ്തന്നാ രായിരിക്കിൻറ ചൈകണ്ഠനം വഷ്ടദേവനും ഇരുവരു ഞ്ചൊല്ലുക പതിനൊൻറുദൈവചിഹ്നീബലസമുദായത്തിന്നു എവൻ സേനാപതിയൊവാൻ അഹ്നായൊജ്ജതു? എന്തു ഭവാനാർ ചൊല്ലിൻറതു? മഹത്തായിരിപ്പൊൻറല്ലോ ഇ വർമ്മം; മന്ത്രിച്ചു ചൊല്ലുവേണ്ടും എന്തൊ ചൊല്ലിൻറി തു? യോഗ്യമിതു. മന്ത്രശാല നോക്കിയേ പോവെന്നാം” എൻറുളിച്ചെഴുതൂ ദുരിയോധനനാകിന ദ്രോണരുടെ ഭവനം പ്രാപിച്ചു “ആചാര്യ! അഭിവാദ്യഞ്ചെയ്തിന്റേ ഞ്ഞാൻ, മന്ത്രശാലയെ പ്രാപിക്കു ഭവാനെ” എൻറുളിച്ചെ ഴ്തു ഗാംഗേയഭവനം പ്രാപിച്ചു “പിതാമഹാ അഭിവാദന ത്തിങ്കൽ അഭിരതനാകിന്റേൻറ ഞ്ഞാൻ, മന്ത്രശാലയെ പ്രാ പിക്കു ഭവാനെ” എൻറുളിച്ചെഴുതൂ സൈന്ധവഗേഹം പ്രാ പിച്ച് “മാതൃലാ അഭിവാദ്യം പണ്ണിന്റേൻറ ഞ്ഞാൻ, ഭവാനും മന്ത്രശാലയെ പ്രാപിക്കു. ആയ്തന്നാരായിരിക്കിൻറ ചൈകണ്ഠ വഷ്ടദേവനാതും മന്ത്രശാലയിലകത്തു പുക. എ ടോ മറെറാജ്ജ രാജാക്കണ്മാരെല്ലാതും സുഖിച്ചു മന്ത്രശാല യെ പ്രാപിപ്പോരാക. തോഴാ കണ്ഠാ നാമും മന്ത്രശാല

യെ പ്രാപിപ്പു” എൻറുളിച്ചെഴുതൂ അണ്ണവഗംഭീരനാകി
 ന കണ്ണനോടു കൂട മഹാണ്ണവസദുശമാകിന മന്ത്രശാലയി
 ലക്കത്തു പുക “ആചാര്യാ ഇതെല്ലോ ആസനം ഇതന്ന
 തളുക ഭവൻ, പിതാമഹനമിരുന്നതളുക, ഇതെല്ലോ ആ
 സനവിശേഷം; മാതുലനാകിന ഗാന്ധാരരാജൻ ശകുനി
 യുമിരിക്ക. ആയുന്മാരാകിന വൈകുണ്ഠനും വഷ്ടഭവ
 നും ഭവന്മാരിരുവരുമിരിക്ക. എടോ എടോ മറെറുള്ള
 രാജാക്കണമാരെല്ലാരും സുഖിച്ചിരിപ്പോരുക. എന്തെന്തു
 നിങ്ങൾ ചെയ്തതു? മഹാരാജനിരുന്നീല്ല എന്റോ നി
 ങ്ങൾ ചെയ്തിൻറു? എന്നേ ആശ്ചര്യമേ സേവധന്മിരി
 ക്കിൻറവർ. അമയുത്താനിരിപ്പു. തോഴാ കണ്ണാ നീയുമി
 രിക്ക” എൻറുളിച്ചെഴുതൂ സിംഹാസനത്തിങ്കലൊരു ഇര
 ന്നതളുൻറവൻ “ആയുന്മാരായിരിക്കിൻറ വൈകുണ്ഠവഷ
 ഭവന്മാർ ചെയ്തുക എന്നുടെ പതിനൊൻറക്ഷേപഹിണി
 പ്പടക്കം സേനാപതിയൊവനവൻ യോഗ്യൻ? എന്തു ഭ
 വന്മാർ ചെയ്തിൻറതു? അത്രുഭവാൻ ഗാന്ധാരരാജൻ
 ശകുനി ചെയ്തമതു എന്റോ? അമയുമമയം. മാതുല
 നാകിന ശകുനിയായ് ചെയ്തപ്പടുവിതാക. എന്തു മാതു
 ലൻ ചെയ്തിൻറതു? അത്രുഭവാൻ ഗാന്ധാരൻ സ്ഥിത
 നായിരിക്കുമ്പോഴു മറെറവൻ സേനാപത്യത്തിന്റോഗ്യൻ
 എന്റോ ചെയ്തിൻറു? അഴകതു മാതുലൻ ചെയ്തവർ.
 ഞാനുമതിനെ ശുദ്ധ പണ്ണിൻറു. അമയുമമയം. പി
 താമഹനായിട്ടു വരിക സേനാപതി. എങ്ങനെ എങ്കിൽ
 കൊടുംകാറ്റിനാലടിക്കപ്പട്ട ഇരമ്പിൻറ മഹാണ്ണവത്തി
 നുടെ നാഭം കണക്കു ഗംഭീരമാകിന സൈന്യരചം
 പടുതരങ്ങളാകിന പടഹങ്ങളുടെ ഒരു ശശാങ്കധവളു

ഭൂതവാക്യം നാടകം എൻറിവയിറോടു കൂട ഗംഗാനന്ദൻ ശ്രീഭീഷ്മന്തിരുവടിയുടെ മൂലംവിജയ പതിക്കിൻ അഭിഷേകജലങ്ങളോടൊക്കെ നരധിപന്മാരുടെ ഹൃദയവും പതിപ്പതാക" എൻറരുളിച്ചെയ്താൻ ഭൂതവാക്യത്തിരുവടി.

ചൊന്നാൻ വന്നു പ്രാപിക്കിൻ കാഞ്ചുകീയൻ: "ജയിക്ക മഹാരാജൻ. പാണ്ഡവസൈന്യത്തിങ്കൽ നിൻറ ഭൂതവേഷത്തെ സംഗ്രഹിച്ചു പുരുഷോത്തമൻ ശ്രീനാരായണസ്വാമി എഴുന്നരുളുന്റാൻ" എൻറണത്തിനാൻ കാഞ്ചുകീയൻ.

ഭൂതവാക്യം:—“പോയ്ക്കെട്ടു വാദരായണാ. എന്തെന്തു? കംസഭൃത്യനായിരിക്കിൻ ദാമോദരനോ നിനക്കു പുരുഷോത്തമൻ? ഗോപാലകനോ നിനക്കു പുരുഷോത്തമൻ? ജരാസന്ധനാൽ അപഹരിക്കപ്പട്ടിരിക്കിൻ രാജ്യം യശസ്സ് സുഖം എൻറിവയിറോടു കൂടീരുന്നവനോ നിനക്കു പുരുഷോത്തമൻ? ഏതെ ആശ്ചര്യമേ പാത്ഥിവാന്മാരെ സേവിച്ചു പോരിൻ ഭൃത്യജനത്തിരുടെ സമുദാചാരമിരുന്നവാര. അത്യന്തം ഗർവ്വിനോടു കൂടീരുന്ന ഇവരുടെ ഇച്ഛയനു. പോയ്ക്കെട്ടു" എൻറിങ്ങനെ പരികുപിതനായ് അരുളിച്ചെയ്താൻ ഭൂതവാക്യത്തിരുവടി.

കാഞ്ചുകീയൻ:—“പ്രസാദിക്ക മഹാരാജൻ. സംഭ്രമംകൊണ്ടു ഉപചാരത്തെ മറന്നാൻ" എൻറ ചൊല്ലി പാദങ്ങളിൽ വീണ് നമസ്കരിച്ചാൻ കാഞ്ചുകീയൻ.

അരുളിച്ചെയ്താൻ ഭൂതവാക്യത്തിരുവടി “എന്തു? സംഭ്രമമെന്റാ ചൊല്ലിൻറു? മിക്കവാരും മനുഷ്യക്കൊ

ജെജാൻറി സംഭ്രമം. എഴുതിപ്പൂ എഴുതിപ്പൂ” എൻറജി ചെച്ചാൻ ഭൂയോധനത്തിരുവടി.

“അനുഗ്രഹിക്കപ്പെട്ടേൻ ഞാ”നെൻറ ചൊല്ലി എഴു നിററാൻ കാഞ്ചുകീയൻ.

അരുളിച്ചെച്ചാൻ ഭൂയോധനൻ:—“ഇപ്പൊഴു പ്രസന്നനായിട്ടിരിക്കിൻറു ഞാൻ. എവനി ഭൂതനായ് പ്രാപിച്ചതു” എൻറ വിചാരിച്ചരുളിനാൻ കേശവേന്ദ്രൻ ഭൂയോധനത്തിരുവടി.

കാഞ്ചു:—“ഭൂതനായ് പ്രാപിച്ചതു കേശവൻ” എൻറുണർത്തിനാൻ കാഞ്ചുകീയൻ.

ഭൂയോ:—“ഭൂതനായ് പ്രാപിച്ചതു കേശവനെന്റോ ചൊല്ലിൻറു? ഇതിഷ്ടമാകിൻറതു. ഇതേ സമുദാചാരം. ഇതേ യോഗ്യമായൊള്ളതു. എടോ രാജാക്കണമാരേ ഭൂതഭാവത്തെ പ്രാപിച്ചിരിക്കിൻറ കേശവൻ വിഷയമായ് എന്തിവിടെ യോഗ്യം? എന്തെന്നു? അഗ്ദ്ധ്യപാദ്യങ്ങളെ കൊണ്ടു പൂജിപ്പാൻ യോഗ്യൻ കേശവൻ എന്റോ നിങ്ങൾ ചൊല്ലിൻറു? ഇതെന്നു രുചിക്കിൻറീല്ല. ഇവനെ പിടിച്ചു കെട്ടുക യോഗ്യം. എങ്ങനെ എങ്കിൽ പാണ്ഡവഹിതൈഷിയായ് പ്രാപിച്ച വാസുഭദ്രൻ പിടിച്ചു കെട്ടപ്പെടുവാൻ വിഷയത്തിങ്കൽ പാണ്ഡവകൾ കണ്ണിനോടു ചേരുപട്ടപോലെ വന്നു ഭവിച്ചു കഴിയും. പാണ്ഡവകൾ ഗതിയൊടു മതിയൊടു ചേരുപട്ടമ്പൊഴു ചതുസ്സാഗരപത്മനായായിരുന്ന ഭൂമി നിസ്സുപതായായ് എന്നതധീനയായിട്ടും വരും” എൻറരുളിച്ചെച്ചാൻ ഭൂയോധനൻ.

ഭൂയോ:—“ഇനി അത്രയുമല്ല കേൾക്ക ഭവാന്മാർ. ഇവിടത്തിങ്കൽ യാവനൊരുത്തൻ കേശവൻ വിഷയ

മായ് പ്രത്യുത്ഥാനഞ്ചെയിൻറതു ഇരിക്ക എഴുനീല്ക്കിൻ
 റതു അവൻ പന്ത്രണ്ടു ഭാരം സ്വപ്നത്താൽ ഭണ്ഡ്യനായ്
 മുടിയും. എൻറാൽ അപ്രമത്തരക ഭവാനാർ. ഇതു
 പിഴുകപ്പടാതേ” എൻറതളിച്ചെയ്തു ആത്മഗതമായ്
 “എന്തൊരുപായമെന്നക്കു കേശവാഗമനത്തിങ്കൽ പ്രത്യു
 ത്ഥാനമിളപ്പാൻ? അമയം കണ്ടേനുപായം” എൻറതളി
 ചെയ്തു പ്രകാശമായ് “എടോ വാദരായണാ ആ ചിത്രപ
 ടത്തെ കൊണ്ടുപോരിക. അല്ലല്ല യാതൊരു ചിത്രപടത്തി
 ൻകൽ ദൈവപദീകേശഗ്രഹണം അംബരാകർണ്ണം എൻറി
 വ എഴുതപ്പട്ടിതു അങ്ങനെ ഇരുന്ന ചിത്രപടത്തെ കൊ
 ണ്ടുപോരിക” എൻറു വാദരായണനെ നിരോധിച്ചു ആ
 ത്മഗതമായ് “ആ ചിത്രപടത്തിങ്കൽ ദൃഷ്ടിവിന്യാസഞ്ച
 യ്ത നോക്കീരുന്നു കേശവാഗമനത്തിങ്കൽ പ്രത്യുത്ഥാനഞ്ച
 യിൻറീല” എൻറതളിച്ചെയ്ക്കാൻ ഭുക്ത്യാധനത്തിരുവടി.

കാഞ്ചു:—“യാതൊൻറു മഹാരാജനിയോഗമതച്ച
 ണ്ണമാ” മെൻറു ചൊല്ലി പുറപ്പെട്ട ചിത്രപടവുമെടുത്തു
 കൊണ്ടു ചെല്ലിൻറവൻ “ജയിക്ക മഹാരാജൻ. ഇതെല്ലോ
 ചിത്രപടം” എൻറുണർത്തിനാൻ കാഞ്ചുകീയൻ.

ഭുക്ത്യാ:—അതളിച്ചെയ്ക്കാൻ ഭുക്ത്യാധനത്തിരു പടി “ഏ
 നേ ദർശനീയമായിരിക്കിൻറാൻറി ചിത്രപടം. ഇവനെ
 ല്ലോ ദൃശ്യാസനൻ ദൈവപദിയെ കേശപക്ഷത്തിങ്കൽ പി
 ടിച്ചിഴക്കിൻറാൻ. ഇവളെല്ലോ ദൈവപദി ദൃശ്യാസന
 നാൽ പരാമർശിക്കപ്പെട്ട സംഭ്രമത്തിനിമിത്തമായ് വിരി
 ണ്തു പതറി വരിൻറ നയനങ്ങളെ ഉടയളായ് രാഹുവ
 ക്രാന്തരത്തെ പ്രാപിച്ചിരിക്കിൻറ ചന്ദ്രലേഖപോലെ
 ശോഭിക്കിൻറാരാ” എൻറതളിച്ചെയ്ക്കാൻ ഭുക്ത്യാധനത്തിരു
 വടി. “ഇവനെല്ലോ ഭരാത്താവാകിന ഭീമൻ സ്വർരാജസ

മക്ഷത്തിങ്കൽ അപമാനിതയാകുന്ന യാജ്ഞാസനിയെ കണ്ടു അസഹമാനമാകുന്ന കോപമുടയനായ് സഭാസ്തംഭത്തെ ഇളക്കിത്തീർന്നാൻ” എന്റതളിച്ചെഴുത്താൻ ഭക്തോധനത്തിരുവടി. “ഇവനെല്ലോ യുധിഷ്ഠിരൻ സത്യത്തോടും ധർമ്മത്തോടും ന്യായാനുഭവത്തോടുംകൂടി ചൂതപൊരുതു തോൽക്കുന്നിമിത്തമായ് ഭ്രഷ്ടചിത്തനായ് കടകണ്ടൊണ്ടു നോക്കി ഭീമദേവനനുഭവ കോപത്തെ തളത്തിത്തീർന്നാൻ” എന്റതളിച്ചെഴുത്താൻ ഭക്തോധനത്തിരുവടി. “ഇപ്പൊഴിവനെല്ലോ അജ്ഞാനൻ ദാഷണിമിത്തമായ് ആകുലങ്ങളാകുന്ന നയനങ്ങളോടുകൂടി വിറച്ചു വരിൻറ അധരോഷമുടയനായ് രിപുചക്രത്തെ പുൽകൊടി എന്റു നിറച്ചു നശിപ്പിച്ചാൻ ഇച്ഛിക്കിൻറവൻ ഗാഢധീവത്തിനുടെ ഞാനിനെ മെല്ലെ മെല്ലെ വലിക്കിൻറവൻ” എന്റതളിച്ചെഴുത്താൻ ഭക്തോധനത്തിരുവടി. “ഇവനെല്ലോ യുധിഷ്ഠിരൻ; അജ്ഞാനനെ ചെറുക്കിത്തീർന്നാൻ. ഇവരെല്ലാം നകുലസഹാഭവന്മാർ. കൃതമായിരിക്കിൻറ പരികരബന്ധത്തോടുകൂടി ഇളക്കപ്പെട്ടിരിക്കിൻറ വാളും വാൾപ്പുലകയുമുടയരായ് കോപന്നിമിത്തമായ് ചൂപന്നിരുന്ന മുഖശോഭയോടുകൂടി കെഴപ്പുപട്ടയരോഷമുടയരായ് എന്റടെ ഭ്രാന്തായ ഭൃഗ്ഗോസനനെ കുറിച്ചു ഇരണ്ടു മൃഗപോതങ്ങൾ സിംഹത്താനെ നോക്കി പ്രാപിക്കും കണക്കെ ഇവരെല്ലാം പ്രാപിക്കിൻറവൻ. ഇവനെല്ലോ യുധിഷ്ഠിരൻ കഥാരഥാരെ പ്രാപിച്ചു ചെറുക്കിത്തീർന്നാൻ. ‘വിപരീതബുദ്ധിയാകുന്ന ഞാനേ നീചനായൊളളതു നയനയജ്ഞരാകുന്ന നിങ്ങൾ ഇപ്പൊഴ് ക്രോധത്തെ കളക. ദൃതാധികാരമായിരിക്കിൻറ അവമാനത്തെ സഹിയ്യാതെ ഇരിക്കിൻറവൻ അധികസുതപരാഞ്ഞൊളള ജനം വി

ഷയമായ് കുത്സിതപരാക്രമരായ് ഭവിച്ചു മുടിയും എൻറ
 രുളിച്ചെഴുതുകുമാരന്മാരെ ചെറുക്കിൻറാൻ യുധിഷ്ഠി
 രൻ” എൻറിയെന്നെ അരുളിച്ചെഴുതാൻ ഭൂതോധനത്തിരുവ
 ടി. “ഇവനെല്ലോ ഗാന്ധാരരാജൻ ശകുനി അക്ഷയജി
 ചതിയോടുകൂട ക്ഷേപിക്കിൻറാൻ. ഗച്ഛിനോടുകൂടച്ചിരി
 ക്കിൻറാൻ. തന്നുടെ കീർത്തികൊണ്ടു ശത്രുക്കളുടെ സന്തോ
 ഷത്തെ ഹരിക്കിൻറാൻ. സുഖിച്ചു സിംഹാസനസ്ഥനാ
 യിരിക്കിൻറവൻ രോദനഹരയാകിന ഭൂപദനന്ദനെ നികൃ
 ത്തിപ്രധാനമായ് നോക്കിൻറാൻ. നയജ്ഞനായിരുന്ന
 വൻ അംഗുഷ്ഠംഗംകൊണ്ടു അചനിമണ്ഡലത്തെ കീറി
 ന്റാൻ” എൻറരുളിച്ചെഴുതാൻ ഭൂതോധനത്തിരുവടി. “ഇ
 വരെല്ലോ ആചാര്യപിതാമഹന്മാർ അ ദ്രൗപദിയെ ക
 ണ്ടിട്ടു വസ്രാന്തത്താൽ മുടപ്പടിൻറ മുഖത്തെ ഉടയരായ്
 നിൽക്കിൻറാർ. ആശ്ചര്യം ചണ്ഡാശ്ചര്യം, നിറത്തിനുടെ പു
 ഷ്ടി; ആശ്ചര്യം അചയവഭാവങ്ങളോടു കൂടി ഇരിക്കിൻറ
 വാറു. ആശ്ചര്യഞ്ചിത്രശോഭ; അഴകുരായ് എഴുതപ്പ
 ള്ളൊൻറി ചിത്രപടം. പ്രീതനന്ദയൻ ഞാൻ സന്തോഷപാര
 വശ്യം വന്നു എന്നു. ആരിവിടെ ഒളള”തെൻറരുളിച്ചെ
 ഴുതാൻ ഭൂതോധനത്തിരുവടി.

കാഞ്ചു:—“ജയിക്കു മഹാരാജ”നെൻറുണർത്തിനാൻ
 കാഞ്ചുകീയൻ.

ഭൂതോ:—“എങ്കോ വാദരായണാ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോ
 റിക ഗന്ധവഹനമാത്രവിസ്തൃതനായിരുന്ന ആ ഭൂതനെ”
 എൻറരുളിച്ചെഴുതാൻ ഭൂതോധനത്തിരുവടി.

കാഞ്ചു: — “യാതൊൻറു മഹാരാജനിയോഗം”

എൻറു ചൊല്ലി വാസുദേവസകാശനോക്കി പോയാൻ കാഞ്ചുകീയൻ.

ദുര്യോ:—“തോഴാ കണ്ണാ പാണ്ഡവകളുടെ വചന നിമിത്തമായ് ഭൂതവേഷമവലംബിച്ചു കല്പമതിയായിരുന്ന ആ കണ്ണൻ ഇവിടത്തെ പ്രാപിച്ചാൻപോലും. സ്രീ ജനത്തിനുടെ വചനങ്ങളെ കണക്കേ മുദുതരങ്ങളാകിന യുധിഷ്ഠിരവചനങ്ങളെ കേൾപ്പാൻ നീയും കണ്ണങ്ങളിരണ്ടിനെയും. ഇടംപടത്തുറന്നുകൊൾക” എൻറിങ്ങനെ കണ്ണനെ നോക്കി വാസുദേവസമാഗമാസഹമാനമാനസനായ് അരുളിച്ചെയ്ക്കാൻ ദുര്യോധനന്തിരുവടി.

വാസു:—അരുളിച്ചെയ്ക്കാൻ ശ്രീചക്രായുധൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി ധർമ്മരാജനിയോഗത്താൽ സാത്വകിസനാഥമാകിന ഒരക്ഷേപഹിണിപ്പടയോടുകൂട ഭൂതഭിന്നരുളി വൃകസ്ഥലം പ്രാപിച്ചു വിഹിതാനുഷ്ഠാനതൽപരരാകിന ബ്രാഹ്മണചക്രത്തിന്നു അനുഗ്രഹം പണ്ണി ഹസ്തിനപുരം പ്രാപിച്ചു അവിടെ ഒണ്ടാകിന രാജമാഗ്ഗമേ വാദരാജന സമേതനായ് മന്ത്രശാലനോക്കി എഴുന്നരുളുൻറാൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി തന്തിരുവടിയുടെ ഉത്സാഹാദ്ധ്യവസാങ്ങളെ നിരൂപിച്ചരുളിച്ചെയ്ക്കാൻ “ഇവൻ ഞാനിപ്പൊഴുതു ധർമ്മരാജനിയോഗം വിഷയമായും ധനഞ്ജയനോടു അകൃത്രിമയാകിയ മൈത്രി നിമിത്തമായും ആഹവത്തിങ്കൽ ദൂഷണായ് അനുക്രമഗ്രാഹിയാകിന സുയോധനൻ വിഷയമായ് ഉചിതമൻറിയ ഇരിക്കിൻറ ഭൂതവേഷത്തെ അവലംബിച്ചേൻ. ഇനി അത്രേയുമല്ല യാജ്ഞസേനി ദശേപദിയുടെ പരിഭവനിമിത്തമായ് ശത്രുസമൂഹവർത്തികളാകിന കണ്ജരവരങ്ങളുടെ കുംഭഭേദനത്തിങ്കൽ പടുതര

യാകിയ ഗദ ധരിച്ചിരിക്കിന്റെ വൃകോദരൻ ഭീമസേനൻ
 ടെ കോപാഗ്നി പാതമൻ ധനഞ്ജയനുടെ ശരവരങ്ങളാ
 കിന്റെ കൊടുങ്കാറ്റിനാലടിക്കുപ്പട്ട ഇരുന്നതു കരുവംശ
 മാകിന്റെ വനം സമൃദ്ധമായിരുന്നതിനെ പെരിക വിരേഭ
 ഹിച്ചു മുടിക്കിന്റെതൊണ്ടു് എൻറരുളിച്ചെയ്തിൻറവൻ. എ
 ങ്ങനെ ശ്രേഷ്ഠപദീപരിഭവത്തിന്നു ചേതു വന്നചാരെങ്കിൽ
 അതിന്നു മുന്നമേ അജാതശത്രു ധർമ്മപുത്രന്തിരുവടി അഭി
 ഷിക്തനായ് അനുജനാരോടും ഭായ്യയോടുംകൂടി ഇന്ദ്രപ്ര
 സ്ഥത്തിങ്കൽ രാജ്യപരിപാലനഞ്ചെയ്തു വസിച്ചരുളുൻറ
 നാരദ ഭവ ഗ്രാമി ശ്രീനാരദനെഴുന്നരുളിയവനെ കണ്ടു അ
 ജാതശത്രു അനുജനാരോടു കൂട സമ്പന്നമാനമായെഴുന്നി
 ററ അഗ്ല്യപാത്യാദികളെ കൊണ്ടു പൂജിച്ചു ആസനപ്രദാ
 നഞ്ചെയ്തു മുനിശ്രേഷ്ഠനെ വന്ദിച്ചു മഹർഷിയുടെ നിയോ
 ഗത്താൽ മയവിനിർമ്മിതയാകിന മഹാസഭയിങ്കൽ മതിമ
 താം വരിപ്പൻ മനോനുകൂലമായ് വ്യവഹരിച്ചിരുന്നരു
 ളുൻറ കാലത്തു ഭവ ഗ്രാമി ശ്രീനാരദൻ ധർമ്മപുത്രന്തി
 രുവടിയെ നോക്കി “എടോ രാജേന്ദ്രാ നിന്നുടെ പിതൃപി
 താമഹന്മാർ അനുഷ്ഠിച്ചുപോന്നൊരു വൃത്തി ഒണ്ടല്ലോ
 അതച്ചുണ്ണമേ നീയുമനുഷ്ഠിച്ചെല്ലോ പോരിൻറു. ധർമ്മത്താ
 ലേ അർത്ഥമാപാദിപ്പൂ; ആജ്ജിതമായിരിക്കിൻറ അർത്ഥം
 കൊണ്ടു ധർമ്മത്തെ അനുഷ്ഠിപ്പൂ; പ്രീതിസാധമായിരിക്കിൻറ
 കാമംകൊണ്ടു ധർമ്മാർത്ഥങ്ങളിരണ്ടിന്നും വാധ വരാതചാറു
 അനുഷ്ഠിച്ചെല്ലോ പോരിൻറു” എൻറി ചോദ്യരൂപേണ
 ധർമ്മസംസ്ഥാപനഞ്ചെയിൻറ മഹർഷി ശ്രീനാരദനെ
 നോക്കി മഹീപതി സ്മസ്തസഭാഗുണവിചാരഞ്ചെയ്തു
 കാലത്തു സപർല്ലോകസഭാപ്രഭംസ പണ്ണിൻറ മഹർഷി

മഹാരാജനെ നോക്കി “എടോ രാജേന്ദ്രാ സ്വസ്തനം കിന നിന്നുടെ പിതാവു പാണ്ഡു രാജസുയയാജിയായിരുന്ന ഹരിശ്ചന്ദ്രപതിയുടെ രാജസുയേശപത്നം കണ്ടു ജാതചിന്തയനായിരുന്നവൻ വശീകൃതഭ്രാതൃകനാകിന എന്നുടെ പുത്രൻ രാജസുയയ്ക്കൊണ് ശക്തൻ; എൻറാൽ കൃതുശ്രേഷ്ഠമാകിന രാജസുയംകൊണ്ടു യജിച്ചു അഖിലദേവതാവസ്ത്രത്തെ പൂജിക്കു” എൻറിങ്ങനെ പാണ്ഡുചിന്തയുടെ നിയോഗത്തെ പാത്ഥിവേന്ദ്രനറിയിച്ചു ദേവജ്ഞി ദേവലോകഗതനായ കാലത്തു അജാതശത്രു ധർമ്മപുത്രന്തിരുവടി അപശ്ചകരണീയമാകിന രാജസുയം ചെക്കൊണ് അധോക്ഷജനെ വിചാരിച്ചു അറിയാവൂ എൻറകൽപിച്ചു ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടിയെ സ്മരിച്ചുരുളിയ കാലത്തു അക്ഷണമേ പക്ഷിരാജകേതനൻ അവിടത്തിന്നെഴുന്നരുളിയവനെ നോക്കി “കണാ പത്മാവല്ലഭാ രാജസുയയ്ക്കൊണ് ശ്രദ്ധയൊണ്ടെന്നക്കു; അതിനെ സംധിക്കാമോ എൻറ ഒക്കുടം നിന്തിരുവടിയെത്തന്നമേ അറിയിൻറതു” എൻറ അധോക്ഷജനെ നോക്കി അറിയിച്ചുതവസ്ഥയിൽ, “എടോ രാജേന്ദ്രാ മഗധേശ്വരൻ ജരാസന്ധൻ ജീവിച്ചിരിക്കുമപ്പൊഴു” രാജസുയയ്ക്കൊണ് ശ്രദ്ധയൊണ്ടെന്നക്കു രാജലോകത്തെ വെലാൽകരിച്ചു കലഹിച്ചു പിടിച്ചുകെട്ടി കൊണ്ടുപോന്നു ഗിരിപ്രജമാകിൻറ നഗരത്തിങ്കൽ കാരാഗൃഹത്തിങ്കൽ ആക്കി ഇരിക്കിൻറു. ഗിരിഗൃഹത്തിൽ കിടക്കിൻറ ആനത്തലവങ്ങളെ ഒരു സിംഹകടാപൻ ചെറുത്തു നിറുത്തും കണക്കേ രാജാക്കൾ അവനാൽ സംശയമായിട്ടിരിക്കിൻറു. എൻറാൽ ജരാസന്ധവധത്തിന്നും അഖിലരാജഗണവിമോക്ഷണത്തിന്നും ശ്രദ്ധ

പണ്ണക. ജരാസന്ധനെ ജയിച്ചാൽ മറെറാളെ രാജാക്കളെ എല്ലാരെയും ജയിച്ചതായിട്ടും വരും” എൻറിങ്ങനെ ജനാർദ്ദനവചനം കേട്ടു ജാതവിവേകനാകിന അജാതശത്രുവിനെ നോക്കി അഭിമാനിയ്ക്കുന്ന ഭീമസേനൻ അറിയിച്ചാൻ “രാജസുയഞ്ചെയ്യാനിവിടത്തുകൊണ്ടു വൈഷമ്യം? ശ്രീകൃഷ്ണന്തിരുവടിയുടെ നയവും അജ്ഞാനന്റെ വീഴ്ചയും എന്നുടെ ചെലവും ത്രോതാഗ്നിസമമായിരുന്ന ഇവ മുൻറും കൂടിയാൽ ജരാസന്ധനെ നിഗ്രഹിക്കാം” എൻറ ഭീമപരാക്രമനാകിന ഭീമസേനന്റെ വാക്കു കേട്ടു “പരമാത്മമേ ഇതു. ഭീമാജ്ഞാനന്മാരെനക്ക നേത്രങ്ങൾ; മനസ്സാകിൻ റതു മധുസൂദനന്തിരുവടി; എൻറാൽ നിങ്ങൾ ജരാസന്ധനെ വധിച്ചു പ്രതിക്ഷണം കായ്ക്കത്തെയും സാധിക്കാം” എൻറ പൃഥ്വിപതിയുടെ നിയോഗത്താൽ കൃഷ്ണാജ്ഞാനഭീമന്മാർ സ്നാതകബ്രാഹ്മണവേഷവിഭൂഷിതരായ് നിരായുധരായ് മഗധവിഷയം പ്രാപിച്ചു ജരാസന്ധനൊടു യുദ്ധത്തെ പ്രാർത്ഥിച്ചുകാലത്തു അഖിലജഗന്നഃഗലൻ ആനന്ദവിഗ്രഹൻ ശ്രീഭാമോദരന്തിരുവടിയെ ആനായനെൻറ നിരസിച്ച് അതൂതപരാക്രമനാകിന അജ്ഞാനനെ വാലനെൻറ വജ്ജിച്ച ഭീമപരാക്രമനാകിയ ഭീമസേനനെ മഗധേശ്വരൻ യുദ്ധാത്മമായ് വരിച്ചു അവസ്ഥയിൽ, ദന്തവരായുധങ്ങളായിരിക്കിന്റെ ഇരണ്ടാനത്തലവങ്ങൾ തങ്ങളിലെ കിട്ടി പരാക്രമിക്കുങ്കണക്കെ പരാക്രമിക്കിൻറ കാലത്തു, ജനാർദ്ദനോപായനിമിത്തമായ് ജരാസന്ധനെ ഭീമസേനൻ പിളന്നു കൊൻറ തദീയനിബന്ധനസ്ഥരാകിന രാജാദികളെ അഴിച്ചുവിട്ടു അക്ഷണത്തിങ്കൽ അജാതശത്രുവിനെ വന്ദിച്ചു അവസ്ഥ അറിയിച്ചു. അന്നു

രം ധർമ്മരാജശാസനന്നിമിത്തമായ് കിഴക്കിന്ദിക്ക ജയിപ്പാൻ അദ്ധ്യവസിപ്പിച്ചെന്നുള്ളിന്റെ ഭീമസേനന്തിരുവടി ശിശുപാലവിഷയം പ്രാപിച്ചു അവനാൽ സൽകൃതനായ് പതിനൂറു ദിവസമവിടെ വസിച്ചു അവിടെനിന്നു ക്ഷണിന്ദനവിഷയം പ്രാപിച്ചു ശ്രേണിമാനെ ജയിച്ചു അയോദ്ധ്യോധിപതി ദീഗ്ദ്ധപ്രജ്ഞനോടു തിര കൊണ്ടു അൽപ കാലത്തിങ്കലേ കിഴക്കിന്ദിക്കിങ്കലെ രാജാക്കളെ തികയ ജയിച്ചു അർദ്ധരാശിയെ ആപാദിച്ചു ശക്രസമപ്രഭാവൻ ശക്രപ്രസ്ഥം പ്രാപിച്ചു അർദ്ധരാശിയെ അജാതശത്രുവിന്നു കൊണ്ടുചെന്ന് കൊടുക്കിന്റെ കാലത്തു, സച്യസാചി ധനഞ്ജയന്തിരുവടി ധനദപാലിതയാകിന ദിക്കിനെ ജയിപ്പാനദ്ധ്യവസിച്ചു പുറപ്പെട്ട തദ്ദേശവർത്തികളാകിന രാജാക്കളെ ജയിച്ചു തിര കൊണ്ടു ഉത്തരഗിരിയ്ക്കുവുഞ്ചെന്ന് അളകാനാഥനെ ജയിച്ചു അർദ്ധസഞ്ചയത്തെ ആപാദിച്ചു ഇന്ദ്രാഞ്ജൻ ഇന്ദ്രപ്രസ്ഥം പ്രാപിച്ചു ധന്യനിചയസമൃദ്ധനായ ധനഞ്ജയനെന്റെറുള്ള ഞാമത്തെ പ്രാപിച്ചു മുടിഞ്ഞു. പിന്നെ നിഖലഗുണസമൃദ്ധനാകിന നക്ഷത്രൻ ശ്രീവാസുദേവ സഹിതനായ് പടിഞ്ഞാറേ ദിക്കു ജയിച്ചു ദ്രവ്യസമ്പൽ സമനപിതനായ് മഹാരാജസകാശം പ്രാപിച്ചു കാലത്തു ദക്ഷിണന്ദിക്ക ജയിപ്പാൻ ആ . . . തമാകിന ചെലത്തോടുകൂടി സഹദേവൻ സമുദ്രതീരത്തുവുഞ്ചെയിച്ചു ശ്രീവിഭീഷണനോടു തിര കൊടുവാൻ ഏകാന്തകഥനെ യാത്രയാക്കി അഞ്ചര മാസ്മേ ലങ്കാനഗരിയെ പ്രാപിച്ചു വിഷ്ണുപരായണനാകിന വിഭീഷണനെ വന്ദിച്ചു “എന്തോ രാജസേനാപാണ്ഡു പിന്നുടെ പശ്ചിമപുത്രൻ സഹദേവൻ ചൊല്ലിവിട്ടു തിര കൊണ്ടുപോവാൻ ഞാനിവിടെത്തെ പ്രാപിച്ചു. അ

വിടെ ഭഗവാൻ അഗ്നിദേവനെയും രാജസുയത്തെയും
 ത്രൈലോക്യനാഥനാകുന്ന ശ്രീചാസുദേവന്തിരുവടിയെയും
 നിരൂപിച്ചു ധർമ്മജ്ഞനായോർജ്ജായേ ധർമ്മക്ഷാത്മം ധ
 മ്പുത്രന്തിരുവടിക്കു തിര തന്നു വിടുക” എൻറിങ്ങനെ ഘ
 ങോൽകുചൻ പ്രതിപാദിക്കിന്റെ കാലത്തു പെരുലസ്കൃന്
 ശ്രീവിഭീഷണന്തിരുവടി എണ്ണത്തെട്ടു രാക്ഷസരെടുക്ക രത്ന
 രാശി കൊടുത്തുവിട്ടു അവരും ഘോൽകുചനോടുകൂടെ സമുദ്ര
 മതികൂമിച്ചു സഹദേവസഹിതരായ് ഇന്ദ്രപ്രസ്ഥം പ്രാപി
 ചു അത്ഥരാശിയെ ധർമ്മപുത്രന്തിരുവടിക്കു കൊടുത്തു ലങ്കാ
 നഗരി നോക്കി പോയയവസ്ഥയിൽ, ധർമ്മരാജനിയോഗ
 ത്താൽ കിഴക്കിനിക്കു ഭീമസേനൻ ജയിച്ചു ദക്ഷിണനിക്കു
 സഹദേവൻ ജയിച്ചു പശ്ചിമനിക്കു നകുലൻ ജയിച്ചു
 ഉത്തരനിക്കു വിജയൻ ജയിച്ചു രാജസുയംകൊണ്ടു യജി
 പ്താനദ്ധ്യവസിക്കിന്റെ രാജേന്ദ്രൻ നകുലനെ ഹസ്തിനപു
 രനോക്കീ യാത്രയാക്കീ. അനന്തരം ആചാര്യനിപുണനാ
 കുന്ന നകുലൻ ഹസ്തിനപുരം പ്രാപിച്ചു ധൃതരാഷ്ട്രൻ ശ്രീ
 ഭീഷ്മർ ശ്രീവിദുർ ദ്രോണാചാര്യൻ കൃപാചാര്യൻ ദ്രൗ
 ണി കണ്ണൻ ദുര്യോധനത്തുടങ്ങിയൊള്ള ബന്ധുവാന്ധവ
 ന്മാരെ ആദരിച്ചു ശക്രിപ്രസ്ഥത്തെ നയിപ്പിച്ചു കാലത്തു
 ധർമ്മപുത്രന്തിരുവടി സഹദേവനെ വിളിച്ചു “എടോ സഹ
 ദേവാ ഇത്രതുവിക്കൽ ദ്വിജോത്തമന്മാരാൽ ചൊല്ലപ്പടി
 ന്റെ യജ്ഞാംഗങ്ങളെ സമ്പാദിച്ചുകൊടുക്ക. ഇന്ദ്രസേനനും
 വിശ്വകനും തഥിയും അജ്ഞാനസാരമിയും അന്നാദികളെ
 ഒണ്ടാക്കുവാൻ സഹദേവനിയോഗത്താൽ വ്യാപരിക്ക”. ഭ
 ക്ഷ്യഭാജ്യോധികാരങ്ങളിൽ യയത്സുവിനെ നിയോഗിച്ചു.
 ഉത്തേനോദവാനും ഉച്ഛിഷ്ടാപനയനാത്ഥമായും ചോര
 നോക്കുവാനും ദുശ്ശാസനനെ കൽപിച്ചു. ബ്രാഹ്മണരെപ്പു

ജിപ്പാനശപത്നാമാവിനെ, രാജാക്കളെ സൽക്കരിപ്പാൻ സജ്ജയനെ, അക്രതുവിങ്കൽ വേണ്ടമതും പേണ്ടാത്തതും അറിഞ്ഞു ചെയ്യാൻ ഭീഷ്മരയുഗ്രാണരെയും കൽപിച്ചു. ഹരണും സുചണ്ണം രത്നങ്ങൾ ഭക്ഷിണകരം എൻറിവയിററിനുടെ അനപവേഷണത്തിങ്കൽ കൃപാര നിരോഗിച്ചു. ഘൃതാദിമര.....മായിരിക്കിൻറ സുഷുപ്തയത്തിന്നു വിദിരനെ നിരോഗിച്ചു. അവിടെ അഹ്ണീയമിയങ്ങിൻറതു ഭയോധനൻ. വാൽഹീകൻ ധൃതരാഷ്ട്രൻ സൊമദത്തൻ ജയഭ്രമൻ എൻറിവർകൾ നാലരും അക്രതുവിങ്കൽ സ്വാമിവൽ രമിച്ചാർ. പിന്നെയുമക്രതുവിങ്കൽ അവയവകർമ്മങ്ങളിൽ ഓരോ പുരുഷഗ്രേഷുമാരെ നിരോഗിച്ചു ജ്യേഷ്ഠാമുലനക്ഷത്രത്തിൽ അമാവാസിനാൾ മാനോലുടത്തു നവനീതാക്കുഭവനായാൻ നരാധിപൻ. സർവ്വശിഷ്യഗണോപേതനാകിന സർപ്പജ്ഞൻ ശ്രീവേദവ്യാസഭഗവൻ സദസ്സധരം വഹിക്കിൻറതു. ഇച്ഛിച്ചവന്നിച്ഛിച്ചവണ്ണം കൊടുക്ക മുഷ്ടമായ് ഭജിക്ക എൻറിയുണ്ണം പ്രവൃത്തിക്കത്തുടങ്ങി. അവിരാജസുയത്തിങ്കൽ ശബ്ദങ്ങൾ ചടങ്ങു പിഴയാതെ രാജസുയഞ്ചെയ്തു മുടിച്ച് അഗ്രപൂജകൊടുപ്പാൻ അജാതശത്രു സഹദേവനെ നിരോഗിച്ചു യചസ്ഥയിൽ അതീതാനാഗതവർത്തമാനതത്ത്വജ്ഞാനിയാകയാൽ സർപ്പജ്ഞനാകിന സഹദേവൻ ഗംഗാനന്ദനൻ ശ്രീഭീഷ്മന്തിരുവടിയെ നോക്കി “പിതാമഹാ ഇവിരുന്ന ജനത്തിൽ എവനേതാൻ അഗ്രപൂജക്കർന്നാകൂ” എൻറു വിചാരിക്കിൻറ കാലത്തു ശക്രസമപ്രഭാവനാകിന ശാന്തനവൻ ബുദ്ധികൊണ്ടു നിശ്ചയിച്ച സഹദേവനെ നോക്കി അരുളിച്ചെയ്ക്കാൻ “ഐടോ സഹദേവാ വൃഷ്ണിവംശസമുത്ഭ

വനാകിന കൃഷ്ണൻ ഇവിടെ ഉള്ളനായിരിക്കുമ്പോഴു് മറെറവൻ അഗ്രപുരുഷൻ യോഗ്യനാകിൻറതു? അഗ്രപുരുഷനെക്കൊണ്ടു് അധോക്ഷജനെപ്പുജിച്ചാൽ സമസ്തദേവതാവാഗ്ദത്തം പുജിച്ച ഫലം വരുമെൻറല്ലോ വേദശാസ്ത്രങ്ങളിൽ ചൊല്ലിൻറതു. 'യഥാ തരോർമൂലനിഷേചനേ ന തൃപ്തന്തി തൽസ്തസ്യ ഭജോപശാഖാഃ പ്രാണോപഹാരേണ യഥാ നരാണാം (അംഗം) തഥൈവാർണ്ണമച്യുതാച്യുതം' തരുവിൻറ മൂലനിഷേചനംകൊണ്ടു് യാതൊരുപ്രകാരം ശാഖോപശാഖപ്രതിശാഖകൾ തൃപ്തിയെ പ്രാപിക്കിൻറു നരന്മാർക്കു് പ്രാണോപഹാരംകൊണ്ടു് അവയവങ്ങൾ അതിപ്രസന്നങ്ങളാകിൻറു അപ്രകാരമേ അച്യുതന്തിരുവടിയെ അച്ഛിച്ചാൽ അഖിലദേവതകളും തൃപ്തിയെ പ്രാപിക്കിൻറു. എൻറാലിവന്തിരുവടിയെ പുജിച്ചാൽ ഇക്കണ്ഠം സഫലം" എൻറിക്കൊന്ന ശ്രീഭീഷ്മന്തിരുവടിയാലഭ്യനുജ്ഞാതനായ് അവഹിതാഭ്യയനായ് സഹദേവൻ സരോജാക്ഷന്തിരുവടിയെ പുജിച്ചയവസ്ഥയിൽ അതിലസഹ്യമുടയനാകിന ശിശുപാലൻ സഹദേവനെയും ശ്രീഭീഷ്മന്തിരുവടിയെയും ധർമ്മതൽപരനാകിന ധർമ്മപുത്രനെയും ശ്രീകൃഷ്ണന്തിരുവടിയെയും ഭസ്മിച്ചു സദസ്സിൽ സഹദേവനെന്നോക്കി "എന്തോ സഹദേവാ മഹാത്മാക്കളായിരിക്കിൻറ മഹാജനം ഇരിക്കിച്ചേരേ രാജാർഹമായിരിക്കിൻറ അഗ്രപുരുഷനെക്കൊണ്ടു് ആനായനെപ്പുജിച്ചു. അയോഗ്യമേ ഇതു വാലന്മാരേ. ഇപ്പാണ്ടവകൾ കേവലമജ്ഞാനികൾ. ധർമ്മസൂക്ഷ്മത്തെ അറിയിൻറാ ചിലരല്ല. ബ്രാഹ്മണശ്രേഷ്ഠനായ് സർവ്വജ്ഞനായ് ഇരുന്ന ഭഗവാൻ ശ്രീവേദവ്യാസൻ ഇരിക്കിച്ചേരേ വൃഷ്ണീവംശസമുത്ഭവനാകിന കൃഷ്ണനെ എ

ഞ്ഞെ അച്ചിച്ചവാര സഹദേവാ നീ? അഖിലശാ
 സ്രജ്ഞനാകിന അശപത്ഥാമാവു വീരപുരുഷരില
 ഗ്രഗണ്യൻ ഭാരതാചാതുനാകിന കൃപാചാതുൻ ഇ
 വരിരിക്കച്ചേഴ്ത്തേ സഹദേവാ എങ്ങനെ കൃഷ്ണമതിയാ
 യിരുന്ന കൃഷ്ണനെ അച്ചിച്ചവാര? മഹാവീരനാകിന
 ഭഗദത്തൻ മഹാബലനാകിന ജയസേനൻ കലിം
 ഗരാജൻ എൻറിവരളെ നിന്ദിച്ചു എങ്ങനെ കേശവനെ
 പൂജിച്ചവാര? വിവിധഗുണഗണനാകിന വിരാടേശ്വരൻ
 വൃദ്ധതമനാകിന മദ്രാധിപൻ സൗബലനാകിന ശകുനി
 സിന്ധുപതി ജയദ്രഥൻ എൻറിവരളെ നിന്ദിച്ചു എങ്ങനെ
 സഹദേവാ കൃഷ്ണനെ അച്ചിച്ചവാര? ആചാതുനേർറാ
 സഹദേവാ നീ കൃഷ്ണനെ ബുദ്ധിപണ്ണീ? ദ്രോണാചാതുൻ
 ഇരിക്കച്ചേഴ്ത്തേ എങ്ങനെ കൃഷ്ണനെ അച്ചിച്ചവാര?" എൻ
 റിങ്ങനെ ത്തിങ്കൽ ശ്രീപുണ്ഡരീകാക്ഷന്തിരുവടി
 യെയും നിന്ദിച്ചു ധൃവഹരികിൻറ കാലത്തു ധർമ്മത്തപ
 ജ്ഞനാകിന ധർമ്മപുത്രന്തിരുവടി ശിശുപാലനെ നോക്കി
 "എടോ ശിശുപാലാ ഇസ്സഭയിങ്കൽ നിന്നെക്കാട്ടിൽ വൃദ്ധ
 തമരായ് മഹാനഭാവരാകിന മഹീപതിമാർ അനേകം
 ഒണ്ടിരിക്കിൻറു. എൻറാൽ ഇവർ സഹിച്ചിരിക്കിൻറട
 ത്തു നീയും പൊരുത്തിരിക്കയല്ലയോ അഴകിയു" എൻറരു
 ളിച്ചെയിൻറതു കേട്ടു ശ്രീഭീഷ്മന്തിരുവടി "അന്നനയത്തി
 ന്നന്റനല്ല ശിശുപാലൻ ലോകവൃദ്ധതമനാകിന കൃഷ്ണ
 നെ പൂജിച്ചതു സഹിയാതെ ഇരിക്കിൻറാനാകയാൽ.
 ഇകൃഷ്ണനെല്ലോ അവ്യക്തയായിരിക്കിൻറ പ്രകൃതി; എൻ
 റും കേടിൻറിയേ ഇരിക്കിൻറ കത്താവുമിവനേ? സർവ്വ
 ഭൂതങ്ങൾക്കു പരനായിരിക്കിൻറതുമിവന്തിരുവടിയേ; എ
 ല്ലാരിലും വൃദ്ധതമനായിരിക്കിൻറതുമിവച്ചുതനേ; ആദി

ത്വൻ ചന്ദ്രൻ നക്ഷത്രങ്ങൾ ഗ്രഹങ്ങൾ ദിക്കുകൾ വിദിക്കുകൾ സമസ്തവും കൃഷ്ണകുല പ്രതിഷ്ഠിതം; അത്രേയുമല്ല ഞാൻ ചൊല്ലീ ഇസ്സയേിൽ കൃഷ്ണനെപ്പൂജിച്ചതു സഹിയ്ക്കതെ ഇരിക്കിന്റേറാണൊരുത്തനൊളനാകിൽ അവൻ പെരികു വിരഞ്ഞു വില്ലമെടുത്തുകൊണ്ടു യുദ്ധാർത്ഥമായ് പുറപ്പെടുക. ഇവിരുന്ന ഭൂതുകളുടെ ശിരസ്സുകൾ എന്നുടെ കാൽകൊണ്ടു ചവിട്ടിന്റേൻ. ജളമതികൂള നിങ്ങളീ കൃഷ്ണനെ....ല്ലയോ? ഇവനല്ലയോ ആദികാലത്തു മത്സ്യരൂപത്തെ അവലംബിച്ചു വേദപരിത്രാണയെക്കൂട്ടി? കൂർമ്മരൂപിയായ് ദേവഹിതാർത്ഥം മന്ദരാലരണം പണ്ണിയതുമിവനേ. വരാഹരൂപത്തെ സംഗ്രഹിച്ചു ഹിരണ്യാക്ഷവധം പണ്ണി പാതാളത്തിങ്കൽ നിൻറു കൊണ്ടു പോന്ന ഭൂമിയെ സ്വസ്ഥാനത്തിങ്കലാക്കി രക്ഷിച്ചതു മിവനേ. ഇവനെല്ലോ ബ്രഹ്മദത്തവരഗർവ്വതനാകിന ഹിരണ്യകശിപുവിനെ ശ്രീനാരസിംഹത്തിരുവടമ്പിനെ സംഗ്രഹിച്ചു മണിസ്കന്ദത്തിൽനിൻറു പിളന്നു പുറപ്പെട്ട കൂലിശസമാനങ്ങളാകിന നഖമുഖങ്ങളെ കൊണ്ടു ബുഹച്ഛിലാ നിഷ്കരമാകിന വക്ഷസ്ഥലം പിളന്നു നിഗ്രഹിച്ചതു. അദിതിദേവിക്കു പുത്രനായ് ദിവ്യം വഷ്ണുഹസ്ത്രം കൂടി ജനിച്ചു ചുവന്ന ചെറുതാകിന തിരുവടമ്പിനെ ഉടയനായ് മഹാബലിയോടു മൂവടിപ്രമാണം ഭൂമി അളന്നുകൊണ്ടു ത്രൈലോകൈശ്വരപുത്രം ഇന്നു കൊടുത്തു ഉദാരവാക്കായിരുന്ന ഇവനേ വടുചാമനമുണ്ടിയും. ഭൂതവന്നു പുത്രനായ് ജനിച്ചു നിശിതപരശുപയനായ് മൂവേഴിരൂപത്താൻറു തൂടെ നിക്ഷത്രിയയെക്കൂട്ട പരശുരാമനാമധേയനായിരുന്നവനുമിവനേ. ഭൂകാശ്യപൻ ദശരഥനു പുത്രനായ് ത്രൈലോകൈശ്വരപുത്രഗ

പ്ലിതനായിരുന്ന നക്കഞ്ചരച്ചക്രവർത്തി ദശഗ്രീവനെ നി
 ഗ്രഹിച്ച ശ്രീരാമനെൻറ നാമത്തോടുകൂടിയിരുന്നവനു
 മിവനേ. ഹലമുസലഹസ്കനായ് രോഹിണീൽ ജനിച്ച
 ബലഭദ്രരാമനെൻറ നാമത്തോടുകൂടി ഇരിക്കിൻറതുമിവ
 നേ. അഷ്ടമിരോഹിണിനാരും അർദ്ധരാത്രത്തിങ്കൽ വസു
 ദേവസുന്ദരവായവതരിച്ച ആയുധാടിയിൽ നന്ദഗോപനു പു
 ത്രനായ് വളൻ പൂതന തുടങ്ങി ഒരു ദുഷ്ടചക്രത്തെ നി
 ഗ്ളേഷമായ് കൊൻറമുടിച്ച ഭൂമിയെ രക്ഷിപ്പാനിരിക്കിൻറ
 തും കൃഷ്ണനേ. ഇനി കൽകിയായ് ജനിച്ച സമസ്തസംഹാ
 രഞ്ചെയ്യാനിരിക്കിൻറതുമിവന്തിരുവടിയേ. എൻറാലിങ്ങ
 നെ ഇരുന്ന ഇവന്തിരുവടിയെ പൂജിച്ചതു സഹിക്കത്താ
 തെ ഇരിക്കിൻറാരത്തനമനാകിൽ അവൻ വില്ലമെടുത്തു
 കൊണ്ടു യുദ്ധാർത്ഥമായ് ഒരുമ്പട്ടു പുറപ്പെടുക" എൻറരുളി
 ച്ചെയ്തു സന്നദ്ധനായ് സമരത്തിന്നദ്ധ്യപസിക്കിൻറവസ്ഥ
 യിൽ ശീഘ്രപരാക്രമനാകിന ശ്രീചക്രായുധൻ ശ്രീവരസു
 ദേവന്തിരുവടി അഗ്നിമംഗിയാകിന ശ്രീചക്രംകൊണ്ടു ശി
 ശുപാലനുടെ ശിരശ്ശ്ചമദഞ്ചെയ്തു ശ്രീമദപാരകാനഗരി
 നോക്കി എഴുന്നരുളിനാൻ. പിന്നെ യജ്ഞമനുഭവിപ്പാൻ
 വന്ന രാജപോകത്തെ വസ്തുവാഹനസ്വപ്നാദികളെകൊണ്ടു
 സംഭാവിച്ചു തങ്ങൾതങ്ങളുടെ രാജ്യനോക്കി യാത്രയാക്കി
 ശ്രീവേദവ്യാസാദി മഹർഷിവർഗ്ഗത്തെയും മാനിച്ചു തങ്ങൾ
 തങ്ങളുടെ ആശ്രമനോക്കി യാത്രയാക്കി പിതാചാകിന
 ധൃതരാഷ്ടരോടും പിതാമഹനാകിന ശ്രീഭീഷ്മരോടും ദ്രോ
 ണാചാര്യർ കൃപാചാര്യർ വൈകുണ്ഠനൻ കണ്ണൻ.....
 ദുര്യോധനാദി ഭ്രാതൃവർഗ്ഗത്തോടുംകൂടി രാജസുയം കഴിഞ്ഞു
 അനേകന്ദിവസം.....ഒരു നാൾ സഭാപ്രവേശപ്രീതിതരോ

ഷകഷായിതാന്നുരാത്താവകിന സുയോധനൻ പിതാവിനോടും ഭ്രാതൃപശ്ശത്തോടും കൂട നാഗപുരം പ്രാപിച്ചു അജ്ഞാതവശംഭീരനാകിന കണ്ണനോടും സൗഖ്യലനാകിന ശങ്കുനിയോടും ഭൃഷ്മതിയാകിന ഭൃഗ്ഗോരനനോടും കൂടി നിരൂപിച്ചു “ധർമ്മപുത്രന്തിരുവടിയുടെ ഐശ്വര്യത്തെ കലഹമുഖേന ഹരിപ്പാനിനത്തിൽ ആവെറുത്തു. എൻറാൽ കള്ളച്ചുതു പൊതു പഠിച്ചുകൊൾക” എൻറു കൽപിച്ചു ധൃതരാഷ്ട്രരെ അനുചരിച്ചു അനുവദിച്ചിട്ടു വിഭരരെ യാത്രയാക്കി വസിക്കിൻറ കാലത്തു അജാതശത്രു ധർമ്മപുത്രന്തിരുവടി വിഭരരെ ആദരിച്ചു അവൻമുഖത്തു നിൻറ ധൃതരാഷ്ട്രമതവും സുയോധനസിലാത്തവും അറിഞ്ഞു ഭവിഷ്യദർമ്മനിരൂപിച്ചു നിശ്ചയിച്ചു മാതാവിനോടും ഭ്രാതൃപശ്ശത്തോടും വസ്തുവാചനഭണ്ഡാരാദികളോടും കൂട കരിതൂരഗരഥപദാതിസംകുലമാകിന സൈന്യസംവൃതനായ” നാഗപുരം പ്രാപിച്ചു അക്ഷവതിയറകിൻറ സഭയിൽ സൗഖ്യലനാകിന ശങ്കുനിയോടു ചുറ്റു പൊതു തോറിയത്തിൻറടത്തുലെ ഭവ്യവിനിയോഗം നിഖർച്ചം വർച്ചം അബ്ദം.....രമായ് പണയം വച്ചു പൊതു തോററു രാജ്യവാചന വസ്തുഭണ്ഡാരാദികൾ എപ്പേപ്പട്ടത്തും മുടിഞ്ഞു ഭ്രാതാക്കളെ പണയം വക്കിൻറടത്തു മുൻപിൽ നക്ഷത്രസഹദേവനാരെ വച്ചു പൊതുതിയത്തിൻറ കാലത്തു ഭൃഗ്വാദരതനാകിന ശങ്കുനി “എടോ രാജേന്ദ്രാ സാപതന്മാരാകിന നക്ഷത്രസഹദേവനാരെ പണയം വച്ചു സഹോദരന്മാരാകിന ഭീമസേനധനഞ്ജയന്മാരെ ഭ്രാതൃസ്നഹന്നിമിത്തമായ് രക്ഷിക്കിൻറാ നിന്തിരുവടി” എൻറിങ്ങനെ ശങ്കുനിയുടെ ഭൃഗ്വാദത്തെ കേ

ട ശപിച്ഛാനന്ദവ്യവസ്ഥിക്കിൻറ കാലത്തു ശരണെൻറ ശകു
 നിക്കു അനുജനെ കൊടുത്തു ഭീമസേനധനഞ്ജയന്മാരെയും പ
 ണയം വെച്ചു ഒടുക്കത്തു തന്തിരുവടിയെയും പണയമായ് വ
 ച്ചു പൊരുതിയങ്ങിൻറ കാലത്തു, “എടോ രാജേന്ദ്രാ നി
 ന്തിരുവടിക്കു അത്യന്തമിഷ്ടയായിരുന്ന യാജ്ഞസേനി ദ്രൗ
 പദിയെയും പണയമായ് വെച്ചു നിന്തിരുവടിയെ മീണ്ടു
 കൊണ്ടു ഇന്നുമൊരിക്കൽ പൊരുതു ജയിക്കു” എൻറ ശകു
 നിയുടെ വചനം കേട്ടു പറുമെൻറു പാണ്ഡവശ്രേഷ്ഠൻ
 ദ്രൗപദിയേയും പണയമായ് വെച്ചു പൊരുതു തോറ്റിയ
 ങ്ങിൻറടത്തു കളിപ്പടയനാകിന കൌരവേന്ദ്രൻ ദുര്യോധ
 നൻ ശ്രീവിദുരരെ വിളിച്ചു “എടോ വിദുര പാണ്ഡവ
 പത്നി ദ്രൗപദി നമ്മക്കു ദാസഭാവത്തെ പ്രാപിച്ചിരിക്കിൻ
 റവളെ പെരികു വിരെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടു പോന്നു ദാസീചക്ര
 ത്തോടുൻറു ദുര്യോധനനരുളിച്ചെയിൻറ കാലത്തു
 വിദുഷാംവരിഷ്ഠനാകിന വിദുരൻ ധൃതരാഷ്ട്രനെ നോക്കി
 “എടോ രാജേന്ദ്രാ യാവനൊരുത്തൻ ജനനകാലത്തു നരി
 കണക്കെ വിസംഭവമായ് അലറിയതു അങ്ങനെ ദുഷ്ടചിത്ത
 നായിരുന്ന ഇദ്ദുര്യോധനൻ വിഷയമായ് ഇ ഭരതവംശം
 അശേഷമായ് നാശത്തെ പ്രാപിച്ചു മുടിയിൻററിതൊണ്ടു”
 എൻറു ചൊല്ലി അധോമുഖനായ് നിൽക്കിൻറയവസ്ഥ
 യിൽ ദുര്യോധനൻ സുതനെ വിളിച്ചു “എടോ പ്രാതിഗാ
 മീ നീ ചെൻറു ദ്രൗപദിയെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടു പോരുക. ഇ
 വിദുരൻ വിചാദശീലനാകയും നമ്മുടെ ഐശ്വര്യത്തെ
 പൊറുത്തുയ്യുമൊണ്ടു” എൻറു ദുര്യോധനനിയോഗത്താൽ
 സുതൻ ദ്രൗപദിയുടെ സകാശം പ്രാപിച്ചു വൃത്താ
 ന്തമറിയിച്ചു കാലത്തു യാജ്ഞസേനി ദ്രൗപദി സുതനെ

നോക്കി “രാജേന്ദ്രൻ ധർമ്മപുത്രന്തിരുവടി തന്തിരു പടിയെ പണയം വച്ചു തോറു ഈണ്ടാമതെന്നെ പണയം വക്ക യോ ചെയ്തു? മുമ്പിലെന്നെ പണയം വച്ചു പൊതു തോ റു ഒടുക്കത്തു തന്തിരു പടിയെയും പണയം വക്കയോ ചെ യ്തു? ഇ വിശേഷമറിഞ്ഞു ചന്ദ്ര പരമാത്മമെന്നോടു ചൊല്ലുക. ഒളുപ്പണമറിഞ്ഞാൽ നിന്നോടു കൂട സഭയെ പ്രാപിക്കിൻറിതുമാണ്ടു” എൻറിങ്ങനെ ഭൂപദനന്ദനയു ടെ വചനം കേട്ട ഭര്യോധനസകാശം പ്രാപിച്ചു സു തനറിയിക്കിൻറ കാലത്തു അമച്ഛപരവശനാകിന ഭ ര്യോധനൻ ഭുഗ്ഗാസനനെ നോക്കി “എടോ ഭുഗ്ഗാസനാ ഭൂപദനന്ദനയുടെ കേശങ്ങളെ ചുറ്റിപ്പിടിച്ചീഴ്ത്തു സ ഭാമധ്യത്തിങ്കൽ കൊണ്ടുപോരിക. സുതനോ പുകോദ രനെ ഭയപ്പെടുക റിമിത്തമായ് അസമത്വം. പാണ്ഡ വകൾ ദാസഭാവത്തെ പ്രാപിക്കയാൽ അവശരായ് ഒൻ റിന്നു ശക്തരല്ല” എൻറ ഭര്യോധനനിയോഗത്താൽ അ സച്ഛീലനാകിന ഭുഗ്ഗാസനൻ രാജസുയയാജിയാകിന ധ ണ്ഡപുത്രരുടെ ധർമ്മപത്നിയുടെ സകാശം പ്രാപിച്ചു “സഭാമ ധ്യത്തിങ്കൽവെച്ചു ചുതുപൊതു സർവ്വരാജസമക്ഷത്തിങ്കൽ ധർമ്മത്താലേ ജയിക്കുപ്പട്ടാ നീ. എൻറാൽ ലജ്ജയോടു വേ റുപട്ടു മഹാരാജഭുക്ത്യധനനെ ചെൻറു കാണുക” എൻറ ഭുഗ്ഗാസനനുടെ ഭുഗ്ഗാക്കു കേട്ടു വിറക്കിൻറ സർവ്വവയവങ്ങ ളെ ഉടയളായ് ഭുഗ്ഗാസനനെ നോക്കി “ഞാൻ രജസപല യായിരിക്കിൻറു ഏകവസ്രയാകയുമാണ്ടു. എൻറാൽ സഭ യിലകത്തു പൂവാൻ യോഗ്യയല്ല ഞാൻ” എൻറരുളിച്ചെയ്തു ഭഃഖാന്തയായിരിക്കിൻറ ചളെ നോക്കി “എടോ യാജ്ഞ സേനീ രജസപലയായിട്ടിരിക്കിലുമമയം; ഏകാംബരയാ

യിട്ടിരിക്കിലുമമയം; വിഗതവസ്ത്രയാകിലുമമയം; ഇപ്പൊഴു സഭാമദ്ധ്യത്തെ പ്രാപിക്കുവേണ്ടും വ്രീളയോടു വേറുപട്ടു” എൻറ ചൊല്ലിൻറ ദുശ്ശാസനനുടെ വചനത്തെ കേട്ടു വിഹ്വലരായ് അവനോടു കൂട സഭാഭിമുഖമായ് ചൊല്ലിൻറവര ഗാന്ധാരിഭവനന്നോക്കി പോയാനദ്ധ്യവസിപ്പിൻറ കാലത്തു, ദുഷ്ടമതിയാകിന ദുശ്ശാസനൻ ധർമ്മപുത്രരുടെ ധർമ്മപത്നിയുടെ കേശങ്ങളെ ചുറ്റിപ്പിടിച്ചു ഈഴുത്ത ശരക്കൊക്കെണ്ടു തല്ലിൻറ കാലത്തു, വാസസ്തുകളെ വാങ്ങിൻറ കാലത്തു, ത്രീവാസുദേവശ്രീനാമസങ്കീർത്തനപരയായിരുന്നവരക്കു അനേകം വസ്ത്രങ്ങളുളവാകിൻറ കാലത്തു, വസ്ത്രാക്ഷേപംകൊണ്ടു വലിക്കിൻറ മനോദുഃഖമുടയളായ് തന്നുടെ ഭർത്താക്കളുടെയും ത്രീഗോവിന്ദന്തിരുവടിയുടെയും തിരുനാമത്തെ ചൊല്ലി പ്രലാപിച്ചു ഭീനയാകിന ശ്ലേഷപടിയുടെ പരിഭവത്തിങ്കൽ നിൻറ ജനിച്ചു മിപുകുജരകുന്ദഭേദനത്തിങ്കൽ പട്ടുതരയായ് കൊടുതായിരിക്കിൻറ ഭീമസേനനുടെ കോപാഗ്നിയാൽ പാർത്ഥൻ ധ്വഞ്ജയനുടെ ശരങ്ങളാകിൻറ കൊടുംകാറ്റിനാലടിക്കുപറ്റു കുരുവംശമാകിൻറ വനം പ്രവൃദ്ധമായിരുന്നതു പെരിക വിരെ നാശത്തെ പ്രാപിച്ചു മുടിയിൻറിതൊണ്ടു” എൻറതളിച്ചെഴുതു വാദരായണസമേതനായ് മന്ത്രശാലനോക്കി എഴുന്നരുളത്തുടങ്ങിനാൻ ശ്രീചക്രായുധൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

വാസു:—“ഇതെല്ലാം സുയോധനഗുഹം. ഇവിടെ ഇങ്ങനെ എല്ലാം ഇരിക്കിൻറതു. നിഖിലനിതിശാസ്രജ്ഞരായ് നിത്യസേവാനിരതരായ് പുണ്യഗുണഗണവിഭൂഷിതയാകിന പാർത്ഥിവേന്ദ്രന്മാരുടെ ആചാരസമുഹാരം

അമരനികരപരിപൂരിതയാകുന്ന അമരാവതിയെ അപഹരിക്കിൻറതോ എൻറ തോൻറമാറു അഴകുപടച്ചമച്ച തായവയെല്ലോ കാണപ്പടിൻറോ. ആയുധശാലകളും അതിരമണീയങ്ങളായ് നാനാവിധങ്ങളാകുന്ന ആയുധവരങ്ങളാൽ നിറക്കുപ്പട്ടിമിക്കിൻറോ. കശുഹലജനകമാകുന്ന കുതിരപ്പന്തികളിൽ അശ്വസമൂഹങ്ങളും അലറീയങ്ങിൻറോ. സർപ്പലക്ഷണസംപന്നങ്ങളായ് അഖിലജനമാന്യങ്ങളാകുന്ന ആനത്തലവങ്ങളും ഗജ്ജിക്കിൻറോ. ഇ ഭൂയോധനനുടെ ഐശ്വര്യസമൃദ്ധി സമഗ്രമായ് നാശത്തെ പ്രാപിച്ചു മുടിയിൻറു” എൻറരുളിച്ചെയ്താൻ ശ്രീവാസുദേവ നിരൂപി.

വാസു:—മന്ത്രശാല നോക്കി എഴുന്നരുളുൻറവൻ ധർമ്മപുത്രനിരൂപിയുടെ ധർമ്മസ്ഥിതിയും ഭർമ്മതിയാകുന്ന ഭൂയോധനനുടെ ഭർമ്മീലത്തെയും നിരൂപിച്ചു അരുളിച്ചെയിൻറാൻ “ഭൂയോധനൻ എന്നെ കണ്ടു കാര്യത്തെ ചെല്ല ഇല്ല. എപ്പോഴും പരന്മാരുടെ ദുഷണങ്ങളെ വ്യവഹരിക്കു ശീലം. അതിനു ഹേതുവൊണ്ടു. ഗുണദോഷി ഇവൻ പരഗുണകഥനങ്ങളിൽ പൊറുമയുടയൻ. ശരണകയ്യമൊണ്ടു. ‘ഗ്രന്ധവിപ്രിയകൃഷ്ണഃ’ ഒരുത്തനറിയാതെ അപ്രിയങ്ങളെ അനുഷ്ഠിക്കിൻറവൻ ശരൻ. സ്വജനനിട്ടയനാകയ്യമൊണ്ടു. തന്നുടെ ജനത്തിങ്കൽ അപഗതയായിരിക്കിൻറ അനുരൂപയോടുകൂടി ഇരിപ്പിതും. എന്തിന്നു പലവും പറയിൻറു? ദൈവരാത്രിയുടയനാകുന്ന സുയോധനൻ പരമാർത്ഥതപജ്ഞാകുന്ന പാണ്ഡവകൾക്കു രാജ്യം പാതിയും കൊടുക്കു എൻറ സാമദാനഭേദപുരസ്സരമായ് ചൊല്ലുൻറതാകിലും കേൾക്കു ഇല്ല” എൻറരുളിച്ചെയ്തു “എടോ

വാദനായണാ മന്ത്രശാലയിലകത്തു പോകാമോ എന്നു്
എൻറരുളിച്ചെയ്ക്കാൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

കാഞ്ചു:—“ആമേ ആമേ കുറവില്ല. അകത്തെഴുന്ന
രുളുവാൻ അഹ്നേല്ലോ പത്മനാഭൻ” എൻറുണത്തിനാൻ
കാഞ്ചുകീയൻ.

വാസു: - മന്ത്രശാലയിലകത്തെഴുന്നരുളുൻറവൻ “എ
ന്തെന്തു? എന്നെ കണ്ടു സംഭ്രമിക്കിൻറതോ സമസ്തജാത്രിയ
രും? ഒല്ലാ ഒല്ലാ, സംഭ്രമിയാതെ സുഖിച്ചിരിക്ക രാജാക്ക
ണാരെല്ലാരും” എൻറരുളിച്ചെയ്ക്കാൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരു
വടി.

ഭുക്തോ:— “എന്തെന്തു? കേശവനെ കണ്ടു സംഭ്രാന്ത
രായിതോ സമസ്തരാജാക്കണമാർ? എന്നുടെ ആജ്ഞ ലംഘ
നീയമല്ല. മൂന്നു പ്രതിജ്ഞപണ്ണപ്പട്ടിരിക്കിൻറ ദണ്ഡത്തെ
സ്തരിക്ക” എൻറരുളിച്ചെയ്ക്കാൻ ഭുക്തോധനന്തിരുവടി.

വാസു:— മന്ത്രശാലയിലകത്തെഴുന്നരുളിനിൻറിയ
ങ്ങിൻറവൻ സംഭ്രാന്തമായ് ഏറ്റുനിൽക്കിൻറ രാജമണ്ഡ
ലത്തെ കണ്ടു സുയോധനസിദ്ധാന്തവുന്നിരൂപിച്ചു തന്തി
വടിയുടെ സമാഗമത്തിങ്കൽ പ്രത്യുത്ഥാനയ്ക്കെയിൻറ പൂ
മിവിപതിമാക്കു നിഗ്രഹം വരല്ലാ എൻറു നിശ്ചയിച്ചു ഭു
ക്തോധനനെ നോക്കി “എടോ സുയോധനാ ഇരിക്കിൻറാ
നീ” എൻറരുളിച്ചെയ്ക്കാൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

ഭുക്തോ:—“ഇരിക്കിൻറാ സുയോധനാ” എൻറ ശ്രീ
വാസുദേവന്തിരുവടിയുടെ വാക്കു കേട്ടു സിംഹാസനത്തി
ന്മേൽനിൻറു വിരണ്ടു നിലത്തു വീണ്ണു ലജ്ജാനപിതനായ്
ആത്മഗതമായ് അരുളിച്ചെയിൻറാൻ “കേശവദർശന
ത്തിങ്കൽ പ്രത്യുത്ഥാനമിളക്കു എൻറു കുൽപിച്ചു വിചിത്രമാ

കിന ചിത്രപടത്തെ കണ്ട ഉത്സാഹത്തോടു മതിയെ കൂട്ടി കുറിക്കോളോടുകൂടി ഇരിക്കിച്ചെല്ലേയും കേശവന്റെ പ്രഭാവശിശയംകൊണ്ടു ആസനത്തിനേൽ നിന്നു പതിതനായേൻ ഞാൻ” എൻറാത്മഗതമായ് അരുളിച്ചെയ്തു പ്രകാശമായ് “പെരിക ഇന്ദ്രജാലമുടയൊരുത്തനീ ഭൂതൻ മായാവൈഭവം ഉടയൻ. എടോ ഭൂതാ ഇതെല്ലോ ആസനം ഇരുന്നാലമയ്യം” എൻറരുളിച്ചെല്ലാൻ ഭൂതോധനന്തിരുവടി.

വാസു—ബലാഞ്ജലിപുടമായ് എഴുന്നിറു നിൽക്കിൻറ മഹാജനത്തെ കണ്ട ദയാപരനാകിന ശ്രീഭാമോദരന്തിരുവടി “ഇരുപ്പു എല്ലോ ഭോണാചാതുൻ. ഗാംഗേയപ്രമുഖരാകിന മഹീപതിമാരുമിരിക്ക” എൻറരുളിച്ചെയ്തു മന്ത്രശാലയിൽ സിംഹാസനത്തിനേൽ ഇരുന്നരുളുൻറവൻ ചിത്രപടത്തെ കണ്ട “ഏതേ ദർശിയമിച്ചിത്രപടം കൈതൂഹലജനകം സർവ്വജനമനോഹരം” എൻറരുളിച്ചെയിൻറവൻ സൂക്ഷിച്ചു നോക്കി പരികപിതനായ് “പോയ് കെട്ട. ദൈവദീകേശാംബരാകുണ്ഠനം ഇതിങ്കലെഴുതപ്പട്ടതു. ഏതേ ആശ്ചര്യമേ ഇസ്സയോധനൻ തന്നുടെ ചാൻ ജനത്തിന്റെ പരിഭവം തന്റെ പരാക്രമമെൻറ നിരൂപിക്കിൻറ അജ്ഞനാകയാൽ. ലോകത്തിങ്കൽ എവനേ താൻ തന്നുടെ ദോഷത്തെ സഭകളിൽ പ്രകടിക്കിൻറതു നിദ്യനായിട്ടു” എൻറരുളി “ഇസ്സഭാമദ്ധ്യത്തിങ്കൽ നിന്റെടുത്തു കളക ഇച്ചിത്രപടത്തെ” എൻറരുളിച്ചെല്ലാൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

ഭൂതോ—“എടോ വാദരായന്നാ കേശവന്നനിഷ്ടമാകിൽ എടുത്തു കൊണ്ടുപോക ചിത്രപടത്തെ” എൻറരു

ജിചെച്ചുജ്ഞാൻ ഭൂതോധനത്തിരുവടി. “യാതൊൻറു മഹാ രാജനിയോഗം” എൻറു ചൊല്ലി പിത്രപടഞ്ഞെയുമെടുത്തു കൊണ്ടു ഭവനന്നോക്കി ചെല്ലത്തുടങ്ങിനാൻ കാഞ്ചുകീ യൻ.

ഭൂതോ—കുശലത്രപമായ് ശ്രീദാമോദരത്തിരുവടിയുടെ സിദ്ധാന്തചിരുലമായ് അരുളിച്ചെയിന്റേറാൻ “എടോ ഭൂതാ പാണ്ഡവകൾക്കും ഭൃത്യന്മാർക്കും എല്ലാർക്കും സുഖമായിട്ടോ ഇരിക്കിൻറു?” എൻറു സമസ്തകുശലവിചാരഞ്ചെയ്തു പ്രത്യേകമായ് കുശലം വിചാരിക്കിന്റേറാൻ “ധർമ്മഭവന്നു പുത്രനായ് ധർമ്മനിഷ്ഠനാകിന യുധിഷ്ഠിരൻ കുശലിയോ? വായുഭഗവാന്നു പുത്രനാകിന ഭീമസേനനു കുശലമോ? ദേവേന്ദ്രനന്ദനൻ അജ്ജനനു സുഖമോ? വിനയസമ്പന്നരാകിന അശ്വിപുത്രന്മാർ കുശലികളോ? പാണ്ഡവകളും ഭൃത്യന്മാരും കുശലികളായിട്ടോ ഇരിക്കിൻറു?” എൻറു റിങ്ങനെ ചോദ്യത്രപേണ പാണ്ഡവകൾ ദേവപുത്രന്മാരകയാൽ രാജ്യാഹാരല്ല എൻറതിനെ സൂചിച്ചരുളിച്ചെല്ലാൻ ഭൂതോധനത്തിരുവടി.

വരസു—“ഗാന്ധാരിപുത്രനായിരുന്ന നിനക്കു യോഗ്യമി കുശലവിചാരം. കുറവില്ല കുറവില്ല. എല്ലാർക്കും കുശലികൾ. ഭവാന്റെ രാജ്യത്തിങ്കലും ശരീരത്തിങ്കലും കുശലവും അന്നാമയത്തെയും വിചാരിപ്പുതുഞ്ചെയ്തു വിജ്ഞാപിക്കിന്റേറാ യുധിഷ്ഠിരൻ ആദിയായിരിക്കിൻറ പാണ്ഡവകൾ. എങ്ങനെ എങ്കിൽ അടവിയിങ്കൽ അധികമായ് ദുഃഖം അനുഭവിച്ചു; സഭാതലത്തിങ്കൽ പറഞ്ഞ സമയം സമഗ്രമാവുതുഞ്ചെയ്തു. ധർമ്മയുക്തമായ് പൈതൃകമായിരിക്കിൻറ രാജ്യത്തെ പകുത്തു തരവും വേണ്ടും എൻ

റിങ്ങനെ പാണ്ഡവകളുടെ വചനം” എൻറരുളിച്ചെ
ജ്ഞാൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

ഭൂതോ:—“എന്തെന്തു ഭായാഭ്യം എന്റൊ ചൊല്ലിൻ
റിതു? അതിന്നു വിഷയമില്ല; എങ്ങനെ എങ്കിൽ എന്നുടെ
പിതാവു ധൃതരാഷ്ട്രന്തിരുവടിക്കു അവരജനാകിന അവ
നീപതി പാണ്ഡു മൃഗയയിങ്കൽ താൽപർച്ചമടയനായ് ഹി
മവൽപ്രദേശങ്ങളിൽ പെരുമാറുൻറവൻ, ജ്ഞിപതിയെ
എയ്ക്കു നിഗ്രഹിച്ചു പ്രാപ്തശാപനായ് ശതതുംഗത്തിന്മേൽ
വസിച്ചു ദാരശ്രദ്ധയോടും ചേരുപട്ടു മരിച്ചു സ്വർഗ്ഗതനായി.
പരാത്മാജനാർ പാണ്ഡവകൾ. പൈതൃകമായിരുന്ന രാജ്യം
പാണ്ഡവകൾക്കു എങ്ങനെ ഒണ്ടാമാറു? ദേവപുത്രന്മാർക്കു
ദേവരാജ്യം; രാജപുത്രന്മാർക്കൊള്ളാൻറിവിരാജ്യം” എൻ
റരുളിച്ചെജ്ഞാൻ ഭൂതോധനന്തിരുവടി.

വാസു:—“എടോ സുഭയാധനാ പുരാണജ്ഞനാകി
ന ഭവാനോടു സ്വപ്നയൊല്ലിൻറിതൊണ്ടു. പാണ്ഡവ
കൾ ദേവപുത്രന്മാരായാൽ രാജ്യാഹാരല്ല എൻറല്ലോ
ചൊല്ലിൻറു. ചൊല്ലുക നിന്നുടെ പിതാവു രാജ്യം. ലഭിച്ചു
വരൂ. വിചിത്രവീര്യൻ വിഷയസൗന്ദര്യനായിരുന്നവൻ
ക്ഷയരോഗംകൊണ്ടു വിപത്തിനെ പ്രാപിച്ചാൻ. ശ്രീചേദ
വ്യംസൻപക്കൽ നിൻറു ഇ ധൃതരാഷ്ട്രനുള്ളനായ്. എൻ
റാൽ നിന്നുടെ പിതാവായിരുന്ന ഇവൻ പൈതൃകമായി
രുന്ന രാജ്യത്തെ സ്വീകരിച്ചുവാരെങ്ങനെ” എൻറരുളി
ച്ചെജ്ഞാൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

വാസു:—“ഒല്ലാ ഒല്ലാ ഭവാനു ഇവണ്ണം പരസ്പരവി
രോധവിവർത്തനംകൊണ്ടു കരുതലും നൃപനാമമാത്രശേഷ
മേ പെരിക വിരെയ്ക്കേണ്ടിച്ചു മുടിയും. എൻറാൽ ഭവാനമ

ഷ്ഠയെ കളഞ്ഞു യുധിഷ്ഠിരാദി പാണ്ഡവകൾ ഭ്രാതൃസ്നേഹം വിഷയമായ് യാതൊൻറിനെ ചൊല്ലുൻറു അതിനെ അതന്ദ്രിതനായ് ചെയ്യാൻ യോഗ്യനേ ഭവാൻ" എൻറുള്ളിച്ചെന്താൻ ശ്രീപാണ്ഡുദേവന്തിരുവടി.

ഭുക്ത്യാ—“എടോ ഭൂതാ രാജ്യവ്യവഹാരത്തെ അറിയിൻറാരുത്തനല്ല ഭവാൻ. സമാനചിത്തരാകിന രാജപുത്രന്മാരാൽ ശത്രുക്കളെ ജയിച്ചു ഭജിക്കപ്പെടുൻറാൻറല്ലോ രാജ്യം. അങ്ങനെ ഇരുന്ന രാജ്യം ഒരുത്തനാൽ പ്രാപ്തനീയമല്ല, പ്രാപ്തമിക്കപ്പെടുവാൻ യോഗ്യമായൊള്ളാൻറല്ല; അത്രേയുമല്ല, പിന്നെ ദരിദ്രനായ്ക്കൊണ്ടു താനേ അറിഞ്ഞു ദാനഞ്ചെയ്പ്പടുൻറാൻറുമല്ല, ദീനന്നു കൊടുക്കാവൊൻറല്ല രാജ്യം. രാജാചാകയിൽ ശുദ്ധ ഒണ്ടായിട്ടിരിക്കിൻറതാകിൽ അപ്പാണ്ഡവകൾ അതിസാഹസത്തെ ചെയ്തു. സാഹസകൂടാതെ കാര്യത്തെ സാധിപ്പാനരുതു. ‘അസാഹസൈരദ്ധ്യവസായഭീരുഭിഃ പദേപദേ ദോഷസഹസ്രദശ്ശിഭിഃ അസത്യവന്തിഃ പരിവാദശങ്കിഭിർമഹത്തപമാപാദയിതു ന ശക്യതേ’ സാഹസമിൻറിയെ ഇരിക്കിൻറവർ മഹത്തപത്തെ സമ്പാദിപ്പാനരുതു. അദ്ധ്യവസായവിമുഖർക്കും അസാധ്യം കാര്യം. പദംപ്രതി ദോഷസഹസ്രങ്ങളെ നിരൂപിച്ചു ഉദാസീനരായിരിക്കുമവർക്കും സത്പാഹീനർക്കും അപവാദഭീരുക്കൾക്കും മഹത്തപമാപാദിപ്പാനരുതു. എൻറാൽ സാഹസത്തെ അനുഷ്ഠിക്ക പാണ്ഡവകൾ. ചതുരപായങ്ങളിൽവെച്ചു മുമ്പിൽ സാമം വേണ്ടു പ്രയോജിപ്പാൻ. ‘പൂർവ്വം സാമ പ്രയോക്തവ്യം ദപിതിയോ ഭേദേ ഏവ ച തുതീയന്ദാനമിത്യുക്തം ചതുരേന്മാദണ്ഡ ഉച്യതേ’ ഇങ്ങനെ ചതുരപായങ്ങളുടെ പ്രയോഗ

കാലം. മുമ്പിൽ സാമത്തെ പ്രയോഗിച്ചു; നാമസാധ്യ മല്ലാതെ കാർത്തികൻ ഭേദപ്രയോഗത്തെപ്പറ്റി; ഭേദംകൊണ്ടു മന്ദതായ്ക്കിൽ ദാനപ്രയോഗത്തെപ്പറ്റി; മൂന്നുകൊണ്ടു അസാധ്യമായിരിക്കിൽ കാർത്തികൻ സാഹസത്തെപ്പറ്റി; സാഹസമെന്റു ഭണ്ഡം. നാലാമുപായമതു. തങ്ങളുടെ ബന്ധുവന്ധുവന്മാരോടും സൈന്യസമൂഹത്തോടും കൂടിയുദ്ധഭൂമിയെ പ്രാപിച്ചു കൊടുത്തായ യുദ്ധത്തെച്ചെയ്തു ശക്തരാകിൽ പാണ്ഡവകൾ. അതുകൊണ്ടു ശാന്തചിത്തരായ് ശമയമനിയമദക്ഷഭാവദാക്ഷിണ്യാദികളോടുകൂടി സമർത്ഥരായിരുന്ന തപസ്വികളാൽ സേവിക്കപ്പെട്ടിരിക്കിൽ ആശ്രമത്തെ പ്രാപിക്കു നിസ്സംഗമായിട്ടു പാണ്ഡവകൾ. 'സംഗസ്തർജ്ജ്വാനനാ ത്യാജ്യസ്ത ചേൽ ത്വക്തും ന ശക്യതേ സ സതഭിസ്സഹ കർത്തവ്യസ്തന്തസ്സംഗസ്ത ഭേഷജഃ' എന്റു സംഗം സർവ്വപ്രകാരേണ കളവാൻ യോഗ്യം. അതു കളവാൻ അതതാതെ ഇരിക്കിൽ സത്തുക്കളോടെ ചേണ്ടും സംഗമമാണ്ടുവാൻ. സത്തുക്കളല്ലോ സംഗനാശത്തിന്നെഴുപ്പം. എന്റാൽ ശാന്തമതികളായിരിക്കിൽ സജ്ജനന്മാർ സേവിക്കപ്പെട്ടിരിക്കിൽ ആശ്രമത്തെ പ്രാപിക്കു ശമത്തിന്നായ്ക്കൊണ്ടു. 'ശമശ്ചിത്തപ്രശാന്തതാ' ശമമെന്റു മനസ്സിനുടെ അടക്കം. എന്റാൽ സുഖിച്ചു ആശ്രമങ്ങളിൽ വസിച്ചോരാക പാണ്ഡവകൾ" എന്റുള്ളിച്ചെങ്കിൽ ഭയ്യേധനത്തിരുവടി.

വാസു — "എന്റാ സുയോഗനാ ബന്ധുജനം വിഷയമായ് പരഷപ്രവഹാരത്തെച്ചൊരിയ. പുണ്യസമൂഹംകൊണ്ടു അഴകതായ് പ്രാപിക്കപ്പെട്ടിരിക്കിൽ രാജഗ്രീയെ അധിഗമിച്ചിട്ടു സുഹൃത്തുക്കളേയും ബന്ധുക്കളേയും ചരിക്കി

ന്റേറാൻ യാചനൊരുത്തൻ അച്ഛൻ വിഹലശ്രമനായിട്ടു വരും” എൻറരുളിച്ചെയ്താൻ ശ്രീ ചാസുഭവന്തിരുവടി.

ഭുക്താ—“നിന്നുടേ പിതാചാകിന വസുഭവനുടെ പതിക്കു സഹോദരനായ് രാജാചായ് ഇരുന്ന കംസനെ കുരിച്ചു ഭയാചൊണ്ടായിതോ നിനക്കു? നിത്യമായ് ഉപദ്രവിക്കിൻറ പാണ്ഡവകൾ വിഷയമായ് ഇവുണ്ണം ഭയാശ്രുന്യരാഃയാ ഇരിക്കിൻറു ഞാങ്ങൾ?” എൻറരുളിച്ചെയ്താൻ ഭുക്താധനന്തിരുവടി.

വാസു—“അതെമ്പക്കൽ നിൻറൊണ്ടൊയൊരു ഭോഷമെൻററിയൊല്ലാ; എങ്ങനെ എങ്കിൽ എന്നുടെ മാതാവിനെ പചവട്ടം പുത്രവിശോഗദഃഖിതയാക്കി വൃദ്ധനാകിയ തന്നുടെ പിതാവു ഉഗ്രസേനനെ പിടിച്ചു കെട്ടി കാശം ഘൃഹത്തിലിടുവതുണ്ടെയ്തു പ്രപൃദ്ധകല്പുഷനാകയാൽ താനേ ദൈവഹതനായിട്ടും വന്നു മുടിഞ്ഞു; എമ്പക്കൽനിൻറൊണ്ടൊയൊൻറല്ല ഇദ്ദോഷം” എൻറരുളിച്ചെയ്താൻ ശ്രീ ഭാമോദരന്തിരുവടി.

ഭുക്താ—“സർവ്വപ്രകാരം നിന്നാൽ വഞ്ചിക്കപ്പെട്ടാൻ കംസൻ. ആത്മപ്രശംസ പോരും; ശൈത്യമല്ല ഇതു എൻററിക. തന്നുടെ പുത്രിമാക്കു ഭർത്താചായിരുന്ന കംസന്റെ വധം കേട്ടു കല്പുഷഹൃദയനായ് ജാമാത്രനാശസന്തപ്തനായ് ക്രോധപാരവശ്യം വന്നു മഗധേശ്വരൻ അപരിമേയാക്ഷേപഹിണീസമുദായസംവൃതനായ് സമരസനായ് പ്രാപിക്കിൻറ കാലത്തു ഭയപ്പുട്ടോടിപ്പോകിൻറ നിൻറ ആ ശൈത്യം എവിടത്തിങ്കൽ പോയി” എൻറരുളിച്ചെയ്താൻ ഭുക്താധനന്തിരുവടി.

വാസു:—“ഏകോ സുയോധനാ നയത്തെ അനുസരി

ക്കിൻറ ജനത്തിന്നു ദേശം കാലം അവസ്ഥ എൻറിവയി
റെറ അപേക്ഷിച്ചിരിപ്പു ശൌര്യം. എന്നു കുറിച്ചൊള്ള
പരിഹാസത്തിൽപുതാക. സ്വകാര്യത്തെ അനുഷ്ഠിക്ക. ഭ്രാ
താക്കൾ വിഷയമായ് സ്നേഹം കർത്തവ്യം. ദോഷങ്ങൾ
സൂരിപ്പാൻ യോഗ്യങ്ങളല്ല. ഇഹലോകത്തും പരലോക
ത്തും ബന്ധുക്കളോടൊള്ള സംബന്ധം ശ്രേഷ്ഠതയായൊ
ള്ളതു് എൻറരുളിച്ചെയ്ക്കാൻ ശ്രീഗോവിന്ദന്തിരുവടി.

ദുര്യോ:—“മനുഷ്യർക്കു ദേവപുത്രന്മാരോടു എങ്ങനെ
ബന്ധുഭാവമൊണ്ടാകിൻറവാറു? പിഷ്ടപേഷണമിതു; അര
ച്ചതിനെ അരക്ക. പോരും ഇക്കഥ നിൽപുതാക” എൻറ
രുളിച്ചെയ്ക്കാൻ ദുര്യോധനന്തിരുവടി.

വാസു:—“സാമംകൊണ്ടുനനിയമാനനായിരുന്ന ഇ
വൻ തന്റെ സ്വഭാവത്തെ വിടിൻറീല്ല. പരുഷാക്ഷര
ങ്ങളായിരിക്കിൻറ വചസ്സുകളെ കൊണ്ടു അമയുമിവനെ
ഞാൻ ക്ഷോഭിപ്പിച്ചു” എൻറാത്മഗതമായരുളിച്ചെയ്തു പ്ര
കാശമായ് “എന്ദോ സുയോധനാ അജ്ജനനുടെ ബലപരാ
ക്രമങ്ങളെ അറിയിൻറീല്ലയോ നീ” എൻറരുളിച്ചെയ്ക്കാൻ
ശ്രീഹംസദേവന്തിരുവടി.

ദുര്യോ:—“എന്ദോ ഭൂതാ ഞാനൊ അറിയിൻറീല്ല”
എൻറരുളിച്ചെയ്ക്കാൻ ദുര്യോധനന്തിരുവടി.

വാസു:—“എന്ദോ കേൾക്ക അജ്ജനനുടെ പരാക്രമ
പ്രഭാവത്തെ. ഭഗവാൻ പശുപതി കൈരാതമായിരുന്ന വ
പുസ്സിനെ അവലംബിച്ചു കാഞ്ചനദൃമസന്നിഭനായ് വന
പ്രദേശത്തിങ്കൽ നിൻറരുളൻറവൻ അജ്ജനനാൽ യുദ്ധ
യെഴുതു സന്തോഷിപ്പിക്കപ്പട്ടാൻ. ഹരനുപാലം ആശു
ര്യത്തെ വരുത്തിരുന്ന അജ്ജനനുടെ ബലവീര്യങ്ങൾ പി

ഒന്നു പാണ്ഡവം വന്നതെ ആപണ്ഡവവിരോധിയായ അഗ്നിദേവൻ ഭവിക്കിൻറയവസ്ഥയിൽ വർഷിക്കിൻറ ജലധാരകളെ ശരവർഷംകൊണ്ടു മുടിയാൻ. ദേവേന്ദ്രൻ പീഡാനിരതരായിരുന്ന നിവാരകവചന്മാർ ലീലയോടു കൂട ക്ഷയത്തെ നയിപ്പിക്കപ്പെട്ടാർ. എന്തു താൻ? വിരാടനഗരത്തിങ്കൽ അജ്ജനനൊത്തത്തനാലെ അല്ലയോ ഭീഷ്മാദിമഹാരഥർ ജയിക്കപ്പെട്ടിതു? അത്രേയുമല്ല, മറെറാൻറ നിനക്കും പ്രത്യക്ഷമായിരിപ്പൊൻറിനെ ചൊല്ലിൻറാടൂ. ഷോഷയാത്രയിങ്കൽ ചിത്രസേനനാകിൻറ ഗന്ധർവ്വൻ നിന്നെപ്പിടിച്ചു കെട്ടി അംബരമംഗ്ഗമേ കൊണ്ടുപോകിൻറ കാലത്തു ഭയന്നിമിത്തമായ് പതറി അലറിൻറ നിന്നെ അജ്ജനനല്ലേ അഴിച്ചുവിടീച്ചതു? എന്തിന്നു പലവും പറയിൻറു? എന്നുടെ വാക്യം ഹേതുവായ് ധൃതരാഷ്ട്രനന്നാ രാജ്യം ഉൾത്തെ തരിക. താരാതെ ഇരിക്കിൻറതാകിൽ ചതുസ്സംഗരപത്നയായിരുന്ന ഭൂമിയെ പാണ്ഡവകൾ തങ്ങളേ സ്വീകരിപ്പൂർ” എൻറരുളിച്ചെഴുതാൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി

ഭർതൃഃ—“എന്തെന്തു സാഗരാന്തയായിരുന്ന ഭൂമിയെ പാണ്ഡവകൾ തങ്ങളേ സ്വീകരിപ്പൂർ എന്റേറാ ചൊല്ലിൻറു? സാക്ഷാൽ സമീരണൻ വായുഭഗവാൻ ഭീമരൂപിയായിട്ടു കലഹിക്കിൻറാനാകിലും ശതക്രതു ശക്തിൻ വക്ത്രീവാസവൻ ദേവേന്ദ്രന്തിരുവടി അജ്ജനന്റെ രൂപത്തെ സംഗ്രഹിച്ചു കലഹിക്കിൻറതാകിലുമമയം. പരദം പരവംബാടവമൊള്ളോയേ! നിന്നുടെ വചനങ്ങളെ കൊണ്ടു പൈതൃകമായ് വീഴ്ചംകൊണ്ടു രക്ഷിക്കപ്പെട്ടിരിക്കിൻറ രാ

ജ്യോതികൾ പൂർവ്വകാലിയെ പോലും തരിൻറീല്ല” എൻറുളിച്ചെഴുത്താൻ ഭൂതോധനത്തിരുവടി.

വാസു:—“പോയ്കെട്ടു കരുതലത്തിങ്കളുംകൂടുന്നൊ യൊളളായ, അയശസ്സികൾ ലുബ്ധനായൊളളായ! ഞാ ണ്നര പോലും തുണാനരരാഭിഭാഷ്യർ, തുണഭേദഭാഷണീ യർ” എൻറുളിച്ചെഴുത്താൻ ശ്രീവാസുഭവത്തിരുവടി.

ഭൂതോ:—“എന്ദോ ഗോപാലകാ ഞാണര തുണാനര രാഭിഭാഷകർ. ആരുമൊരുത്തൻ സ്ത്രീകളെ നിഗ്രഹിപ്പീ ല്ല. സ്ത്രീധനയുഞ്ചെയ്തു. അശപഹത്തിയും അയശസ്കരം. അശപത്തെയും വധിച്ചു. ഗോവൃഷത്തെയുംനിഗ്രഹിച്ചു. അതും ലോകത്തിൽ മറെറാരുത്തൻ ചെയ്ത ഇല്ല. മല്ലനാ മെയും നിഗ്രഹിച്ചു നില്പുജനായ” സഭാമദ്ധ്യത്തിങ്കൽ സാധുജനത്തോടു വ്യവഹരിച്ചാൻ ശ്രദ്ധ പണ്ണിന്റേറ” എൻറുളിച്ചെഴുത്താൻ ഭൂതോധനത്തിരുവടി.

വാസു:—“എന്ദോ സുയോധനാ നീയെന്ന ആക്ഷേ പിക്ഷയോ ചെയിൻറതു?” എൻറുളിച്ചെഴുത്താൻ ശ്രീവാ സുഭവത്തിരുവടി.

ഭൂതോ:--“സത്യമേയെല്ലോ ഇതു; ആക്ഷേപമല്ല” എൻറുളിച്ചെഴുത്താൻ ഭൂതോധനത്തിരുവടി.

വാസു:—“അതിചാദശ്രവണംകൊണ്ടൊളളതു പോ രം. പോവു ഞാൻ” എൻറുളിച്ചെഴുത്താൻ ശ്രീവാസുഭേ വത്തിരുവടി.

ഭൂതോ:—“പോക പോക. പശുക്കളുടെ കളമ്പിൽ നിൻറു പുറപ്പടിൻറ ഭൂമിപ്പൊടിയാൽ മൂടപ്പട്ടിരിക്കിൻറ അവയചങ്ങളെ ഉടയോയ, ആല്പാടി നോക്കി പോക. വ

ഥരവേ കഴിച്ചുപോയി കാലം” എൻറരുളിച്ചെയ്താൻ ഭൂതോധനത്തിരുവടി.

വാസു:—“അച്ചണ്ണമാക. ഞാങ്ങര പ്രാകൃതരെപ്പോലെ പരുഷവചനപരിഭാഷണത്തിങ്കൽ പടുതരല്ല. പ്രതിസന്ദേശമെന്തു? പാണ്ഡവസകാരം പ്രാപിച്ചാൽ ചൊല്ലമതെന്തു?” എൻറരുളിച്ചെയ്താൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

ഭൂതോ:—“പോയ് കെടു. പ്രതിസന്ദേശത്തിന്നയോഗ്യനീ. എൻറാൽ ചൊല്ലിൻറീല്ല. ധരിക്കപ്പട്ടിരിക്കിൻറ വെണെക്കാരകടയോടു കൂടി ദ്വിജശ്ലേഷന്മാരാൽ ജപിച്ചു സാധിക്കപ്പട്ടിരിക്കിൻറ അഭിഷേകജലങ്ങളാൽ നനക്കപ്പട്ടിരിക്കിൻറ ഉത്തമംഗത്തെ ഉടയനായ് വണക്കത്തോടുകൂടി അനുയാത്രാതൽപരരായ് ഇരിക്കിൻറ രാജാമുഹത്തോടു വ്യവഹരിപ്പു. നിന്വോലുമാരോടു ചൊല്ലിൻറീല്ല” എൻറരുളിച്ചെയ്താൻ ഭൂതോധനത്തിരുവടി.

വാസു:—“എന്നോടു വ്യവഹരിക്കിൻറീല്ലപോൽ സുയോധനൻ. എടോ ശരൻ! നീ വാണ്ഡവന്മാരിൽ സ്നേഹമൊള്ളൊരുത്തനല്ല. കാകന്മാരെ പോലെ ഇരുന്ന ഇക്ഷണവിശേഷത്തെ ഉടയൻ. പിംഗലവർണ്ണൻ. ഇച്ചൊന്നവ അല്പപുരുഷലക്ഷണം. എൻറാൽ നീ നിമിത്തമായ് കരുവംശം നാരത്തെ പ്രാപിച്ചു മുടിയും. എടോ രാജാക്കന്മാരേ പോകിൻറ ഞാങ്ങര” എൻറരുളിച്ചെയ്താൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

ഭൂതോ:—“എന്തു? പോചാനിരിക്കിൻറീതോ കേശവൻ? എടോ ഭൃഗ്ഗാസനാ, ഭുലംഷ്ണാ, ഭർബുദ്ധ, ഭർമുഖാ, ഭൃതസമുദാചാരത്തെ അതിക്രമിച്ചിട്ടിരിക്കിൻറ കേ

ശവൻ ബന്ധിക്കപ്പെടുവാനാക. എന്തു നിങ്ങൾ ശക്തരല്ല യോ? എങ്കോ ഭൃശ്ശാസനാ നീയോ സമത്മനെല്ലോ. ഉൽപലാപീഡമാകിന്റെ ആനത്തലവൻ ഭൃശ്ശാചാജിയായിരുന്ന കേശി കംസൻ എൻറിവരെ നിഗ്രഹിച്ചിരിക്കിന്റെ കൃഷ്ണൻ ആസ്താടിയിലേ വസിക്ക നിമിത്തമായ് ആചാരമറിയിൻറൊരുത്തനല്ല. ബാഹുബലംകൊണ്ടു ഹരിക്കപ്പെട്ടിരിക്കിന്റെ വീര്യത്തോടു കൂടി ഇരുന്നവൻ തന്റെ വചനഭോഷംകൊണ്ടു പെരിക വിരഞ്ഞു പിടിച്ചുകെട്ടപ്പെടുവാനാക. ഏതേ ഇദ്ദൃശ്ശാസനൻ അശക്തൻ. മാതൃലൻ ശക്തി സമത്മൻ. നിന്നാലിക്കോരവൻ പിടിച്ചു കെട്ടപ്പെടുവാനാക. എന്തുതാൻ? ശക്തിയും പരാജയമായ് താനേ വീണ്ണതോ? അമയും. ഞാനേ പാശങ്ങളെ കൊണ്ടു പിടിച്ചുകെട്ടു” എൻറു ചൊല്ലി പാശഹസ്തനായ് ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടിയുടെ സമീപത്തെ പ്രാപിച്ചുതളിനാൻ ഭര്യോധനന്തിരുവടി.

വാസു:—“എന്തു? എന്തെ കുറിച്ചു വികത്തുകാമനായിട്ടോ ഇരിക്കിൻറു സുയോധനൻ? അമയും സുയോധനന്റെ സാമത്മ്യത്തെ കാണുമു” എൻറുതളിച്ചെഴു വിശ്വരൂപത്തെ അവലംബിച്ചു നിൻറുതളിനാൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

ഭര്യോ:— “എങ്കോ ള്ളാ ദേവമായായിരുന്ന ഭവദീയമായെ ചുഴൻറും ശ്രീക്കിരൊറായാകിലും അനന്തങ്ങളാകുന്ന അനിമിഷാസ്രങ്ങളു അവഹിതനായ് പ്രയോഗിക്കിൻറുതാകിലും അശപാത്തയുമാനയും വൃഷഭത്തെയും അവധൂതരങ്ങളായിരിക്കിൻറവിന്റെ വധിക്ക ഹേതുവായ് പെരുക്കി ഇരിക്കിൻറ തിമിപ്പിനോടു കൂടി ഇരുന്ന നീ

രാജമധ്യത്തിങ്കൽ എന്നാൽ ഇപ്പൊഴ് പിടിച്ചുകെട്ടപ്പെട്ടിരുന്നെന്ന് എൻ്റെ രാജ്യത്തിൽ ഉദ്യോഗസ്ഥനായിത്തീർന്നു.

ഭൂതം:— “പോയ്കെട്ട. നില്പ നി”ല്ലെൻ്റെ രാജ്യത്തിൽ ഉദ്യോഗസ്ഥനായ് ശ്രീചാമുണ്ഡഭട്ടാരിയായിത്തീർന്നു.

വാസു:— അമ്മയം. ഇതിനെയും കാണിൻ്റെന്ന് എൻ്റെ രാജ്യത്തിൽ ശ്രീചാമുണ്ഡഭട്ടാരിയായിത്തീർന്നു.

ഭൂതം:— വിശ്വരൂപിയാകുന്ന വിഷ്ണുഭഗവാനെ പിടിച്ചുകെട്ടാമെൻ്റെ നിനച്ച ചെൻ്റെ രാജ്യത്തിൽ കാണാതെപ്പോയത് “ഏനെ, പോയിട്ടു നഷ്ടനായാൻ; തിരോളിച്ചാൻ” എൻ്റെ ചൊല്ലിന്റെ രാജ്യത്തിൽ നിൽക്കിൻ്റെ രാജ്യം അരികെ കാണായി അംബുജേക്ഷണത്തിൽ തീർന്നു. “ഏനെ, ഇവനെല്ലോ കേൾവൻ” എൻ്റെ ചൊല്ലി ചെൻ്റെ രാജ്യത്തിൽ “ഏനെ ആശ്ചര്യമേ കേൾവൻ്റെ പ്രസംഗം. അനുരൂപനാകിലും അനുരൂപവർത്തിപ്പു” എൻ്റെ കൽപ്പിച്ച ആന്ധ്യനിമിത്തമായ് അന്ധനായിൻ്റെ കാലത്തു ഉടനെ കാണായില്ല. “ഏനെ കഷ്ടമേ നഷ്ടനായാൻ കേൾവൻ” എൻ്റെ രാജ്യത്തിൽ നിശ്ചേഷ്ടനായ് നിൽക്കിൻ്റെ രാജ്യം അരികെ കാണായി അഖിലജനവന്ദ്യനായിത്തീർന്നു. “ഏനെ ഇവനെല്ലോ കേൾവൻ” എൻ്റെ രാജ്യത്തിൽ ബന്ധിപ്പാത്തുടങ്ങിൻ്റെ കാലത്തു ഭൂമിയോടാകാശത്തോടു ഒരു ഉയർന്ന കാണാകിൻ്റെ വിഷയേന്ദ്രിയഗോചരമെൻ്റെ മൂരിനിമിത്തമെൻ്റെ മധ്യസ്ഥനായിത്തീർന്നു. തിരുവടമ്പിനെ കണ്ടു കരുഹലചിത്തനായ് “ഏനെ ആശ്ചര്യം! കേൾവിനിസുദനനാകുന്ന കേൾവൻ്റെ ദീപ്തതപം നേടുമിരിക്കിൻ്റെ വാർ” ഉടനെ തിരോളിച്ചുതെളി

െരിഭവനേശ്വരന്തിരുവടിയെ കാണാതെഴിഞ്ഞു “ഏ
 നേ മറഞ്ഞതോ കേശവൻ” എൻറു ചൊല്ലി മറുപാടു
 നോക്കിൻറവൻ ആചിട്ചിക്കിൻറ അനന്തന്റെ ആകാ
 രത്തെ കണ്ടു “ഇവനോ കേശവൻ” എൻറുള്ളിച്ചെയ്തു അ
 ന്വരൂപനാകിന അമൃതന്തിരുവടിയെ കണ്ടു “കേശവനല്ല
 ഇവൻ” എൻറു ചൊല്ലിച്ചുഴൻറു നോക്കിൻറവൻ വിശ്വ
 രൂപനാകിന വിഷ്ണുമുത്തിയെ കണ്ടു വിഷ്ണുവിത്തനായ്
 “മന്ത്രശാലയിങ്കൽ ഒരിടമൊഴിയാതെ കേശവനാരാകിൻ
 റു. ഇവിടെ എന്തു ഞാൻ ചെയ്യുമതു? കണ്ടേനപായം. എ
 ടോ രാജാക്കണമാരേ ഒരൊത്തൻ ഭദ്രാ കേശവനാരെ പി
 ടിച്ചുകെട്ടുക. എന്തു രാജാക്കണമാർ എല്ലാരും തങ്ങൾതങ്ങളു
 ടെ പാശം കൊണ്ടു തങ്ങളെ തങ്ങളേ പിടിച്ചുകെട്ടി അവര
 വരേ അവനീതലത്തിങ്കൽചീഴിൻറതോ? അഴകതു. എടോ
 മഹാമായാപ്രഭാവമുടയോയേ, അഴകതു. ആർക്കൊരുത്ത
 ൽ പിടിച്ചുകെട്ടുവാൻ അസാധ്യമായിരിക്കിൻറു മായാ
 വൈഭവംകൊണ്ടു എൻറാൽ മദീയകോദണ്ഡോദവിനി
 സ്തതങ്ങളാകിന വാണഗണങ്ങളാൽ പിളക്കുപ്പട്ട പുണ്യാ
 യിൽനിൻറു സാന്ദ്രതരമായ് ചുവക്കുപ്പട്ടിരിക്കിൻറു രധിര
 വെള്ളത്താൽ ഉഴുപ്പട്ടിരിക്കിൻറു സർപ്പ അവയവങ്ങളെ ഉ
 ടയനായ് തങ്ങളുടെ ഭവനത്തെ പ്രാപിച്ചിരിക്കിൻറു നി
 ന്നെ അപ്പാസ്യപുത്രന്മാർ ഭുഖാഭിസന്തപ്തരായ് ദീഗ്ദ്ധ
 ശ്വാസം പണ്ണി ഇടതറാതെ ഒഴുകിൻറു കണ്ണനീരാൽ മറ
 കുപ്പട്ടിരിക്കിൻറു നയനങ്ങളെ ഉടയരായ് കണ്ടുമുടിക”
 എൻറുള്ളിച്ചെയ്തു ധനുർവ്വരത്തെ എടുത്തുകൊണ്ടു പോരു
 വാൻ ധനുശ്ശാല നോക്കി ചെല്ലത്തുടങ്ങിനാൻ കൌരവേ
 ന്രൻ ഭയോധനന്തിരുവടി.

വാസു—അരുളിച്ചെയ്താൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി “എന്തു? യുദ്ധകാമനായോ ഇരിക്കിൻറ സുയോധനൻ? അമയം. എങ്കിൽ ഞാനേ പാണ്ഡവന്മാരെ അസപതരാക്കൂ; ശത്രുനാശംകൊണ്ടു പാണ്ഡവകളുടെ അഭ്യുദയത്തെ വരുത്തു” എൻറരുളിച്ചെയ്തു “എന്തോ സുദർശനമേ ഇവിടത്തീക്കൽ വരുചൊരാക” എൻറരുളിച്ചെയ്താൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

അരുളിച്ചെയ്തു അഗ്നിമാലി ശ്രീസുദർശനം “ഇവൻ ഞാനിപ്പൊഴുതു ഭഗവാൻ ഭക്തജനപ്രിയൻ ശ്രീനാരായണസ്വപാമിയുടെ പെരുക്കി ഇരുന്ന പ്രസാദത്തോടുകൂടി പീയൂഷപദശമാകുന്ന അരുളിച്ചെയ്തു കേട്ടു ചേഗാതിശയനിമിത്തമായ് ചുഴൻറു വൻറ മേഘനിവഹങ്ങളെ ഉടയനായ് ഉഴറി ഇവിടത്തെ പ്രാപിക്കിൻറൊൻ. കമലവിലോചനൻ കംസഹന്താവു എവനപിഷയമായ് പരിഷ്കൃതനായി? എവനുടെ മൂല്യാവികൽ എന്നാൽ മുരിനിമിരപ്പടവേണിൻറിതു? എവനുടെ ശിരശ്ശേഖരം എന്നാൽ കർത്തവ്യം?” എൻറരുളിച്ചെയ്തു “എവിടത്തീക്കലെഴുന്നരുളുകിലോ ഭഗവാൻ ശ്രീനാരായണസ്വപാമി, ആദ്യന്തരഹിതൻ, അചിന്തനീയാത്മാവു, സർവ്വലോകസംരക്ഷണതൽപരൻ, ഏകനായിട്ടേ ഇരിക്കിലും നാനാവിധവിഗ്രഹൻ, ശത്രുക്ഷയകരൻ ഇങ്ങനെയിരുന്ന ഭഗവാനെവിടത്തീക്കലു” എൻറരുളിച്ചെയ്തു മുമ്പിൽ നോക്കി “ഏതേ ഇവനെല്ലോ ഭഗവാൻ നാഗപുരഭാരത്തിങ്കൽ ഭൂതചേഷമചലംബിച്ചു നിൻറരുളുൻറൊൻ. എവിടത്തീക്കലുകിലോ ജലങ്ങൾ ഭഗവതീ! ആകാശഗംഗേ! ജലങ്ങളെ കൊണ്ടുവരുക. ഏതേ ഇവ്വല്ലാ നിമ്ബങ്ങളാകുന്ന ജലങ്ങൾ” എൻറരുളിച്ചെയ്തു

ആകാശഗംഗാജലങ്ങൾ കൊണ്ടാചമിച്ചു അവഹിതഹൃദയനായ് അജിതസകാശത്തെ പ്രാപിച്ചു “ജയിക്ക ഭഗവാൻ ശ്രീനാരായണസ്വാമി” എൻറുള്ളിച്ചെയ്തു ശ്രീനാരായണസ്വാമിയുടെ ശ്രീപാദകമലങ്ങളിൽ നമസ്കരിച്ചു, ഹതരിപുചക്രമാകിന ശ്രീചക്രം.

വാസു:—“എടോ സുദർശനമേ അപ്രതിഹതപരാക്രമനാക നീ; അനിവാരിതപരാക്രമപ്രഭാവനായ് ഭവിക്ക” എൻറുള്ളിച്ചെയ്താൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

സുദ:—“അനുഗ്രഹം ലഭിച്ചേ”നെൻറുള്ളിച്ചെയ്തു ശ്രീസുദർശനം.

വാസു:—“ഏനേ സുഖമേ കർമ്മകാലത്തിങ്കൽ ഭവാൻ പ്രാപിച്ചു” എൻറുള്ളിച്ചെയ്താൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

സുദ:—“എന്തെന്തു കർമ്മകാലമേന്റോ അരുളിച്ചെയ്തു? ആജ്ഞാപിച്ചതുകു ഭഗവാൻ; ഏകിയതുകു. മേരു മന്ദരകുചയാകിന ധരണി, ധാത്രി, വസുന്ധര, ഭൂമിദേവിയെ പരിവർത്തനഞ്ചെയിനൊണ്ടു; സപ്തസമുദ്രങ്ങളെ ഒക്കേ ക്ഷോഭിപ്പിക്കിനൊണ്ടു; നക്ഷത്രസമൂഹങ്ങളെ ഭൂമിയിൽ പതിപ്പിക്കിനൊണ്ടു; നിന്തിരുവടിയുടെ പ്രസാദന്നിമിത്തമായ് എന്നാൽ അസാധ്യമായിരിപ്പൊൻറില്ല” എൻറുണർത്തി ശ്രീസുദർശനം.

വാസു:—“എടോ സുദർശനമേ ഇങ്ങു പോരിക” എൻറുള്ളിച്ചെയ്തു ഭൂയ്യോധനനെ നോക്കി “എടോ സുയ്യോധനാ നില്ല നില്ല. ലവണസമുദ്രത്തിൽ ചെൻറിറങ്ങി മുഴുകി മറഞ്ഞു കൊള്ളിൻറതാകിലും, പർവ്വതങ്ങളുടെ ഗുഹകളിൽ പോയൊളിക്കിലും, ഗ്രഹഗണങ്ങളാൽ സംബരിക്ക

പുട്ടിരിക്കിൻറ വായുമാഗ്ഗത്തെ പ്രാപിക്കിൻറതാകിലും, എന്നുടെ വാഹുബലംകൊണ്ടു സമുലവേഗമായ് ചഞ്ചലമായിരുന്ന ചക്രം നിനക്കു കാലചക്രമായ് വരിക; നിന്നുടെ പ്രാണനെ ഹരിച്ചുമുടിക” എൻറരുളിച്ചെയ്ക്കാൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുചടി.

സുദ:—“എടോ ഭരാത്താവേ ഭദ്യോധനാ നില്ല നില്ല. എവിടത്തിന്നു പോചാനിരിക്കിൻറ” എൻറരുളിച്ചെയ്തു ആദിത്യസഹസ്രപ്രഭാഭാസുരവിഗ്രഹനായ് അണയിൻറ അഗ്നിമാലി ശ്രീസുദർശനം “നിഗ്രഹത്തിന്നു കാലമല്ല” എൻറ നിരൂപിച്ച ശ്രീപുരുഷോത്തമന്തിരുവടിയുടെ പാദങ്ങളിൽ വീണ്ണു നമസ്കരിച്ച “പ്രസാദിച്ചരുളുക ഭഗവാൻ ശ്രീനാരായണസ്വാമി. ഭോരം കെടുപ്പാൻ ഭൂതലസഞ്ചാതനാകിന നിന്തിരുചടിക്കു ഇദ്യോധനൻ ഇചണ്ണം നിഹതനാംപൊഴു ദേവാ നിന്തിരുവടിയുടെ അവതാരകായ് നിഷ്ഠലമായിട്ടു മുടിയും” എൻറണത്തി ശ്രീസുദർശനം.

വാസു:—“എടോ സുദർശനമേ ക്രോധകലുഷിതനാകയാൽ സമുദാചാരത്തെ മറന്നേൻ. എൻറാൽ സ്വാചംസന്നോക്കിയേ പോക നീ” എൻറരുളിച്ചെയ്ക്കാൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

സുദ:—“യാതൊൻറ സ്വാമി നാരായണന്റെ ആജ്ഞ. എന്തു ഗോപാലകനെൻറാ? മൂവടികൊണ്ടു മുൻറലോക ചുമളുന്നു കൊണ്ടു ഭഗവാൻ ശ്രീനാരായണസ്വാമിയെല്ലോ അത്രഭവാൻ. എൻറാൽ ഭവാനാർ ശരണത്തെ പ്രാപിക്ക. എൻറാൽ ഞാൻ പോവൂ. ഏനേ ഇതെല്ലോ ഭഗവാന്റെ ആയുധവരം ശ്രീശാസ്ത്രം പ്രാപിച്ചു. തന്നതരമായ് മൃദവാകയാൽ അതിലളിതമായിരിക്കിൻറ

അംഗത്തോടുകൂടി സ്രീസ്വഭാവസംയുക്തമായ് ശ്രീനാരായണസ്വാമിയുടെ ശ്രീഹസ്തത്താൽ ധരിക്കപ്പെട്ടിരിക്കിന്റെ മദ്ധ്യഭാഗത്തോടും കൂടി ശത്രുസംഘത്തിന്നു പ്രധാനകാലൻ സ്വപ്നമയമാകിന പുഷ്പത്തെയുമടച്ചായ് ശ്രീകൃഷ്ണന്തിരുവടിയുടെ പാശ്ചാത്യഭാഗത്തിങ്കൽ നീർകൊണ്ടെഴിന്റെ നീലമേഘസമീപത്തിങ്കൽ വിളങ്ങിന്റെ പിന്നാലിന്നർപോലെ ശോഭിക്കിന്റെ. എടോ ശാസ്ത്രമേ ശമിതരോഷനായിരിക്കിന്റെ ശ്രീനാരായണസ്വാമി. എന്റാൽ സ്വനിലയന്നോക്കിയേ ഗമിക്ക. ഏനേ മീണ്ടുപോയി ശ്രീശാസ്ത്രം. എന്റാൽ ഞാനും ഗമിച്ചു. ഏനേ ഇതേല്ലോ വിഷ്ണുഭഗവാന്റെ കൈമോദകി ഗദ പ്രാപിച്ചു. മണിഗണങ്ങളും സ്വപ്നവിശേഷത്താലും വിചിത്രമായ് ചിത്രങ്ങളാകിന മാലുങ്ങൾ ഉത്തരീയം എന്ററിവയിരോടുകൂടി അമരശത്രുസമൂഹങ്ങളുടെ അവയവലംസനത്തിങ്കൽ സഞ്ചാരത്തുപോയ് ഗിരിവരതടരൂപിയായ് ഭാസദയായ് വീർവാതിശയത്തോടുകൂടി വേഗത്താലീഴ്ന്നുപുട്ടിരുന്ന മേഘപരമ്പരയോടുകൂടി അത്യർത്ഥമുഴറി നഭോമണ്ഡലത്തിങ്കൽ പ്രാപിക്കിന്റെ. എടോ കൈമോദകീ! പ്രശമിതരോഷനായി ഭഗവാനനാരായണൻ. എന്റാൽ സ്വാചാസത്തെ പ്രാപിക്ക. ഞാനും ഗമിച്ചു. ഏനേ, ഇതേല്ലോ ശ്രീപാഞ്ചജന്യം പ്രാപിച്ചു. സമ്പൂർണ്ണചന്ദ്രനെക്കണക്കെയും കരുന്നിൻപു കണക്കെയും കുമാഭാദരം പോലെയും മുതുപടം കണക്കെയും അതിസിതമാകിന വിഗ്രഹത്തോടുകൂടി ശ്രീനാരായണസ്വാമിയുടെ ശ്രീമുഖാവിന്ദത്താൽ ചെഴുപ്പട്ടിരിക്കിന്റെ പ്രസാദത്തോടുംകൂടി ഇന്നു പ്രളയകാലത്തെ സമുദ്രലാപനിയോടു തുല്യരോഷമായിരിക്കിന്റെ യാതൊൻറി

ന്റെ ശബ്ദത്തെ കേട്ടിട്ട അസുരാംഗനമാരുടെ ഗർഭം
 സ്രവിക്കിന്റെ അങ്ങനെ ഇരുന്ന ശ്രീപാഞ്ചജന്യം പ്രാപി
 ച്ചതു. എടോ പാഞ്ചജന്യമേ! സപാവാസത്തെ പ്രാപിക്ക.
 ഞാനും ഗമിച്ചു. ഏനേ ഇതെല്ലോ ഭഗവാൻ ശ്രീനാരാ
 യണസ്വാമിയുടെ പത്മിയാൾ ശ്രീനന്ദകം സംപ്രാപ്തമാ
 യീ. യുദ്ധത്തിൽ സുരപത്തെയെടുത്തു അസുരവർഗ്ഗത്തി
 ന്നതിഭയങ്കരമാവുതുഞ്ചെയ്തു വേഗത്തോടുകൂടി അംബരമാഗ്ഗ്
 ത്തിൽ മഹത്ത്വയാകിന ഉൽകപോലെ ശോഭിക്കിന്റെ
 ഇതു. എടോ നന്ദകമേ! നിലയനന്നോക്കിയേ നി
 ഗ്ഗമിക്ക. ഏനേ നിഗ്ഗതമായി നന്ദകം. ഒരൊരോ ആ
 യുധവരങ്ങളെ പ്രത്യേകമായ് അനുനയിച്ചു പ്രതിനി
 വൃത്തങ്ങളായിരിക്കിന്റെ തങ്ങളിലേ പറഞ്ഞു നിശ്ച
 യിച്ചു കണക്കെ ഒക്കത്തിരിഞ്ഞു. ഏനേ ഇവയെല്ലോ ഭ
 ഗവാൻ പത്മനാഭനീരുവടിയുടെ ആയുധങ്ങൾ പ്രാപി
 ച്ചോ. തന്നുടെ രശ്മിനികരങ്ങളെക്കൊണ്ടു അഹിമകരനാ
 ദിത്യനുടെ മയുഖജാലങ്ങളെ യാതൊൻറപഹസിക്കിന്റെ
 തു അങ്ങനെ ഇരുന്ന ശ്രീനന്ദകം പത്മിയാളിതു. അതി
 ബലവീര്യപ്രഭാവതിശയങ്ങളോടുകൂടി ഇരിക്കിന്റെ അമ
 രവൈരികളുടെ പ്രകൃത്യാ കഠിനതരമായിരിക്കിന്റെ മഹോ
 രസ്ഥലത്തിൽ ചെൻറ പതിച്ചു സംക്ഷോഭത്തെ വരുത്തു
 വാൻ വൈശാരദ്യത്തോടുകൂടി ഇരുന്നതു യാതൊൻറ അ
 ങ്ങനെ ഇരുന്ന കൌമോദകി ഗദ ഇതു. പ്രളയകാലത്തി
 ൽ ഭവനവിക്ഷോഭാത്മം അലറിന്റെ ഇരുൾമേഘങ്ങളു
 ടെ നാദംകണക്കെ ഇരുന്ന ചെറുത്തൊന്നാലി ഒച്ചയോടുകൂ
 ടിയിരുന്ന കാമുകയപ്പി യാതൊൻറ അങ്ങനെ ഇരുന്ന
 ശാസ്തുമെൻറ പേരുടെ പത്മിയാളിതു. ചന്ദ്രരശ്മികണ

ക്കെ അതിധവളയായ് ഗംഭീരഘോഷയായിരുന്നതു യാ
തൊൻറ അങ്ങനെ ഇരുന്ന കംബോജൻ ശ്രീപാഞ്ചജന്യ
മിതു. എങ്കോ ശാസ്ത്രമേ, കൌമോദകീ, പാഞ്ചജന്യമേ,
ദൈത്യനാടകനായൊളളായേ! ശത്രുവശ്ശത്തിന്നു അ
ഗ്നിരൂപനായൊളളായേ! നന്ദകമേ! മുരമനൻ ശമിത
മാകിന കോപത്തോടു കൂടിട്ടിരിക്കിൻറു. സപാപാസ
ന്നോക്കിപ്പോക നിങ്ങൾ. ഏനേ നിവൃത്തങ്ങളായിതോ നി
ഖിലായുധവരങ്ങളും? അമയം. ഞാനും പോവൂ” എൻറ
രുളിച്ചെയ്തു എഴുന്നരുളുവാനഭ്യവസിക്കിന്റെടത്തു “ഏ
നേ നിശ്ചലങ്ങളാകിന അചലവരങ്ങൾ വിറെക്കിൻറോ ക
ലപർച്ചതങ്ങൾ കലുങ്ങിൻറ കാലത്തു സപ്തസമുദ്രങ്ങളും സം
ക്ഷുഭിതങ്ങളായിന. സമുദ്രക്ഷോഭം വന്ന കാലത്തു വാസുകി
തുകുടങ്ങി പ്രഭുക്കളായിരുന്ന ഭുജംഗേശ്വരനാർ ഒളിച്ചുന”.
കല്പാന്തകാലം കണക്കെ കലങ്ങിൻറ സമുദ്രങ്ങളെയും കലു
ങ്ങിൻറ കലഗിരികളെയുമലങ്ങിൻറ മഹാനാഗങ്ങളെയും
കണ്ട “ഏനേ എന്തുകിലൊ ഇതു” എൻറരുളിച്ചെയ്തു
നിരൂപിച്ചരുളുൻറവൻ അഗ്രഭാഗത്തിങ്കൽ നോക്ക.....
ന്നു കാരണം ഭഗവാൻ ഭക്തചത്സലൻ ഭാസുരവിഗ്രഹൻ
ശ്രീചാസുദേവന്തിരുവടിയുടെ വാഹനപ്രധാനഭൂതൻ വി
നതാനന്ദനാൻ സുപണ്ണൻ ശ്രീഗരുഡൻ ഇപ്രാപിച്ചതു. ഭേ
വകളും അസുരകളും കൂടി ക്ഷീരാസ്തവത്തിങ്കൽ മന്ദരപർവ്വത
ത്തെ മന്ദമാനമാക്കി ഭുജംഗനാഥൻ വാസുകിയെ നേത്ര
മാക്കിക്കൊണ്ടു അമൃതമനയെച്ചെയിന്റെടത്തു വിഷ്ണു
ത്തി വിപ്ലവനാശയെച്ചെയിൻറതു. ഇങ്ങനെ സുരാസുരന്മാരുടെ
പരിവേദത്തെ വരുത്തി ഒരുപണ്ണമായ് ലഭിക്കുപുട്ടിരുന്ന
പീയൂഷമറ്റു യാവനൊരുത്തനാലേ മാതാവിന്റെ ഭാസ്യ

ഭാവത്തെ ചേരുപടുപ്പാൻ മുരഹന്താവു നോക്കീരിക്കച്ചെ
 സ്തേ ബലാൽകരിച്ചു അപഹരിക്കപ്പട്ടു. നിന്തിരുവടിക്കു
 വാഹനഭൂതനായ് വഹിക്കിനൊണ്ടെൻറാളു വരവു
 യാവനൊരുത്തനാൽ കൊടുക്കപ്പട്ടു; ഏവംഭൂതബലപരാ
 ക്രമപ്രഭാവനാകിന അഗ്നതന്മൂർത്തി ഇപ്രാപിച്ചതു “എ
 ടോ കാശ്ചപപ്രിയസുതാ ഭഗവാൻ ദേവദേവശൻ പ്രശാ
 നതരോഷൻ. സ്വാവാസനോക്കിഗ്ഗമിക്ക. ഏനേ ശതനായി
 തോ ഗരുഡൻ? ഞാനും പോവൂ” എൻറുള്ളിച്ചെയ്തു അം
 ബരമാഗ്ഗത്തിങ്കൽ നോക്കിൻറവൻ ദിവ്യജനത്തെ കണ്ടു
 “ഇവരെല്ലോ സിലന്മാർ, ചാരണഗണം, മുനിസമൂഹം, യ
 ക്ഷന്മാർ, ദേവകൾ, സംഭ്രമംകൊണ്ടു ചഞ്ചലങ്ങളാകിന
 കിരീടങ്ങളോടു കൂടി ഇരിക്കിൻറ ഉത്തമാംഗങ്ങളെ ഉടയ
 രായ് അഖിലജഗന്മയൻ അച്യുതൻ അപ്രമേയൻ അര
 വിന്ദലോചനൻ ആർത്തിനാശനൻ ആനന്ദവിഗ്രഹൻ ശ്രീ
 വാസുദേവന്തിരുവടി ഭൂമ്മതിയാകിന ഭൂതോധനനപിഷയം
 പരിശുദ്ധനാക നിമിത്തമായ് ശാന്തിഗുണത്തൊടു ചേരു
 പട്ടു വിഷ്ണുപദത്തിങ്കൽ വിഷ്ണുവൃത്താന്തലാലസരായ് തിര
 ക്കിനിറഞ്ഞു നിൽക്കിൻറവർ പ്രശാന്തരോഷനായി പ്രീ
 ണിതജഗത്രയൻ നാരായണസ്വാമി എൻറു കേട്ടു തങ്ങൾ
 തങ്ങളുടെ സദനങ്ങളെ സന്താപത്തൊടു ചേരുപട്ടു സന്തുഷ്ട
 ചിത്തമായ് പ്രാപിക്കിൻറു. എൻറാലിപ്പൊഴു ഞാനും ക
 മനീയഗു നാകരയാകിയ സുമേന്മഗുഹ നോക്കിയേ പോ
 വൂ” എൻറുള്ളിച്ചെയ്തു മഹാമേന്മവിനുടെ മഹാഗുഹ
 നോക്കി ഏഴുനന്മളീ അഗ്നിമാലി ശ്രീസുദർശനം ശ്രീ
 ചക്രം.

വാസു: - അതുള്ളിച്ചെയ്താൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി

“ഞാനുമിപ്പൊഴു പാണ്ഡവകളുടെ ശിബിരനോക്കിയേ പോവൂ” എൻറുളിച്ചെഴുത്തു എഴുന്നള്ളുവാനദ്ധ്യവസിപ്പിൻറ കാലത്തു നൈപത്ഥ്യത്തിങ്കൽ ശബ്ദമൊണ്ടായിതു “പോകാതേ പോകാതേ” എൻറിങ്ങനെ നൈപത്ഥ്യത്തിങ്കലൊണ്ടാകിൻറ ശബ്ദത്തെ കേട്ടു “ഏതേ വൃദ്ധരാജൻ ധൃതരാഷ്ട്രന്റെ സ്വരംകണക്കെ കേൾക്കാകിൻറു. ഏതോ രാജേന്ദ്രാ ഇവൻ ഞാൻ നിൻറൻ” എൻറുളിച്ചെഴുത്താൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

ധൃത:—അരുളിച്ചെഴുത്താനാം വികേയൻ ധൃതരാഷ്ട്രന്തിരുവടി ഭൂതോധനനുടെ ദൈരാന്ത്യം ഹേതുവായ് പരിശുദ്ധനായ് പാണ്ഡവശിബിരനോക്കി എഴുന്നള്ളൻറ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടിയെ അനുവർത്തിച്ചു എൻറു കൽപിച്ചു അനുസരണമെന്തെല്ലരുളിൻറവൻ—സംഭ്രമാവിഷ്ട ചിത്തനായ് “എവിടത്തിങ്കലുകിലോ ഭഗവാൻ ശ്രീനാരായണസ്വാമി, എവിടത്തിങ്കലുകിലോ ഭഗവാൻ പാണ്ഡവാഭ്യുദയകരൻ, എവിടത്തിങ്കലുകിലോ വിപ്രപ്രിയൻ, എവിടത്തിങ്കലെഴുന്നള്ളീകിലോ ഭഗവാൻ ശ്രീദേവകീനന്ദനൻ? ഭഗവാനേ ശാസ്തായധാ! എന്നുടെ പുത്രനുടെ അപരാധം ഹേതുവായ് നിന്തിരുവടിയുടെ ശ്രീപാദകമലങ്ങളിൽ എന്നുടെ ശിരസ്സു” എൻറുളിച്ചെഴുത്തു ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടിയുടെ ശ്രീപാദകമലങ്ങളിൽ ദണ്ഡവൽ വീണ്ണ നമസ്കരിച്ചരുളിനാൻ സമുദ്ധൃതരാഷ്ട്രൻ ധൃതരാഷ്ട്രന്തിരുവടി.

വാസു:—അരുളിച്ചെഴുത്താൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി തന്തിരുവടിയുടെ ശ്രീപാദങ്ങളിൽ പരിഭ്രാന്തചിത്തനായ് പതിക്കിൻറ പെരുവശേഷനാകിയ വൈചിത്രവീച്ചൻ

ധൃതരാഷ്ട്രന്തിരുവടിയെ കണ്ടു ദയാപരനാകിനദേവദേവേ ശൻ “ഏനേ കഷ്ടമേ! പാദങ്ങളിൽ പതിതനായിത്തോ അത്രചോൻ? എഴുന്നിൽക്കെഴുന്നിൽക്ക” എൻറരുളിച്ചെഴ്ക്കാൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

ധൃത: — “അനുഗ്രഹം ലാഭിച്ചേൻ ഞാൻ ഭഗവാനേ! ഇതെല്ലാം അഗ്ദ്ധ്യാപാദ്യങ്ങൾ. സ്വീകരിച്ചുതുക നിന്തി വടി” എൻറരുളിച്ചെഴ്ക്കാൻ ധൃതരാഷ്ട്രന്തിരുവടി.

ശ്രീവാസു: — “സത്തുഷ്ടമനസ്കനായ് സമസ്തത്തിനെ യും സംഗ്രഹിക്കിൻറേൻ. ഇനി എന്തു നിനക്കൊരു പ്രിയം വേണ്ടിൻറതു” എൻറരുളിച്ചെഴ്ക്കാൻ ശ്രീനന്ദകായധൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

ധൃത: — “ഭക്തജനവേംഗതൽപരനാകിന ഭഗവൻ പ്രസന്നനായിട്ടിരിക്കിൽ ഇതിന്നുമേൽ എന്തിനെ ഞാനിച്ഛിപ്പു” എൻറരുളിച്ചെഴ്ക്കാൻ ധൃതരാഷ്ട്രന്തിരുവടി.

വാസു: — “പുനർദ്വന്ദ്വത്തിനായ് കൊണ്ടു ഹസ്തിനപുരത്തിലകത്തു ചുക വോൻ” എൻറരുളിച്ചെഴ്ക്കാൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

ധൃത: — “യാതൊൻറ ഭഗവൻ ശ്രീനാരായണസ്വാമി അനുശാസിക്കിൻറതു അതച്ചണ്ണമാക” എൻറരുളിച്ചെഴ്ക്കുന്ന അഭ്യന്തരനോക്കി എഴുന്നരുളിനാൻ ആംഖികേയൻ ധൃതരാഷ്ട്രന്തിരുവടി.

അനന്തരം ലോകസമുല്പ്രസംഗം ഭൂതവാക്യം പ്രവൃത്തമായിതു. എങ്ങനെ എങ്കിൽ ചതുസ്സാഗരപത്മനായ് ഹിമാചലാസ്ത്രകണ്ഡലയായ് മേരുമന്ദരകുചയായ് ഇരുന്ന ഭഗവതി വസുന്ധര ഭൂമിയെ ഒരു വെണ്മൊററുകടകീഴ് അ

ടങ്ങിയ ശാസനത്തെയുടച്ചായ് ഭഷ്ടനിഗ്രഹം പണ്ണി ശിഷ്ടപരിപാലനത്തെയു ചാതുർപ്പണ്ണികന്മാരെ സ്വസ്വസ്ഥമാനത്തിങ്കൽ നിറുത്തി ഭിക്ഷുപദപം താങ്ങുരം ഭയം എന്റവമാദികളോടു വേദപടുത്തു നിർമ്മലചിത്തനാകിന രാജദ്രൗഷ്ടൻ അഴകതായ് രക്ഷിച്ചുരുളുപാനാക. പശുക്കൾക്കും ബ്രാഹ്മണക്കും നന്മ വരുവിതാക. എൻറിങ്ങനെ നാടകാവസാനത്തങ്കിൽ ജഗത്തിനുടെ സമ്പത്തു നിമിത്തമായ് ഭൂതവാക്യമൊണ്ടായിതു.

ഹരി: ശ്രീ ഭരദിത്യവർമ്മായ നമ: അഞ്ജനം അരു പത്തു രാമാനുജ മിഥുന തൊയിറു പോകിൻറനാരം പരവക്കൽ ഗുഹത്തിൽ ഇരുന്ന ചെറിയനാട്ടു ഉണ്ണിരാമഹസ്തപിവിതം. നാരായണായ നമ:

